STORTINGET

Stortingstidende
Referat fra møter i Stortinget

Nr. 62 · 9. april
Sesjonen 2025–2026

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny voteringsordning med faste voteringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende votering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte torsdag den 9. april 2026 kl. 10

President: Morten Stordalen

Dagsorden (nr. 62):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i domstolloven mv. (saksfordeling m.m.)
   (Lovvedtak 34 (2025–2026), jf. Innst. 128 L (2025–2026) og Prop. 163 L (2024–2025))
2. Stortingets vedtak til lov om undersøkelser av offentlige virksomheters arbeid i saker om drap, vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn (barnevoldsundersøkelsesloven)
   (Lovvedtak 35 (2025–2026), jf. Innst. 164 L (2025–2026) og Prop. 141 L (2024–2025))
3. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen
   (Innst. 196 S (2025–2026), jf. Dokument 8:51 S (2025–2026))
4. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Larsen, Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun, Dagfinn Henrik Olsen, Liv Gustavsen og Kristoffer Sivertsen om avvikling av fylkeskommunen
   (Innst. 198 S (2025–2026), jf. Dokument 8:126 S (2025–2026))
5. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Kari Sofie Bjørnsen, Erlend Larsen og Nikolai Astrup om bedre tjenester for innbyggerne gjennom mindre statlig detaljstyring
   (Innst. 195 S (2025–2026), jf. Dokument 8:52 S (2025–2026))
6. Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim og Erlend Larsen om å sikre Norge mot forstyrrelser av satellittnavigasjon
   (Innst. 197 S (2025–2026), jf. Dokument 8:76 S (2025–2026))
7. Interpellasjon fra representanten Marius Arion Nilsen til fiskeri- og havministeren:
   «Regjeringen sendte 27. januar 2026 forslag til endringer i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk på høring. Forslaget innebærer at rederier kan søke om tilskudd også for sjøfolk på skip registrert i andre EU/EØS-land, i tillegg til skip i NOR og NIS. Norge er en stolt og stor sjøfartsnasjon, noe vi har vært i lang tid. Norske sjøfolk er viktig for verdiskaping og høy kompetanse til sjøs, men også som ivaretakere av norsk forsyningssikkerhet og beredskap. Det bør derfor være av tverrpolitisk interesse å støtte oppunder norsk skipsfart, norske sjøfolk, norsk flagg og norsk konkurransekraft. Regjeringens forslag resulterer i det motsatte. En svekkelse av norsk flagg, som med stor sannsynlighet vil føre til utflagging og redusert beredskap.
   I dagens urolige verden – hvordan kan regjeringen mene at en svekkelse av norske ordninger, med de konsekvensene det kan få, er en god idé?»
8. Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen, Bjørn Larsen, Silje Hjemdal og Kristian August Eilertsen om å oppheve klimakrav til kjøretøy for å ivareta og styrke samfunnets beredskap
   (Innst. 186 S (2025–2026), jf. Dokument 8:96 S (2025–2026))
9. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Lars Haltbrekken om likebehandling av husholdningsforbruk i studentboliger i ordningene med Norgespris og strømstøtte
   (Innst. 169 S (2025–2026), jf. Dokument 8:71 S (2025–2026))
10. Interpellasjon fra representanten Sofie Marhaug til energiministeren:
    «I år er det åtte år siden Stortinget vedtok å samtykke i innlemmelse av EUs tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen og slutte Norge til energibyrået ACER. Arbeiderpartiet stilte den gang flere ufravikelige krav for å gi sin tilslutning. Ett av de mest sentrale var følgende: 'Beslutninger om eventuelle nye utenlandskabler skal fortsatt være en suveren beslutning fattet av norske myndigheter, og erfaringene med de to kablene som nå bygges, skal gjennomgås før nye utenlandsforbindelser kan vurderes.' Med EUs nye nettpakke vil dette kravet bli brutt. Energiminister Aasland har riktignok uttrykt skepsis til pakken, men har likevel ikke vært villig til å sette ned foten. I stedet forsøker statsråden å påvirke EU til å gjøre endringer i pakken.
    Spørsmålet er om ikke statsråden blir tvunget til å reservere seg mot pakken, gitt Arbeiderpartiets ufravikelige krav?»
11. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Sofie Marhaug, Siren Julianne Jensen, Frøya Skjold Sjursæther og Marit Vea om tilbake-

trekning av utslippstillatelsen for gruveavfall i Repparfjorden
(Innst. 187 S (2025–2026), jf. Dokument 8:92 S (2025–2026))

12. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther, Arild Hermstad, Ingrid Liland, Oda Indgaard og Julie E. Stuestøl om norsk deltakelse i EUs sosiale klimafond
(Innst. 184 S (2025–2026), jf. Dokument 8:101 S (2025–2026))
13. Interpellasjon fra representanten Morgan Langfeldt til klima- og miljøministeren:
«Svenske Billerud har trukket seg ut av milliardprosjektet på Follum i Buskerud etter år med uavklart behandling av utslippstillatelsen. Prosjektet hadde bred politisk støtte, støtte fra LO og NHO, Enovatilsagn, krafttilgang og ferdige planer. Planen var å foredle norsk skog til klimavennlig emballasjefiber. Etter at Billerud Viken påklagde vedtaket fra Miljødirektoratet om utslippstillatelse i 2024, har saken ligget hos Klima- og miljødepartementet siden juni 2025. Resultatet er tapt verdiskaping, færre industriarbeidsplasser, svekket investortillit og et tydelig signal til internasjonale aktører om at Norge ikke gir forutsigbare rammer for industrien.
Hva vil regjeringen konkret gjøre for å sikre raskere og mer forutsigbar behandling av industriprosjekter, for eksempel når det gjelder praktiseringen av vannforskriften, slik at Follum-saken ikke gir presedens for utflytting av skogbasert industri?»
14. Referat

Presidenten [10:00:24]: Det foreligger fire permisjonssøknader:

– fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Tuva Moflag i tiden fra og med 12. til og med 16. april, og fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om permisjon for representanten Marthe Hammer i tiden fra og med 14. til og med 16. april – begge for å delta i Verdensbanken og Det internasjonale pengefondets globale parlamentarikerforum i Washington D.C., USA
– fra Venstres stortingsgruppe om permisjon for representanten Grunde Almeland i tiden fra og med 14. til og med 20. april for å delta i Den interparlamentariske unions 152. sesjon i Istanbul, Tyrkia
– fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe om permisjon for representanten Isak Veierud Busch i dagene 14. og 15. april for å delta i møter i Europaparlamentet i Brussel, Belgia

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i Stortinget i dagene 14. og 15. april:
For Akershus: Marie Østensen
For Hordaland: Alexander Papas
For Oslo: Marit Vea
For Sør-Trøndelag: Kjell-Arve Aspaas

Valg av settepresident

Presidenten [10:01:21]: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og anser det som vedtatt.

Presidenten vil foreslå Frode Jacobsen. – Andre forslag foreligger ikke, og Frode Jacobsen anses enstemmig valgt som settepresident for dagens møte.

Tilbaketrekking av representantforslag

Presidenten [10:01:38]: Representanten Jørgen H. Kristiansen har bedt om ordet for å trekke tilbake et representantforslag.

Jørgen H. Kristiansen (KrF) [10:01:53]: Jeg skal gjøre noe så sjeldent som å trekke et representantforslag. Det gjelder representantforslag 189 S, om den såkalte veibruksavgiften og å fjerne den midlertidig. Den ble jo, som vel stort sett hele Norge har fått med seg, fjernet fra 1. april. Det er altså gjennomført, og da tenker vi at det ikke er nødvendig å bruke tid i saksbehandlingssystemet på det.

Med dette er altså representantforslag 189 S trukket.

Presidenten [10:02:20]: Denne meddelelsen tas til etterretning.

Representanten Anne Lise Gjerstad Fredlund vil framsette et representantforslag.

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [10:02:23]: Jeg har gleden av på vegne av representantene Kirsti Bergstø, Lars Haltbrekken, Marthe Hammer, Mirell Høyer-Berntsen og meg selv å framsette et representantforslag om kontroll av drivstoffkjedene og deres prissetting.

Presidenten [10:02:58]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Før sakene på dagens kart tas opp til behandling, vil presidenten opplyse om at møtet i dag fortsetter utover kl. 16.

Sakene nr. 1 og 2 vil bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:03:11]

Stortingets vedtak til lov om endringer i domstolloven mv. (saksfordeling m.m.) (Lovvedtak 34 (2025–

2026), jf. Innst. 128 L (2025–2026) og Prop. 163 L (2024–2025))

Sak nr. 2 [10:03:11]

Stortingets vedtak til lov om undersøkelser av offentlige virksomheters arbeid i saker om drap, vold, overgrep og omsorgssvikt mot barn (barnevoldsundersøkelsesloven) (Lovvedtak 35 (2025–2026), jf. Innst. 164 L (2025–2026) og Prop. 141 L (2024–2025))

Presidenten [10:03:17]: Ingen har bedt om ordet til disse sakene.

Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil sakene nr. 3 og 4 bli behandlet under ett.

Sak nr. 3 [10:03:36]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen (Innst. 196 S (2025–2026), jf. Dokument 8:51 S (2025–2026))

Sak nr. 4 [10:03:56]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Larsen, Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun, Dagfinn Henrik Olsen, Liv Gustavsen og Kristoffer Sivertsen om avvikling av fylkeskommunen (Innst. 198 S (2025–2026), jf. Dokument 8:126 S (2025–2026))

Presidenten [10:03:29]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Konstanse Marie Alvær (A) [10:04:48] (ordfører for sakene): Jeg vil starte med å takke komiteen for godt samarbeid i behandlingen av Dokument 8:51 S og Dokument 8:126 S, som begge omhandler fylkeskommunens rolle og framtid som forvaltningsnivå.

Dokument 8:51 S gjelder forslag om en oppgavegjennomgang av fylkeskommunen med sikte på å vurdere hvordan man kan overføre alle disse oppgavene til stat eller kommune. Dokument 8:126 S gjelder forslag om å avvikle fylkeskommunen samt å legge fram en tidsplan for en slik avvikling.

Komiteen viser til at offentlig sektor skal organiseres slik at innbyggerne får best mulige tjenester, tilpasset lokale forhold og med effektiv ressursbruk.

Begge forslagene reiser grunnleggende spørsmål om hvordan forvaltningen skal organiseres, og hvilke oppgaver som best løses på statlig, kommunalt eller regionalt nivå. Dette gjelder bl.a. ansvaret for videregående skoler, samferdsel, næringsutvikling, kultur, folkehelse og regional planlegging, områder som er viktige i folks liv.

Jeg vil nå redegjøre for Arbeiderpartiets syn i saken.

Spørsmålet om forvaltningsstruktur handler i stor grad om hvordan vi best kan sikre gode og likeverdige tjenester i hele landet, samtidig som vi ivaretar både lokaldemokratiet og behovet for helhetlig styring. Her spiller fylkeskommunen en nøkkelrolle og har fordelen av å kunne ha blikket festet litt høyere, med muligheten for et perspektiv på tvers av kommunene. Vi mener at det er en viktig rolle, og at fylkeskommunen gjør en viktig oppgave i Norge.

I tillegg mener vi at en sak med så store konsekvenser for forvaltningen, hvor også høringsinnspillene har vært få, ikke skal avgjøres her, uten at vi vet konsekvensene, for de kan bli utrolig store, bl.a. for noen av de mest sårbare vi har, elevene i videregående skole.

For Arbeiderpartiet er det viktig å gi kommunene og fylkeskommunene rom til å utføre sine oppgaver på en best mulig måte. Da trenger de forutsigbarhet og tillit. Dette forslaget er alt annet enn det.

Bjørn Larsen (FrP) [10:07:38]: Flertallet i komiteen sier at fylkeskommunen er nødvendig fordi oppgavene er så store og går på tvers av kommunegrenser, og det krever samordning. Det er nettopp der problemet ligger, for i dag har vi et system som ikke gir samordning, det gir ansvarsfraskrivelse. Når fylkesveiene forfaller, skylder nivåene på hverandre. Når ferjeprisene øker, må staten gripe inn. Når tjenestene svikter, vet ikke folk hvem som har ansvaret. Dette gir ingen samordning, det er pulverisering av ansvaret.

Flertallet viser også til nærhetsprinsippet, men la oss være ærlige: Det er ikke fylkeskommunen som er nærmest folk, det er kommunen. Undersøkelsene er krystallklare: Bare rundt en tredjedel ønsker å beholde fylkeskommunen, mens opptil 40 pst. vil legge den ned. En stor andel vet ikke engang hva fylkeskommunen holder på med. Dette er ikke et sterkt demokratisk nivå, det er et nivå som folk ikke forholder seg til.

Flertallet sier også at det vil svekke demokratiet. Men hva er egentlig demokrati? Er det å ha flest mulig nivåer, eller er det å ha et tydelig ansvar og nærhet til beslutningene? Fremskrittspartiet mener det siste.

Vi foreslår ikke å fjerne oppgaver, vi foreslår å plassere dem på rett plass. Vi foreslår å bytte byråkrati med tjenester. Det er fullt mulig å organisere samferdsel nasjonalt, det er fullt mulig å organisere videregående skoler lokalt, og det er fullt mulig å rydde opp i virkemiddelapparatet, som i dag er fragmentert og lite effektivt.

Det største paradokset i denne saken er at flertallet sier at de vil ha bedre tjenester, men de forsvarer et system som binder opp ressurser i administrasjon. Fremskrittspartiet vil gjøre det motsatte – vi vil ha mindre system, mer tjenester og klarere ansvar. Og ja, det betyr å avvikle fylkeskommunen.

Jeg tar opp forslagene til Fremskrittspartiet.

Presidenten [10:09:35]: Representanten Bjørn Larsen har tatt opp de forslagene han viste til.

Mudassar Kapur (H) [10:09:53]: Det er et grunnleggende prinsipp for Høyre at beslutninger skal tas nærmest mulig folk, nærmest mulig bedrifter, nærmest mulig dem som utfører tjenestene. Vi har i dag tre forvaltningsnivåer i et land med ca. 5,5 millioner innbyggere, og det er helt åpenbart at rapport etter rapport, analyse etter analyse, viser at vi har for mye byråkrati og bruker for mye tid på administrasjon, og vi ender egentlig med at vi gjennom å ha tre forvaltningsnivåer heller er i veien for utvikling i stedet for å bidra til det.

Høyre ønsker ikke at vi gjennomfører en nedleggelse av fylkeskommunen og går ned til to forvaltningsnivåer på en måte som er useriøs eller for hastebehandlet. Vi mener at et sånt arbeid må gjøres på en seriøs måte. Derfor har Høyre lagt fram et forslag hvor vi sørger for at man først gjennomfører en oppgavegjennomgang for å se på hvilke oppgaver som kan løses av enten stat eller kommune.

Vi peker også på at det her er behov for å se på om det er flere kommuner som kan samarbeide om å løse oppgavene, selv om de ennå ikke nødvendigvis har slått seg sammen. Det blir veldig ofte en kunstig debatt, hvor man skyver det at kommunene er for små til å overta oppgavene, foran seg som en unnskyldning for ikke å ta de nødvendige grepene. Vi mener at det i dag er slik at mange kommuner utgjør en naturlig bo- og arbeidsregion, hvor både unge, voksne og næringsliv opererer, og da er det fullt mulig for den regionen å kunne samarbeide om disse oppgavene. Dette vil den utredningen som vi ber om, kunne vise.

Det som er synd, er at veldig mange partier på inn- og utpust skryter av forenklingstiltak og at vi skal få et enklere Norge, men hver gang det kommer forslag på bordet som kan bidra til det, stemmer man imot. Nå vil vi helt sikkert i løpet av debatten høre at dette vil uthule lokaldemokratiet og fjerne innbyggernes gode tjenester osv., men det er bare tull. Realiteten er at dette vil bidra til at tjenester kommer nærmere folk, og at beslutningene tas av dem som står folket nærmest, nemlig kommunene. Så er det noen oppgaver som er så store at de like godt kan gå til staten i stedet for at man har en kvasiløsning med fylkeskommunene imellom.

Til slutt vil jeg bare gi en kjapp stemmeforklaring. Jeg tar selvfølgelig opp det forslaget Høyre har fremmet i sak nr. 3, men vi kommer også til å støtte de forslagene som FrP har fremmet til både vårt representantforslag og deres eget.

Presidenten [10:12:56]: Representanten Mudassar Kapur har tatt opp det forslaget han refererte til.

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [10:13:14]: De to representantforslagene vi debatterer i dag, om å legge ned fylkeskommunen raskt eller sakte, er ikke et effektiviseringstiltak. Det er rett og slett høyresidens sentraliseringsprosjekt. Det handler om å flytte makt bort fra folk og oppover i systemet, til staten, selv om representantene argumenterer med at det handler om kommuner.

SV er grunnleggende uenig i Høyres og Fremskrittspartiets inngang. For SV er demokrati mer enn et valg hvert fjerde år. Det handler om nærmakt: at beslutninger skal tas så nær de folkene det gjelder, som mulig. Fylkeskommunen er, enten Høyre og FrP måtte like det eller ikke, en viktig del av det demokratiske mellomnivået. Den binder sammen stat og kommune og sørger for at nasjonal politikk faktisk kan tilpasses ulike deler av landet.

Når Høyre og FrP tar til orde for å fjerne fylkeskommunen, er ikke svaret mer demokrati eller mer effektiv velferd. Det gir færre folkevalgte, lengre avstand til makten og mer styring fra departementsnivå i Oslo. Fylkeskommunen har ansvar for noen av de aller viktigste fellesskapsoppgavene vi har: videregående opplæring, kollektivtransport, fylkesveier, tannhelse, regional næringsutvikling og kultur, og fylkeskommunen er også en arealaktør. Det er absolutt ikke administrative bagatteller vi prater om her, det er grunnpilarer i et samfunn med små forskjeller og med levende lokalsamfunn i hele landet.

La meg være tydelig: Skal vi sikre likeverdige tjenester og motvirke sentraliseringen, må fylkes- og kommuneøkonomien styrkes, ikke svekkes. Skal vi få til grønn omstilling, må planlegging, samferdsel og næringsutvikling ses i sammenheng regionalt. Det kan ikke løses gjennom fragmentering eller statlig detaljstyring.

Forslagene fra Høyre og FrP byr heller ikke på noen troverdige løsninger, og representanten Kapur sa det jo i sitt eget innlegg. Han benevnte at forslaget fra FrP kunne framstå som useriøst, all den tid det gikk for raskt. Oppgavene forsvinner ikke. De skyves enten ned på pressede kommuner eller opp til staten. Resultatet blir

enten større forskjeller mellom kommuner eller mindre lokal tilpasning, og begge deler er stikk i strid med målet om et rettferdig og levende Norge.

SV er opptatt av å bygge landet nedenfra, ikke styre det ovenfra. Vi vil ha sterkere kommuner og sterkere fylkeskommuner, og da kan vi ikke legge ned fylkeskommunen.

Bengt Fasteraune (Sp) [10:16:38]: Senterpartiet vil ha et samfunn med små geografiske og sosiale forskjeller og med kort vei mellom innbyggerne og de folkevalgte. Det er nettopp derfor vi forsvarer dagens tre forvaltningsnivåer. De sikrer lokalt folkestyre, nærhet til beslutningene og løsninger som er tilpasset ulike forutsetninger i et langstrakt og variert land.

Både FrP og Høyre tar i disse forslagene til orde for å avvikle fylkeskommunen, enten direkte eller gjennom såkalte oppgavegjennomganger, med et klart nedleggingsmål. Dette har vi sett før. Forsøkene på sentralisering gjennom forrige kommunereform ga større avstander, mer byråkrati og svekket lokalt selvstyre. For staten alene kostet reformen om lag 3,2 mrd. kr, i tillegg til betydelige kostnader for kommuner og fylkeskommuner. Det er vanskelig å forstå hva som tilsier at resultatet denne gangen skulle bli annerledes.

Høyre er tydelig i sitt budskap og gir uttrykk for at de vil legge ned fylkeskommunen, slik at de får slått sammen kommuner, altså et mål om sentralisering og mindre lokalt selvstyre. Det er også verdt å merke seg at særlig FrP samtidig ønsker å flytte flere oppgaver til staten. Det betyr mer makt til sentrale byråkratier og mindre til folkevalgte organer. Det er stikk i strid med det innbyggerne våre etterspør. Folk ønsker at beslutningene tas av folkevalgte som kjenner lokalsamfunnet, lever i den samme hverdagen og er tilgjengelig for dem som berøres av politikken.

Norge er et langt og mangfoldig land. Gode løsninger finner vi lokalt, ikke gjennom standardiserte statlige modeller. Senterpartiet vil derfor heller flytte oppgaver og reell beslutningsmakt fra byråkratiet til folkevalgte nivå. Helseforetakene er et skrekkeksempel på hva som skjer når makt tas fra de folkevalgte og legges til et statlig system som stadig vokser og fjerner seg fra innbyggernes behov. Skal vi gjøre endringer, bør vi starte med å spørre hvilke oppgaver og avgjørelser som i dag kan flyttes nærmere folk. Oppgaver som ligger i departementer, i direktorat og hos statsforvalteren, som utøver tilsyn, kontroll og klage, bør i større grad legges til fylkeskommunen.

Senterpartiet bygger sin politikk på overbevisningen om at makt skal ligge nær folk. For Senterpartiet er det et grunnleggende prinsipp at oppgaver skal løses på lavest mulig nivå. Folkestyret er sterkest når beslutningene tas av dem som kjenner konsekvensene på kroppen, og når innbyggerne har reell mulighet til å påvirke utviklingen i sitt eget lokalsamfunn. Løsningen er mer folkestyre, ikke mindre – mer nærhet, ikke mer sentralisering.

Hanne Beate Stenvaag (R) [10:19:53] (komiteens leder): I de to representantforslagene vi debatterer i dag, hevdes det på den ene siden at fylkeskommunen er et unødvendig mellomnivå, men det listes også opp en lang rekke oppgaver man ville måtte finne ut av hvordan man skulle løse hvis fylkeskommunen skulle legges ned, så helt unødvendig kan den ikke være. Jeg skal ikke kalle meg en fylkeskommunefundamentalist, men jeg mener det er mange gode argumenter for at vi trenger et regionalt demokratisk forvaltningsnivå. Det er mange oppgaver som vil være veldig utfordrende å løse uten fylkeskommunene, og oppgavene fylkeskommunene har i dag, vil jo ikke bli borte. Uten fylkeskommunen vil det være et større behov for store interkommunale samarbeid om oppgaver fylkeskommunen i dag har ansvaret for, noe som antageligvis vil føre til mer byråkrati og et system som vil være enda mer tungrodd.

Med en nedleggelse av fylkeskommunen er det sannsynlig at mer makt blir flyttet fra folkevalgt nivå til byråkratiet. Helt åpenbart ville en nedleggelse av fylkeskommunene presse fram en storstilt kommunesammenslåing, noe høyresiden – som har kommet med disse forslagene – ønsker. Vi vet at kommunesammenslåinger over tid fører til sentralisering av tilbud og tjenester innad i de nye og større kommunene, noe som vi ikke ønsker, og som svekker demokratiet. I tillegg er det mange steder i Norge hvor avstandene er store, og hvor kommunesammenslåinger ville ført til geografisk sett veldig store kommuner med medfølgende sentralisering.

I Rødt ønsker vi et samfunn hvor det er liten avstand mellom de folkevalgte og innbyggerne. Å legge ned fylkeskommunen vil bidra til større avstand og mindre demokrati. Ser man til nabolandet vårt Sverige, har man 21 regioner, som minner mye om fylkeskommunene, bortsett fra at de faktisk fortsatt har ansvaret for drift av sykehus. Til og med det bitte lille landet Danmark, som nærmest har verdensrekord i sammenslåing av kommuner, har fortsatt et regionalt folkevalgt nivå med fire regioner.

Fylkeskommunene løser viktige oppgaver innenfor videregående opplæring, fylkesvei, fergedrift, kollektivtrafikk og tannhelse – ganske mange ting som er viktige og grunnleggende i folks hverdag. Bildet av fylkeskommunen som bare byråkrati er helt meningsløst, for de fleste som arbeider i fylkeskommunen, jobber direkte med tjenester til folk. Kanskje vi her på Stortinget istedenfor å fortsette tradisjonen med å foreslå å legge ned fylkeskommunen – som til og med er omtalt i Store norske leksikon, hvor det står: «Fylkeskommunens status

diskuteres stadig, og fra tid til annen foreslås det (...) å nedlegge den» – skal snakke fylkeskommunen opp og jobbe for å øke valgdeltakelsen til fylkestingsvalgene.

Jeg tar opp forslaget Rødt er med på.

Presidenten [10:22:44]: Representanten Hanne Beate Stenvaag har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Marius Langballe Dalin (MDG) [10:22:56]: Vi treng fylkeskommunen for å løyse viktige regionale oppgåver der kommunane blir for små i mange delar av landet. Sett frå Oslo-gryta, hadde Noreg bestått av berre Oslo og Akershus, kan eg sjå at dette hadde vore ei mogleg løysing – om enn ikkje veldig god.

Nok ein gong vil Høgre og FrP skrote fylkeskommunen og kallar det avbyråkratisering. I realiteten er det eit åtak på det regionale folkestyret og evna vi har til å gjennomføre god, grøn politikk over kommunegrenser. I handsaminga av Innst. 196 S er vi i MDG krystallklare: Vi treng eit sterkt forvaltingsnivå mellom stat og kommune. Her er tre grunnar til at fylket er viktig:

Eit kollektivtilbod, sett frå f.eks. Sogn og Fjordane, som er valdistriktet mitt, er nær umogleg å sjå føre seg organisert i kvar einskild kommune. Vi meiner det er ein viktig del av det grøne skiftet at vi har det regionale nivået. Å tru at staten skal ordne dette for oss, å avskilte det lokale demokratiet, er i alle fall ikkje avbyråkratiserande.

Vi meiner også at ein i den kommunale planlegginga heller bør styrkje enn fjerne fylkeskommunen. Vi ser korleis det poppar opp industriområde i kommune etter kommune som ligg meir eller mindre brakk, og det blir ein kamp mot botnen, som øydelegg natur stad etter stad. Så vi meiner tvert om vi må gje fylkeskommunen fleire oppgåver.

Vi meiner at det å avvikle fylkeskommunen vil gje byråkratane meir makt heller enn å avbyråkratisere. Sett frå Sogn og Fjordane verkar det bortanfor all fornuft at ein skal slå saman så mange kommunar at dei skal bli sterke nok til å løyse desse oppgåvene. Å gje byråkratar meir makt er ikkje avbyråkratisering – tvert imot.

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:25:46]: I Norge gjelder generalistkommuneprinsippet. Det betyr at alle kommuner og fylkeskommuner har ansvar for de samme oppgavene, uavhengig av størrelse, geografi og andre kjennetegn. Dette er en kvalitet ved det norske samfunnet, og bidrar til likeverdige velferdstjenester i et land med store geografiske og demografiske forskjeller.

Et annet viktig prinsipp er nærhetsprinsippet i kommuneloven, som sier at offentlige oppgaver fortrinnsvis bør legges til forvaltningsnivået som er nærmest innbyggerne. Disse prinsippene er sentrale i vurderinger av hvilke oppgaver som bør ligge til hvilket forvaltningsnivå.

Fylkeskommunene har ansvar for flere krevende oppgaver som går på tvers av kommunegrenser, og som bl.a. krever regional samordning og utvikling og spesialisert fagkompetanse. Eksempler er fylkesveier, tannhelse, kollektivtransport og videregående opplæring. Dette er ikke oppgaver som egner seg for å overføre til kommunene, som har ulike forutsetninger når det gjelder kapasitet og kompetanse.

Flere oppgaver, f.eks. videregående opplæring og oppgaver på samferdselsområdet, krever kommuner med stor befolkning for å sikre god og effektiv oppgaveløsning. Dette har ekspertutvalget for kriterier for god kommunestruktur omtalt, og i sin sluttrapport konkluderte de med at kommunene burde ha minst 100 000 innbyggere for å kunne ta over ansvaret for videregående opplæring.

Mange fylkeskommunale oppgaver vil trolig være for store for svært mange kommuner, gitt dagens kommunestruktur. Dette gjelder også flere av forslagene som foreslås utredet. Det innebærer at oppgavene må løses gjennom interkommunale samarbeid dersom ansvaret overføres til kommunene. Dette vil igjen bl.a. kunne føre til mer byråkrati, mindre oversikt for de folkevalgte og økte administrasjonskostnader.

Et alternativ kunne ha vært oppgavedifferensiering, der enkelte kommuner får oppgaver som andre ikke har. Vi har imidlertid ingen tradisjon i Norge for oppgavedifferensiering, da dette bryter med generalistkommuneprinsippet og ville kreve et helt annet og mer komplisert system for fordeling av inntekter mellom kommunene enn dagens inntektssystem. En overføring av fylkeskommunale oppgaver til staten vil bety at oppgavene plasseres lenger fra innbyggerne enn i dag, noe som ikke er i tråd med nærhetsprinsippet. Det ville også betydd en storstilt sentralisering av relativt store kompetansemiljøer – fra dagens fylkeshovedsteder til en eller flere av storbyene våre.

Det fylkeskommunale nivået har vært gjenstand for oppgavegjennomgang ved flere anledninger, senest i forbindelse med regionreformen i 2020. Jeg mener fylkeskommunene bør få ro til å fortsette det gode arbeidet de gjør med viktige samfunnsoppgaver. Fylkeskommunene representerer en viktig del av det norske folkestyret og gir innbyggerne mulighet til å påvirke regionale prioriteringer gjennom valg. Jeg ønsker derfor ikke en oppgavegjennomgang med mål om å overføre fylkeskommunens oppgaver til henholdsvis staten eller kommunene. Vi bør heller fokusere på å gjøre kommunesektoren mindre byråkratisk og redusere det statlige styringstrykket. Det er et arbeid regjeringen er i gang med.

Presidenten [10:28:58]: Det blir replikkordskifte.

Bjørn Larsen (FrP) [10:29:02]: Statsråden hevder at å flytte oppgaver vil gi mer byråkrati gjennom interkommunale samarbeid. Men dagens system er jo allerede preget av overlapp, uklar ansvarsfordeling og dobbelt styring, nettopp det som Fremskrittspartiet peker på. Hvorfor er det sånn at regjeringen alltid frykter nye strukturer, men aldri erkjenner ineffektiviteten i dagens system? Er ikke dette mer et forsvar av et eksisterende byråkrati enn av gode tjenester?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:29:42]: Regjeringen har ingen allergi mot å utfordre systemet. Tvert imot, systemet må ikke stå i veien for gode løsninger. Når det er sagt, er det ingen land som er sammenlignbare med Norge i geografi og demografi som har valgt å ha færre enn tre folkevalgte nivåer, som jeg kjenner til. Det er det gode grunner til.

Jeg mener at det viktigste vi kan gjøre i dagens situasjon, er noe som Fremskrittspartiet snakker mye om, men som jeg ikke har noen opplevelse av at de leverte veldig mye på da de hadde muligheten i regjering, nemlig å avbyråkratisere og gjøre forenklinger i den statlige detaljstyringen av Kommune-Norge. Der har vi en viktig jobb å gjøre, den er vi i gang med, og jeg ser fram til at vi også her i denne salen kan diskutere viktige tiltak i den sammenheng.

Bjørn Larsen (FrP) [10:30:31]: Statsråden advarer mot mer og ekstra byråkrati, men det er jo nettopp det regjeringen – som forsvarer et ekstra politisk nivå med administrasjon, planer og systemer oppå det hele – ivaretar. Hvor mange milliarder skal vi bruke på et mellomledd før regjeringen innrømmer at det ikke handler om tjenester, men mer om å bevare makten og strukturene?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:30:57]: Dette handler på ingen måte om at noen skal bevare makten, men om at Norge ser ut slik som Norge gjør. Jeg vil bare gjenta at det ekspertutvalget som den forrige regjeringen, altså Høyre–Fremskrittsparti-regjeringen, satte ned, konkluderte med at hvis kommunene skulle overta videregående opplæring, måtte man ta utgangspunkt i en kommunestørrelse på 100 000 innbyggere per kommune. Det vil være et helt annet Norge enn det vi har i dag. Jeg tror det er klokt at flere representanter tar inn over seg at det er en konsekvens, og det er nok en konsekvens som jeg fra denne talerstolen tør gi uttrykk for at jeg er usikker på om representanten Bjørn Larsen vil være bekvem med.

Bjørn Larsen (FrP) [10:31:38]: Statsråden snakker varmt om nærhetsprinsippet, men forsvarer samtidig et forvaltningsnivå som folk flest ikke har noe forhold til. Folk møter kommunene, de møter ikke fylkeskommunen. Er ikke sannheten at regjeringen bruker fine prinsipper som pynt for å forsvare et system som først og fremst eksisterer for seg selv?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:31:59]: Jeg synes jeg har argumentert tydelig for hvorfor det er viktig å ha tre folkevalgte nivåer i Norge. Jeg tror at det kan være ekstra viktig i den landsdelen som Bjørn Larsen og jeg kommer fra, for der er avstandene ekstra store.

Så registrerer jeg hva Fremskrittspartiet gjør når de kommer i posisjon. I fylket som representanten Bjørn Larsen og jeg kommer fra, Nordland, kom de – etter å ha kritisert det forrige fylkesrådet, som Arbeiderpartiet ledet, for å ha for mange fylkesråder – til makten, og det første grepet de tok, var å utnevne en ekstra fylkesråd, altså å øke kostnadene til byråkrati og administrasjon. For meg er det iallfall slik at det viktigste er at det er sammenheng mellom det man sier, og det man gjør, og det tror jeg kan være klokt for alle å ha som et bærende prinsipp.

Mudassar Kapur (H) [10:33:00]: Det som blir litt av utfordringen i en sak hvor man ber om en grundig utredning og kunnskap, er at statsråden har bestemt seg for at det ikke er noe man ønsker å gjøre – punktum. Man ønsker ikke engang å se på hvilke oppgaver som kan flyttes mellom stat og kommune, for vår del for å kunne legge ned fylkeskommunen. La meg stille spørsmålet på en annen måte: Dersom man ikke skulle lagt ned fylkeskommunen, hvilke oppgaver mener statsråden at man kan vurdere å flytte til kommunene, slik at de kan få mer makt og sterkere lokaldemokrati i møte med sine innbyggere? Hvilke oppgaver helt konkret, dersom man ikke skulle lagt ned fylkeskommunen?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:33:51]: Som jeg sa i innlegget mitt: Etter at Høyre-regjeringen gjennomførte en regionreform og gikk gjennom oppgaveporteføljen til både kommune og fylkeskommune, i henholdsvis kommunereformen og regionreformen, som de gjennomførte gjennom sine 8 år i regjering, tror jeg det er klokt at fylkeskommunene får ro til å levere på sine oppgaver. Reformen kom i 2020. Jeg har derfor ingen planer om å flytte oppgaver fra fylkeskommune til kommune der vi står i dag.

Jeg tenker at min viktigste oppgave, når Kommune-Norge står i en stor utfordring som krever omstilling, og med den demografiske utviklingen vi har, er å ta fatt på den statlige detaljstyringen som har utviklet seg over mange år. Det er gode argumenter for hvert eneste vedtak som er gjort under skiftende regjeringer, men vi ser at de ikke går sammen med utfordringene Kommune-Norge står overfor. Derfor vil jeg fokusere på den oppgaven, og så tenker jeg at fylkeskommunene skal få ro til

å levere på de oppgavene som Høyre-regjeringen ga dem i oppdrag.

Mudassar Kapur (H) [10:34:58]: Dette er et ganske oppsiktsvekkende svar. Det statsråden står her og sier, er at all den praten man har hatt om å styrke kommunene, gi dem mer makt og myndighet, foreløpig bare har vært luft. Når man blir utfordret på om det er noen oppgaver som kan flyttes fra fylkeskommune til kommune for å gi kommunen mer makt og myndighet, sier statsråden blankt nei.

La meg da gjøre jobben enda enklere for statsråden: Uavhengig av hvilke forvaltningsnivåer oppgavene skulle komme fra – stat eller fylkeskommune – er det noen oppgaver statsråden på helt generelt grunnlag mener at kommunene kunne fått mer ansvar for enn de har i dag, eller nye oppgaver i det hele tatt?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:35:41]: Jeg lar meg faktisk imponere av representanten Mudassar Kapur. Etter å ha jobbet 6–7 år med kommunereform og regionreform, der kommunene fikk en ny oppgave med at ordfører kan stå for vigsel, og der vi kjenner til fylkeskommunens oppgaver og hvor små endringer som skjedde der, skal altså representanten Mudassar Kapur utfordre dagens regjering på at det er noe som er for stusslig. Det imponerer meg faktisk at man kan bruke så sterk retorikk når man har relativt små resultater å se tilbake på.

Jeg er som sagt opptatt av at kommunene og fylkeskommunene klarer å levere på de oppgavene de har. Noen av oppgavene vokser betydelig. Oppgaver innenfor eldreomsorg og helse vil vokse veldig i årene framover, og jeg har et stort prosjekt som handler om å sette kommunene i stand til det. Fylkeskommunene har også store oppgaver, som de fikk overført i 2020, som de bør få ro til å levere på.

Marius Langballe Dalin (MDG) [10:37:01]: Vi i MDG er opptekne av å styrkje fylkeskommunen framfor å leggje han ned. Vi meiner han er eit viktig nivå. Vi ser at natur over heile landet blir truga av nedbyggingar og ei dårleg overordna planlegging, bl.a. når det gjeld industriområde. Vi ser eit potensial for fylkeskommunen til å bidra til betre regional planlegging, ved å styrkje rolla til fylkeskommunen, for å hjelpe kommunane.

Eg etterlyser òg om vi kan sjå på ein generalistkommune versjon 2.0 der ein kan tilby fleire tenester frå fylkeskommunen av det som i dag ofte er interkommunale samarbeid. Spørsmålet mitt til statsråden er: Er dette noko statsråden vil sjå på og kome tilbake med ei vurdering av på eit seinare tidspunkt?

Statsråd Bjørnar Skjæran [10:37:58]: Jeg ser ingen grunn til å avvise problemstillingene representanten tar opp, men jeg føler det er rett for meg å gi uttrykk for hva vi synes er det viktigste vi jobber med når det gjelder planområdet. Det handler om at plan- og byggesaksbehandling tar for lang tid, om at det krever for store ressurser, i form av både tid og penger, og om flere andre ting, som det ambisiøse målet om å igangsette bygging av 130 000 boliger innen 2030.

Det handler også om at det etter 30 år med den samme plan- og bygningsloven etter mitt syn er helt rett å se nærmere på hvordan den fungerer. Vi har satt i gang flere prosesser som handler om det. Jeg tror også vi må ta inn over oss at samtidig som vi må passe på at vi tar vare på naturen vår, må vi også legge til rette for nye næringer. Det vil være en viktig del av Norges framtid.

Presidenten [10:38:57]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tom Staahle (FrP) [10:39:18]: Norge skal ha store ambisjoner, og vi må utnytte våre ressurser på en langt bedre måte enn det vi gjør i dag. Derfor må vi også være kritiske med henblikk på hvordan vi velger å organisere oss, og vi må gjøre det klokt. I dag har vi tre forvaltningsnivåer: stat, fylkeskommune og kommune. Spørsmålet vi må stille oss, er enkelt: Trenger vi egentlig alle tre? Jeg vil argumentere for at svaret er nei.

Fylkeskommunen er et kostbart og lite synlig forvaltningsledd. Spør man vanlige folk der ute, er deres forhold til fylkeskommunen nesten ikke-eksisterende. Dette er altså et nivå som sysselsetter mer enn 42 500 årsverk, og som forvalter titalls milliarder kroner hvert eneste år. Det er et demokratisk problem når mange innbyggere ikke vet hva fylkeskommunen gjør, eller hvem som styrer den, men først og fremst handler dette om effektiv ressursbruk.

Kommunesektoren står i en krevende økonomisk situasjon, og det er der de viktige tjenestene i folks liv gis: skole, eldreomsorg, barnevern og helsetjenester. Hverdagen til den enkelte skjer i en kommune, og det er der vi må legge ressursene i en tid da kommunesektoren opplever økende press på budsjetter og tjenesteleveranse. Spørsmålet er da: Er det riktig å opprettholde et eget administrasjonsnivå mellom stat og kommune?

Tre nivåer gir uunngåelig mer byråkrati. Det gir flere administrative strukturer, flere beslutningsledd og mer uklar ansvarsfordeling. Oppgaver som regional utvikling, samferdsel og planlegging deles mellom stat, fylke og kommune. Resultatet er ikke alltid bedre løsninger, men ofte mer koordinering, flere møter og lengre beslutningsprosesser.

Som kommunepolitiker gjennom 25 år har jeg opplevd hvor frustrerende det er å overprøves av fylkeskommunale prosesser og vedtak. Som fylkespolitiker har jeg

sett at de oppgavene som fylkeskommunen er satt til å løse, med fordel kan avvikles og fordeles ut til kommunene. Vi skal ikke sløse med de offentlige midlene og ressursene vi har. Vi må passe oss for ikke å utvanne ansvaret og skape mer frustrasjon og kaos, som er virkeligheten der ute i dag. Alternativet er heller å etablere et mye tydeligere ansvar. Oppgaver kan flyttes til staten der det er behov for nasjonal styring, og – viktigst – til kommunene, der tjenestene faktisk leveres. Ved å styrke kommunene gir vi makt nærmere innbyggerne. Vi gjør demokratiet mer direkte, mer forståelig og mer relevant.

Dette handler ikke om å svekke velferden; det handler om å styrke den. Ved å avvikle fylkeskommunen reduserer vi administrasjon, frigjør ressurser og bruker penger der de virkelig betyr noe: på gode tjenester til folk i hele landet.

Tiden er inne for endring. Dessverre er det for få i denne salen som tenker det, og det er synd.

Solveig Vestenfor (A) [10:42:21]: Ja, Noreg er både vakkert og variert – det er i alle fall ingen tvil om det. KS, organisasjonen til kommunesektoren, har vore tydeleg på at generalistkommunesatsinga skal vidareførast, og at det har stor støtte i Kommune-Noreg.

Kva er det eigentleg fylkeskommunen gjer eller bidreg med? Jo, dette er folkevalde som kjenner sitt regionale område, som koordinerer, gjev råd, og som tek ansvar der det er logisk, innanfor tannhelse, samferdsel, bruer og vegar, for kultur og næringsutvikling og for areal- og planarbeid. Dei har ein fagkunnskap som er veldig viktig for mange kommunar i dette landet.

Høgre vil ha større kommunar og droppa fylkeskommunen. Det er for så vidt ei ærleg sak. Det betyr at nokre kommunar i dette landet vil verta enorme i areal. FrP er imot fylkeskommunen, men små kommunar skal få fortsetja som før. Det vil i alle fall ikkje styrkja Kommune-Noreg.

Representanten Bjørn Larsen viste til synet folk har på fylkeskommunen. Det er klart at for innbyggjarane er det kommunen som betyr mest, men nokre oppgåver må koordinerast på regionalt nivå fordi det tener kommunane på tvers og kommunane over heile landet. Difor er det dei folkevalde som best kjenner verdien av fylkeskommunen, men det gjer òg elevar og føresette når ein skal inn i vidaregåande skule. Det gjeld linjetilbod og skule i distrikt og tettbygde strøk, og at ein kan få eit tilbod som gjer at ein kan bu heime lenger. Det handlar også om nærings- og kulturaktørar i dette landet. For Buskerud sin del veit eg at verken Grettefoss bru i Flesberg eller Austvoll bru i Flå hadde vorte prioritert viss dei hadde vore i ein nasjonal transportplan.

Mi lange erfaring frå lokalpolitikken er i alle fall tydeleg: Eg vil takka dei tilsette og dei folkevalde i Buskerud fylkeskommune, som ser både bygd og by. Dei ser både kommunar med eit stort arealansvar og få folk og det motsette. Dei styrkjer kultur- og næringsutviklinga, dei kjenner samferdselsutfordringane, og dei forstår og gjer det dei kan for å gje gode tilbod til elevar i vidaregåande skule i heile fylket.

Dette handlar om å byggja heile landet, og det handlar om å gjera det attraktivt. Det handlar òg om beredskap, forsvar og kraftforvaltning, og om kva slags Noreg me vil ha. Arbeidarpartiet har eit gammalt slagord: By og land, hand i hand. Det er et like godt slagord som før. Fylkeskommunen er viktig for å ivareta både by og land.

Mudassar Kapur (H) [10:45:47]: Det er interessant å høre på den rørende støtten alle politikerne her har til fylkeskommunen, og den desto lavere støtten til lokaldemokratiet ute i Kommune-Norge. Det synes jeg er ganske oppsiktsvekkende når vi har en kommunal- og distriktsminister som på inn- og utpust snakker om å styrke kommunene ved å flytte mer makt og myndighet ut til Kommune-Norge, om mindre byråkrati, og om at de skal stå sterkere. Når den samme statsråden blir utfordret på om han kan peke på noen eksempler, greier han ikke, gjennom to replikkrunder, å trekke fram et eneste eksempel på en oppgave som statsråden mener kommunene kan få, som de ikke har i dag. Han brukte derimot mye tid på hva som har skjedd før. Det synes jeg ikke akkurat er så mye å rope hurra for.

Det viser at vi har en statsråd som holder mange festtaler. Han har fått et lite avsnitt fra sitt felt inn i denne planen for Norge, med denne kommunekommisjonen, men vi vet allerede nå at det arbeidet som kommunekommisjonen gjør, egentlig bare blir puttet rett i skuffen. Statsråden har ingen planer, og han har heller ingen egne ideer eller vurderinger av hvilke oppgaver norske kommuner kan få, som de ikke har i dag, for nettopp å gi dem mer tillit, mer makt og mer myndighet. Dette er svært svakt, hvis målet er å styrke lokaldemokratiet.

Så vil sikkert statsråden fortsette å si hva som skjedde i forbindelse med forrige kommunereform, og hvor mange vigsler han gjennomførte da han var ordfører. Det har vi hørt før. Men på en konkret utfordring klarer han ikke å svare på det. Derfor vil jeg utfordre statsråden fra denne talerstol: Kan statsråden tegne seg i løpet av denne debatten og fortelle Stortinget hvilke oppgaver han mener – kanskje han har greid å komme på noen etter at replikkrunden var over – at norske kommuner bør få overført, slik at vi kan styrke deres makt og myndighet? Det ville være veldig interessant. Hvis ikke er dette noe av det rareste jeg har hørt komme fra en kommunal- og distriktsminister som er opptatt av lokaldemokratiet. Kanskje kunne han ha svart bedre på spørsmålet om hvorvidt han savnet noen oppgaver da han selv var ord-

fører. Det blir veldig spennende, men dette er oppsiktsvekkende.

Til dem som er bekymret for demokratiet, vil jeg si: Jeg har faktisk tillit til alle de flotte menneskene der ute som jobber med kommunen sin som lokalpolitikere, til beste for innbyggerne. Jeg tror at stat og kommune kan samarbeide godt om å levere disse oppgavene, og at kommunene kan samarbeide godt med hverandre om å levere disse oppgavene. Det har også noe å si at det er så lav oppslutning rundt nettopp fylkeskommunen. Det ser man også gjennom valgene. Dette er alvorlige forhold som jeg håper partiene kan ta inn over seg etter hvert.

Isak Veierud Busch (A) [10:49:09]: Allerede før rikssamlingen på 800-tallet var landet vårt inndelt i fylker. De historiske fylkene var egentlig egne småriker, med en småkonge og et eget ting. Helt slik er det ikke lenger, selv om tinget har bestått, og selv om det også er en og annen fylkesordfører som opp gjennom tidene har opptrådt til forveksling lik en småkonge.

Også etter rikssamlingen, da vi fikk den første sentralmakten i Norge, besto fylkesinndelingen. Fylkene ble da omgjort til jarledømmer, med en jarl oppnevnt av Kongen i hvert av fylkene, som igjen hadde sine lendmenn og herser under seg, med ansvar for ulike områder innenfor fylket.

Det er et poeng med denne lille historieforelesningen: For landet vårt er mye forbausende likt – selv om Trøndelag, til min store sorg og helt sikkert til andres glede, ikke lenger er landets maktsentrum. Landet vårt er like stort, og vi bor like spredt.

Man holdt seg med denne typen organisering av landet i eldre tid først og fremst fordi det var praktisk. Det var både praktisk og rasjonelt med en desentralisert maktstruktur i et land med store avstander og en natur som naturlig begrenser infrastrukturen. Slik er det fortsatt. Regional samhandling er et viktig poeng i seg selv, og et folkestyrt forvaltningsnivå tettest mulig på innbyggerne er viktig for å ivareta dette. Jeg er redd for at sentraliseringstrykket vil øke uten et sterkt regionalt nivå.

Mange samfunnsutfordringer stopper ikke ved kommunegrensene, uavhengig av størrelsen på kommunen. Det handler om arealbruk, samferdsel, klima og miljø og beredskap, ikke minst. Det er i seg selv argumenter for å ha det verktøyet et folkestyrt regionalt forvaltningsnivå faktisk er.

Det er store regionale forskjeller i Norge, og fylkesstrukturen bedrer mulighetene til å kunne ta hensyn til lokale behov og prioriteringer. Man skal heller ikke undervurdere at fylkeskommunen kan bidra til utjevning mellom kommuner, særlig der det er tynnest med folk og kommunene ikke har tilstrekkelig kapasitet alene.

Om noe burde vi kanskje vurdert heller å løfte diskusjonen om oppgavefordeling, særlig i de mest spredtbygde områdene, for å sikre likeverdige og gode tjenester til alle i hele landet.

Jeg registrerer at representanten Kapur ikke har noen særlig tro på regjeringens arbeid med kommunekommisjonen. Til det vil jeg bare si at jeg ser veldig fram til å gi representanten en positiv overraskelse når vi er klar for det.

Vår første konge, Harald Hårfagre, gjorde klokt i å beholde fylkesstrukturen. Det tror jeg vi gjør i dag også.

Monica Molvær (H) [10:52:16]: Et av de viktigste spørsmålene jeg stiller meg i mitt politiske virke, er om vi hadde organisert oss på samme måte i Norge hvis vi skulle startet på nytt igjen i morgen. For meg er det ganske krystallklart at svaret på det er nei. Vi hadde aldri villet gjøre alt på samme måte. Vi har byråkratisert oss i hjel, med gode intensjoner.

Debatten om fylkeskommunen dukker opp med jevne mellomrom, men denne gangen har det et mer alvorlig bakteppe, som gjør det enda mer aktuelt. Vi har ikke nok folk til å løse alle oppgavene vi har i dag, og det ser enda mer dystert ut for framtiden. Norge står overfor store utfordringer. Det vil kreve mye av oss, men enda mer av kommunene, som hver eneste dag står i kampen om å få nok arbeidskraft til å kunne gi gode tjenester til innbyggere rundt omkring i hele landet.

Dette handler om hvordan vi forvalter ressursene våre på best mulig måte – og da snakker jeg om de menneskelige ressursene. Hvis vi skal ha nok folk til å skape gode tjenester for innbyggere og næringsliv, er vi nødt til å tenke nytt. Vi er nødt til å tørre å tenke nytt hvis vi skal møte framtiden slik at det gjør oss i stand til å løse oppgavene på en bedre måte, og på en måte som det vil kreves av oss. Vi kan ikke snakke om omstilling på alle mulige områder uten å tørre å se oss selv i speilet og tørre å løfte alle steiner.

I dag driver kommunene både barnehager, barneskoler og ungdomsskoler, men når det gjelder videregående skole, skal elevene overlates til fylkeskommunen. Da kan vi snakke om avstander, ikke mellom kommunen man bor i, og Oslo, som det hevdes i debatten, men mellom hjemkommunen og eleven som skal over til videregående skole. Jeg tror at noe av «cluet» ligger her: Med sånne grep kan tjenestene komme enda nærmere innbyggerne. Man kan også se elevenes mulighet til å vokse opp i en sammenhengende skole, som har med alt fra barnehage til videregående skole. Vi vet hvor viktig det er at elevene fullfører videregående for at de skal være rustet for det livet som møter dem, og også for at de skal bli viktige innbyggere som blir den arbeidskraften vi har behov for i framtiden. Dette er lokaldemokrati, og

det handler om å levere tjenestene nærmest mulig der innbyggerne bor.

Grunde Almeland (V) [10:55:00]: Jeg melder meg på mot slutten av denne debatten rett og slett for å redegjøre for hvordan Venstre kommer til å stemme i saken. Vi kommer til å stemme for forslag nr. 2, fra Høyre, men ikke for de øvrige forslagene i verken Innst. 196 S eller Innst. 198 S. Jeg føler allikevel at det krever en forklaring, rett og slett fordi intensjonen til Høyre er overtydelig. Man ønsker direkte å legge ned fylkeskommunen. Venstre har altså noen forbehold før man eventuelt hadde kommet dit.

Venstre mener det er klokt med en oppgavegjennomgang, rett og slett fordi det bør være et mål å se på om oppgavene er fordelt på en riktig måte, og om det er smart satt opp, men målet bør være at man flytter makten nærmere folk. Det jeg frykter, er at dersom man i dag hadde vedtatt at man skulle legge ned fylkeskommunen, ville konsekvensen av et slikt vedtak vært at veldig mange oppgaver ville blitt flyttet oppover i systemet. Det å statliggjøre flere oppgaver mener Venstre ikke nødvendigvis er en god idé. Det er i hvert fall ikke svaret på det som bør være målsettingen, at de beslutningene som påvirker folks liv, i størst mulig grad bør tas nærmest mulig dem det gjelder.

Jeg vil si at selv om Venstre stemmer for forslaget fra Høyre om en oppgavegjennomgang, mener jeg at dersom dette forslaget ville fått flertall, burde regjeringen ha sett det i sammenheng med oppgavefordelingen på alle de ulike forvaltningsnivåene – ikke utelukkende på fylkeskommunenivå, som det står i forslagsteksten.

Som sagt, vi er for en oppgavegjennomgang. Vi mener det er klokt med jevne mellomrom å se på hvordan oppgavene skal fordeles, og jeg mener man ikke bør være redd for å stemme for det forslaget nå. Det vil gi oss et godt grunnlag for en videre diskusjon om hvordan oppgavene best fordeles mellom forvaltningsnivåene.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [10:57:14]: Det har vært artig å følge debatten og høre Høyres utsagn om at det kun handler om tillit til kommunene og den manglende sådanne fra samarbeidspartiene, for det er ikke slik det er. Det har også vært sagt at hverdagen skjer i en kommune, men de har glemt at hverdagen også skjer i en fylkeskommune. I FrP-representanten Bjørn Larsens fylke har 22 pst. av elevene borteboerstipend og lever livet sitt ved en fylkeskommunal videregående skole som samordner tilbud for næringslivet, noe som sikrer at vi utdanner arbeidskraft som gjør at de kan bo på sin hjemplass.

Jeg bor i Lebesby. Der er det 1 250 mennesker. Det er klart at vi klarer ikke å skape mulighet i Lebesby for alle de utdanningene som ungdommen i Lebesby har lyst på. Derfor trenger vi et samordnet opplegg som gjør at elevene har mulighet til å bli det de har lyst til å bli. Det er viktig at vi får det til nærmest mulig hjemmet, men det er ikke nødvendigvis mulig. Derfor trenger man fylkeskommunen.

Fylkeskommunen samordner på mange nivå. Fylkeskommunen er en regional stemme som sier noe om behovet til oss som prioriterer midler fra Stortinget. Fylkeskommunen er også nærhet og demokrati. Vi blir et fattigere land hvis det ikke lenger er representanter som tar et regionalt ansvar, og som man kan møte på gaten hjemme i kommunen. Den nærheten er en styrke for det norske demokratiet. Det er en styrke at jeg etterpå har et møte med Troms og Finnmark fylkeskommune som løfter deres problemstillinger. Tar vi det bort, blir vi fattigere.

Jeg var også ordfører og fikk lov til å vie folk da Høyre gjorde endringer for kommunene sist. Det var veldig artig og veldig koselig. Det man også gjorde av endringer, var å ta fiskerihavnene fra staten og flytte dem over til fylkeskommunen. Jeg vet ikke om det handler om tillit til fylkeskommunen, men det man samtidig gjorde, var å ta vekk midlene slik at det var umulig å gjøre store løft for fiskerihavnene. I går kveld kom nyheten om at vi etter anbud har gitt tildeling til Kjøllefjord fiskerihavn. Det hadde ikke vært mulig med den summen som Høyre ville gi til fylkeskommunene.

Vi skal ta vare på de folkevalgte nivåene vi har. Vi skal sørge for at de har mulighet til å gjøre sine oppgaver best mulig. Derfor er de prosjektene som regjeringen har satt i gang, viktige på den veien. Vi skal alltid forvalte det offentliges penger på en god måte, og det er Arbeiderpartiet opptatt av.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:00:27]: Denne debatten dreier seg selvfølgelig om noe mer enn bare fylkeskommunen. Når vi diskuterer fylkeskommunen, rokker vi ved hele det systemet vi har i vårt folkedemokrati. I disse dager, som preges av en situasjon som vi delvis får litt frysninger på ryggen av, er kanskje dette finmaskede nettverket som vi trenger for å opprettholde et demokrati, viktigere enn noen gang. Finmasket nettverk er løsningen når ting blir uforutsigbart og hendelser skjer raskt, spesielt i et land som Norge, hvor vi er avhengige av å ha et demokrati med mest mulig makt og innflytelse nærmest folket.

Jeg har også vært ordfører i en liten kommune, og jeg opplever at norske kommuner har oppgaver som nesten er litt unike i seg selv. Norske kommuner gjennomfører i praksis kanskje 70–80 pst. av det som staten pålegger dem gjennom lover og regler. Når f.eks. Høyre i min valgkrets mener at det naturlige ville være å ha seks kommuner i Oppland, kontra noen og tjue, fordi man da

skal legge ned fylkeskommunen – og i tillegg ønsker man jo å gå inn i EU – må vel det i praksis bety at folkedemokratiet forvitrer. Da er mitt spørsmål: Hvem skal løse de oppgavene? Da er svaret at det legger vi ned på de seks store kommunene, og så sier vi at da kommer beslutningene nærmere folket. Sånn er det jo ikke.

Når vi ser på oppgaver til kommuner, må vi også ha en volumbetraktning. Altså: Det å kunne koordinere Oslo by er krevende i seg selv. Det krever mange nivåer i forvaltningen. Å kunne koordinere i forhold til plan- og bygningsloven i Lebesby, som ble nevnt her, eller i Dovre kommune, har en helt annen dimensjon i seg. Det tror jeg faktisk små kommuner klarer i dag. De klarer det på en såpass god måte at de, når de får utfordringer, velger å se til naboen sin, eller de velger å få råd og vink f.eks. fra fylkeskommunen. Det er jo akkurat den dynamikken som gjør at beslutningene kan tas nærmest folket, og det mener jeg er en god løsning også for framtiden.

Bjørn Larsen (FrP) [11:03:41]: Det sies at fylkeskommunen er viktig, men det er fortsatt ingen som helt klarer å forklare hvorfor den er viktig. Og når selv politikerne her må bruke flere minutter på å forklare hva et nivå gjør, er det kanskje ikke så viktig allikevel. Arbeiderpartiet må altså helt tilbake til Harald Hårfagres tid for å finne gode argumenter for å bevare fylkeskommunen. Det er et kjent sitat som heter: Min mening er gjort opp, forvirr meg ikke med argumenter. Det bærer denne debatten preg av.

Det er interessant å høre både fra regjeringen og fra Høyre i denne saken, for alle er enige om problemet, men ikke alle tør å ta konsekvensene av det. Høyre sier at de vil ha en oppgavegjennomgang først. Men vi har hatt gjennomganger i årevis – regionreform, reversering, nye utredninger, osv. – og hva har vi fått? Jo, vi har fått mer byråkrati, mer usikkerhet og mindre legitimitet, og dette er ikke et kunnskapsproblem, det er et beslutningsproblem.

Regjeringen sier at avvikling vil føre til mer byråkrati gjennom interkommunale samarbeid og større kommuner, men dette treffer ikke, for sannheten er at vi allerede har et system med overlappende strukturer, uklart ansvar og fragmentert virkemiddelbruk. Selv høringsinnspillene i denne saken peker på at innovasjonssystemet er oppsplittet og lite effektivt, med ansvar fordelt på flere nivåer. Det er dagens system som skaper byråkrati, og ikke en løsning.

Vi hører argumentet om at fylkeskommunen er nødvendig for regional utvikling og planlegging, men hva sier virkeligheten? Regionreformen og reverseringen har skapt kaos, kostnader og omkamper og svekket tilliten til hele systemet, og folk reagerer. I flere målinger svarer rundt 40 pst. at fylkeskommunen bør legges ned, og oppslutningen øker for nedleggelse. Dette er ikke en debatt som går over, det er en utvikling, og spørsmålet er ganske enkelt: Skal vi fortsette å utrede et system som er unødvendig, eller skal vi faktisk gjøre noe med det?

Vi i Fremskrittspartiet har valgt: Vi vil ikke ha flere runder med utredninger, vi vil ha en plan, vi vil ha gjennomføring, og vi vil bruke pengene på tjenester og ikke på et forvaltningsnivå som folk ikke har tillit til.

Når folk ikke vet hva forvaltningen gjør, og ikke vet hvem som styrer den, og ikke opplever at den leverer, da er ikke svaret å styrke den – da er svaret å avvikle.

Presidenten [11:06:10]: Representanten Mudassar Kapur har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Mudassar Kapur (H) [11:06:21]: Aller først en veldig, veldig vennlig anmodning til Fremskrittspartiet: De har i to debatter på rad nå de siste ukene kommet på talerstolen i Stortinget og ikke lest seg ordentlig opp på sakens dokumenter, særlig nå, når representanten Larsen mente at det var litt problematisk å ha en oppgavegjennomgang fordi det ikke er så framoverlent. La meg lese forslag nr. 1 i denne saken, fra FrP: «Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver …» osv. Det er kanskje greit å lese gjennom egne forslag før man går på talerstolen og kritiserer andre for noe lignende. Vi har tenkt å støtte det forslaget, og det er veldig hyggelig at FrP har tenkt å støtte vårt, men det er alltid greit å lese seg opp på sakens dokumenter, særlig når det gjelder egne forslag.

Så vil jeg bare si, helt til slutt, at jeg legger merke til at statsråden i løpet av denne debatten fortsatt ikke har greid å redegjøre for en eneste oppgave som statsråden mener at kommunene kan få, som de ikke har i dag, slik at de kan få mer makt og myndighet. Det er meget interessant.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [11:07:35]: Det virker som representanten fra FrP ikke har lyttet til debatten, og det virker som han har bestemt seg på forhånd for ikke å høre på argumenter for hvorfor fylkeskommunen er viktig. Det virker også som han overser de viktige oppgavene og prioriteringene som fylkeskommunen gjør, enten det er fylkesvei, tannhelse eller videregående skole. Jeg registrerer også at han, samtidig som han ikke har lyttet til argumenter, klarer å argumentere mot nettopp de samme argumentene. Det er en kuriositet i seg selv.

Det er også tydelig i denne debatten, som for øvrig har vært god, at vi får et annerledes Norge hvis høyresiden får bestemme. Derfor er jeg glad for at samarbeidspartiene er sammenfallende og samstemte i sin utvikling av fylkeskommunen.

Presidenten [11:08:24]: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 3 og 4.

Sak nr. 5 [11:08:31]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Kari Sofie Bjørnsen, Erlend Larsen og Nikolai Astrup om bedre tjenester for innbyggerne gjennom mindre statlig detaljstyring (Innst. 195 S (2025–2026), jf. Dokument 8:52 S (2025–2026))

Presidenten [11:08:52]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:09:31] (ordfører for saken): Dette er et tema og en sak som engasjerer alle partiene i kommunal- og forvaltningskomiteen. Det gjør for øvrig nesten alle saker, men akkurat denne saken synes jeg er litt spesiell. Det er svært bra. Jeg vil takke komiteen for engasjementet og et godt samarbeid i denne saken. Jeg går ut fra at partiene vil gjøre rede for sitt syn i saken i sine innlegg.

Kommunene har over tid opplevd å bli underlagt stadig flere og mer inngripende regler, krav og normer. Som kjent er kommunesektoren under stort press når det gjelder tilgang på arbeidskraft – det gjelder både store og små kommuner – og det er noe vi må ta på det største alvor. Senterpartiet støtter forenklinger som sørger for å gi kommunene frihet til å finne de gode lokale løsningene. Gode lokale løsninger blir ofte effektive løsninger. Ved å redusere byråkrati og forenkle regelverk sørger vi for nettopp det, og ikke minst styrker vi lokaldemokratiet.

Arbeidet som kommunekommisjonen jobber med, er et svært viktig arbeid som Senterpartiet støtter opp om. Første delrapport hadde mange gode forslag, og vi forutsetter at retningen som er valgt, vil føre til at det i hovedrapporten vil komme nye spennende forslag som betyr noe for folk i hverdagen. Samtidig må vi være tydelige på at det kan ta tid før arbeidet til kommunekommisjonen faktisk blir gjennomført. Derfor er det svært viktig for Senterpartiet at det allerede nå gjøres forenklinger, og at man reduserer byråkratiet.

Det er mange forenklinger som kan gjøres raskt, noe også KS støtter. Kommunekommisjonen må ikke bli en hvilepute som fører til at Stortinget ikke tar dagsaktuelle debatter og tar nødvendige grep før kommisjonen er ferdig med sitt arbeid. Vi bør heller bruke kommisjonens arbeid – i og med at de har valgt å dele det inn i flere delrapporter – som en marsjordre for å finne utfordringer som kommunene står i, og ikke minst ta grep for å forenkle. I budsjettenigheten sørget vi for at det ble tatt en del viktige grep, bl.a. å heve grensen for rapporteringskrav fra 100 000 kr til 1 mill. kr. Løsningen for kommunene er ikke at Stortinget eller regjeringen legger til rette for færre og større kommuner. Det fører til mer sentralisering og byråkrati.

Forsøksloven er også en viktig lov som vi må se på for å finne de gode løsningene med de mulighetene man har. Da kan vi også sørge for at enda flere kommuner får rammene de trenger til å finne de gode, tilpassede løsningene.

Jeg tar opp forslagene Senterpartiet er en del av.

Presidenten [11:12:38]: Representanten Bengt Fasteraune har tatt opp de forslagene han refererte til.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [11:12:51]: At vi legger til rette for at offentlig forvaltning skal fungere effektivt og til beste for folk over hele landet, er noe av det viktigste vi gjør for at innbyggerne skal få levert gode og trygge tjenester.

Alle bor vi i en kommune, og det lokale selvstyret gjør at vi kan få tilpasset våre behov etter lokale forhold. Det er bra at vi diskuterer hvordan vi best kan få dette til. Det er også bra at det er enighet om grepene som er tatt av samarbeidspartiene i budsjettet, der rapporteringskravet ble økt til 1 mill. kr, og der flere øremerkede tilskudd ble fjernet for å øke det lokale handlingsrommet.

Samtidig er vi enige om å se videre på flere av endringene som forslagsstillerne berører. Regjeringen satte i mai 2025 ned kommunekommisjonen nettopp for å få gode anbefalinger og drøftinger om dette arbeidet. Kommisjonens arbeid er nå på høring. Det vil bli spennende å se tilbakemeldingene på de forslagene som er tatt opp her, og vi må gjøre grundige vurderinger i det videre arbeidet.

Hva gjelder statsforvalterens arbeid har regjeringen tatt grep for å bedre praktiseringen av innsigelsesordningen, og man vil se nærmere på hvordan ordningen praktiseres på tvers av fylkenes grenser, og om det er overlappende innsigelseskompetanse mellom de ulike statlige sektormyndighetene. Det er også viktig at vi ikke legger opp til at statsforvalteren skal bruke mindre tid på tilsyn. Det er viktig at statsforvalteren kan gjøre begge deler, både veilede og føre tilsyn. Et av formålene med tilsyn er nettopp å øke kvaliteten på tjenestene og sørge for at like saker behandles likt. Når man ser på budsjettforslagene til enkelte partier på høyresiden for statsfor-

valteren, kan det se ut som man vil ha både mindre tilsyn og mindre veiledning, med de kuttene som skisseres der.

For Arbeiderpartiet er arbeidet for at kommunene skal lykkes, noe av det viktigste vi gjør. Derfor har vi de siste årene gitt historiske løft i de frie inntektene til kommunene, og derfor må vi hele tiden jobbe for at kommunene har de beste verktøyene for fortsatt å kunne gi velferdstjenester i verdensklasse.

Helge André Njåstad (FrP) [11:15:17]: Eg vil takka saksordføraren for ein fin gjennomgang og kloke ord om at dette er ei sak som engasjerer komiteen og alle parti. Eg trur nok det er sånn at me som sit i kommunalkomiteen, er opptekne av lokalt sjølvstyre. Kommunalministeren og Kommunaldepartementet er òg opptekne av det. Eg trur òg me kan sjå kollegaer rundt oss på alle nivå som er veldig opptekne av akkurat den ordninga, den øyremerkinga eller den regelfestinga. Det viser vel kanskje litt av kompleksiteten i akkurat dette spørsmålet – at sjølv om veldig mange er einig i at styringstrykket i stort er for høgt, og at detaljstyringa frå staten er for stor, er det alltid nokon som passar på kvar enkelt post, kvar enkelt ordning, og kjempar med nebb og klør for det. Det ser me både når saker er på høyring og kommisjonar kjem med forslag, at det ikkje er enkelt å gå tilbake, sjølv om dei aller fleste nok er einig i at det har gått for langt.

Òg i vårt parti – eg trur vi skal vera så ærlege – har me bidrege til å lovfesta rettar, detaljstyra og øyremerkja, fordi ein har eit ønske om å gjera livet betre for folk der ute. Og så er ofte omsynet til folk større enn omsynet til det kommunale sjølvstyret frå denne salen. Eg trur alle skal vera ærlege om at det har ein bidrege til.

Frå Framstegspartiet si side er me veldig opptekne av eldreomsorg og låg eigedomsskatt. Det er område der me ønskjer å lovfesta rettar, bruka lovverket for å sikra at innbyggjarane skal få gode tenester, og at dei skal ha låge skattar. Men så er det andre område der me ønskjer å gje kommunane langt meir fridom, f.eks. innanfor arealpolitikken. Der meiner me at det statlege styringstrykket er spesielt sterkt. Der er det veldig mange sektorinteresser som får vetorett fordi lova seier at den saka er viktigast, og difor fremjar ein motsegner. Difor er Framstegspartiet veldig opptekne av at me skal ha meir lokalt sjølvstyre, spesielt i arealpolitikken.

Den myndigheita statsforvaltarane har til å koma med motsegner, er noko som har plaga både oss og lokalpolitikarane – ved at terskelen er for låg for å fremja motsegner. Sjølv om representantar frå Arbeidarpartiet seier at dei har heva denne terskelen, er ikkje opplevinga til lokalpolitikarane at dei har større handlingsrom. Opplevinga er at motsegner blir brukte. Det blir sagt at ein ønskjer å fremja motsegner, og ein blir ofte pressa til å dempa lokale ønske fordi ein skal tilfredsstilla statsforvaltaren.

Difor er me veldig glade for at det kan sjå ut til at eit fleirtal på Stortinget gjev eit tydeleg signal om at terskelen for motsegner skal hevast. Det er noko Framstegspartiet gler seg veldig over.

Med det tek eg opp forslaga nr. 4 og 5.

Presidenten [11:18:20]: Da har representanten Helge André Njåstad tatt opp de forslagene han refererte til.

Mudassar Kapur (H) [11:18:36]: Dette er en sak hvor jeg tror det er betimelig å begynne med å peke på oss selv, vi som sitter her i Stortinget. Ofte når vi klager over for mye byråkrati og at statsforvalteren blander seg inn i for mange saker, er det egentlig et resultat av det vi har vedtatt selv. Det er en erkjennelse jeg mener det er betimelig å begynne med.

Derfor er jeg også veldig glad for at vi i de aller fleste partiene har fått en debatt om hvordan vi kan ta ned det statlige styringstrykket. Jeg tror det som har skjedd – og det har også Høyre vært med på, jeg tror alle har vært med på det – er at man når man får saker på bordet, ofte har tenkt at dette er smart å gjøre her og nå fordi det avhjelper en situasjon som kanskje kommunene eller landet står i. Summen av mange av disse «kjekt å ha»-reglene/-kravene/-forskriftene osv. har blitt et stort styringstrykk på kommunene, hvor de i tillegg til de økonomiske utfordringene, som gjerne kommer fra et makroperspektiv, og andre økonomiske utfordringer som skjer i kommunesektoren, også bruker uforholdsmessig mye tid, penger og ressurser på å løse oppgaver og rapportere på ting de kanskje ikke hadde trengt å gjøre. Derfor har vi i Høyre vært veldig glad for at vi fikk flertall for et forslag i fjor, som etter hvert medførte at det ble nedsatt en kommunekommisjon. Jeg er glad for at det ble fulgt opp raskt.

Kommunekommisjonen har også gjort et godt stykke arbeid og kommet med noen forslag. De har ikke kommet med så veldig mange forslag, men jeg har lagt merke til at når det gjelder f.eks. bemanningsnormer, som er noe av det de peker på, har Arbeiderpartiet vært på alle sider av saken. De har en statsråd som advarer mot det, og de har en utdanningspolitisk talsperson som advarer mot å ha litt mer fleksibilitet i de normene. Statsråden vil ikke svare på hva de vil gjøre med dem. Her om dagen var det en annen statsråd, som nå sitter i salen, som bar en tung bunke med proposisjoner opp på denne talerstolen. Der lå det ingenting om oppfølging av kommunekommisjonens arbeid. Mitt poeng er at Stortinget faktisk har en mulighet nå til å være med og vedta en del ting som kan få virkning, slik at vi kommer i gang med en del arbeid før sommeren.

Status i denne saken nå er at regjeringen hele tiden peker på sitt arbeid. Arbeiderpartiet kommer til å stemme mot forslagene som ligger på bordet, samtidig som de ikke har lagt fram et eneste forslag som oppfølging av kommisjonens rapport, og heller ikke har signalisert noe som helst som gjør at vi får behandlet noe konkret på denne siden av sommeren. Det hadde nok vært bedre for alle om man kunne sett litt på tvers av politiske skillelinjer og heller sluttet seg til de forslagene.

Jeg tar dermed opp Høyres forslag.

Presidenten [11:21:38]: Representanten Mudassar Kapur har tatt opp de forslagene han refererte til.

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [11:21:53]: Også denne saken, som de to forrige, handler i bunn og grunn om tillit – tillit til kommuner, tillit til ansatte i førstelinjen, tillit til byråkratiet og forvaltningen, som er viktig, og tillit til lokaldemokratiet. Det er bred enighet om at alle kommuner trenger et større handlingsrom for å kunne levere gode og tilpassede tjenester. SV er også enig i det. Folk må få oppleve at velferden fungerer der de bor, og at den ikke bare styres gjennom stadig flere detaljerte krav fra staten. SV er også enig i det.

Samtidig må vi stille oss et viktig spørsmål: Når er det riktig tidspunkt for å gjøre de store endringene? Mange av de forslagene vi skal behandle i dag, er jo allerede en del av arbeidet til kommunekommisjonen. Der pågår det også en grundig gjennomgang av hele statens styringstrykk til kommunesektoren, og utredningen er på høring. Det er mange i salen som snakker varmt om i hvor mange år de tidligere har vært kommune- eller fylkestingspolitiker, men jeg tror kanskje de har glemt virkeligheten i det å sitte i kommunestyrer eller fylkesting, for det regjeringen sender ut på høring, skal de svare på. Det virker som flere i salen glemmer at når vi sender noe på høring, er det også Stortingets jobb å lytte.

Det er et stort engasjement i denne salen, og det viser også hvor viktig denne saken er, og hvor mange som ønsker å bidra i høringen. Det er over 4 000 høringssvar så langt. Da mener SV det er uklokt å forskuttere konklusjoner. Hvis vi nå skal vedta enkeltforslag uten å se helheten, risikerer vi å svekke det arbeidet som faktisk kan gi varige, gjennomtenkte og kloke løsninger. Når vi spør hva folk mener, må vi ha tid til å lytte. For SV handler det absolutt ikke om å bremse utvikling, det handler om å finne riktige endringer, basert på kunnskap og helhetlige vurderinger. Samtidig er det avgjørende at handlingsrom ikke skal gå på bekostning av likeverdige tjenester. Folk skal stole på at de får gode tjenester der de bor, og da må tillit gå hånd i hånd med tydelige nasjonale rammer for kvalitet og sikkerhet.

Det er en balansegang mellom frihet og ansvar, mellom lokalt handlingsrom og nasjonale fellesskapsløsninger. Vår oppgave er å finne den balansen som styrker velferden, ikke svekker den. Sterke kommuner er ikke et mål i seg selv. Sterke kommuner er et virkemiddel for noe som er mye viktigere: et samfunn der alle får gode tjenester, der fellesskapet stiller opp, og der folk opplever trygghet i hverdagen. Skal man oppleve trygghet, må man også ha tillit, og da må vi ha tillit til å lytte til hva folk melder inn til oss, før vi gjør vedtak.

Hanne Beate Stenvaag (R) [11:25:21] (komiteens leder): Det er litt underlig å skulle diskutere representantforslag som i så stor grad overlapper med kommunekommisjonens første delutredning, som akkurat nå er på høring, og som flere jo har argumentert for her. Overordnet vil jeg stille meg kritisk til den fortellingen som nå repeteres om og om igjen, at kommunenes største problem i Norge er at de er kuet under «statlig detaljstyring», som det kalles i representantforslaget, eller under «styringstrykket», som det ofte kalles.

Ordet «styringstrykket» er på mange måter et nyord som, sammen med begrepet «forventningsgapet», skal forklare hvorfor kommunene har det vanskelig. Det har vært en voldsom økning i hvor mange ganger ordet «styringstrykket» er nevnt i mediene. I 2023 var det brukt bare seks ganger, i 2024 var det brukt 48 ganger, og i 2025 hele 337 ganger. Det tegnes altså et bilde av kommunesektoren som er forholdsvis dystert, og en viktig del av fortellingen er at det ikke nytter å rope på mer penger, for man vil uansett mangle arbeidskraft i framtiden.

Bedre tjenester for innbyggerne er nok alle vi her i salen enige om at vi ønsker, men jeg mener fortsatt at hovedproblemet for kommunene er at de har fått for mange oppgaver som ikke har vært og ikke er fullfinansiert. Når krybben er tom, bites hestene. I kommunal sektor betyr det at ulike gode formål i kommunen må konkurrere om for lite midler, og at den kommunale fattigdommen blir for stor og synlig både for de ansatte og for dem som trenger kommunenes viktige tjenester. Tjenester blir kuttet til beinet, og selv om regnskapene ser bedre ut i år enn i fjor, er ikke krisen i kommunene på noen måte over. Det føres en hard innsparings-, nedleggings- og kuttpolitikk i mange kommuner.

I en sånn situasjon kan det høres fint ut med mer fleksibilitet, men uten mer penger, eller uten at vi på Stortinget sier at disse oppgavene skal kommunene slippe å gjøre, betyr ofte mer fleksibilitet dårligere kvalitet og ansatte som må løpe fortere. Fra både ansatte i kommunene og de som trenger kommunenes tjenester mest, går ønskene ofte motsatt vei. De ønsker mer øremerking og klarere normer for ikke å tape i konkurransen om de kommunale kronene.

Ingen ønsker unødvendig statlig styring. Vi trenger rom til å kunne gjøre ting på nye måter i kommunene,

fornyelse og kreativitet. Men hvis fleksibilitet og omstilling egentlig bare er et penere ord for kutt, strupes kreativiteten. Vi trenger å utfordre den kommunale armoden og gi kommunene rom til å kunne løse oppgavene sine med realistiske økonomiske rammer.

Marius Langballe Dalin (MDG) [11:28:16]: Mindre detaljstyring er bra, men angrep på statsforvaltaren er det ikkje. Kommunane har eit veldig stort ansvar i arealplansaker. Det meiner vi er bra, og dei aller fleste sakene blir avgjorde lokalt. Motsegner er heldigvis uvanleg, men nødvendig nokre gonger. Det får stor merksemd, men i tillegg blir mange av desse motsegnene løyste i den vidare behandlinga.

Det handlar om viktige samfunnsomsyn som vi sjølve har vore med på å vedta. Det skal ivareta globale, nasjonale og regionale omsyn. At ein lokalt er flink til å leggje til rette for utbyggjarar, slik at dei kan få gjennomført tiltaka sine, er vi klar over. Det er bra på mange måtar, men vi står fort i allmenningens tragedie, der det som på kort sikt kan løne seg lokalt, og som kanskje ikkje gjev så store opplevde lokale konsekvensar, går tapt for oss som storsamfunn og verdssamfunn på lang sikt. Vi risikerer at det går ut over verdifull natur og ut over matjord – gong på gong.

Vi meiner at oppe i dette er effektive planprosessar trass alt i vår felles interesse. Difor meiner vi at det er viktig å avklare tidleg kva som er i konflikt med verdifull natur og matjord, og ha ei god rettleiingsteneste. Der registrerer vi at statsforvaltarane er forsiktige med å gje for mykje råd, for ikkje å gjere seg inhabile, eller for ikkje å gje feil råd før dei kjenner saka godt nok. Det kan gjere at prosessane rett og slett kjem for langt.

Vi meiner det er viktig å tydeleggjere kva verdiar det skal mykje til å gå utanom i ein planprosess, slik som f.eks. urørte område, rikmyrer, naturskog og villrein. Vi har sjølve vedteke mange omsyn på Stortinget ut frå globale forpliktingar og tunge vitskaplege råd. Det er for mykje å forlange av kommunane at dei skal vektleggje globale og regionale omsyn sterkt nok i tråd med dei klåre vitskaplege råda vi får. Difor meiner vi det er viktig med eit tydeleg mandat til statsforvaltaren til å kunne kome med motsegner der det er god grunn til det.

Vi synest også det hadde vore nyttig å ha på plass fagleg uavhengig rådgjeving i plansaker, som gjer at ein på eit tidleg tidspunkt kan få avklart kvar konflikten er, og korleis vi kan leggje til rette for at vi kan gjennomføre tiltaka utan å bruke mykje ressursar, og slik unngå at sakene køyrer seg fast og lagar eit unødvendig høgt konfliktnivå.

Vi blir fartsblinde når det gjeld korleis vi byggjer ned natur og matjord. Når ein ser ein generasjon eller to tilbake, såg Noreg veldig annleis ut. Det er alvorleg for Noreg, og difor må vi gjere noko.

Med dette tek eg opp dei forslaga MDG fremjar åleine.

Presidenten [11:31:15]: Da har representanten Marius Langballe Dalin tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:31:37]: Jeg er enig med forslagsstillerne i at statlig detaljstyring begrenser handlingsrommet til kommunene og fylkeskommunene. Statlig detaljstyring går ut over muligheten kommunesektoren har til å prioritere og levere tjenester tilpasset behovet til innbyggerne. Kommunesektoren opplever økende knapphet på arbeidskraft og store demografiske endringer. Dette krever omstilling av tjenestetilbudet. For at kommunesektoren skal kunne fortsette å levere gode tjenester, må vi se på hvordan vi kan redusere det statlige styringstrykket. Dette er bakgrunnen for at regjeringen i mai i fjor satte ned en kommisjon som skal foreslå endringer i statens styring av kommunesektoren.

Forslaget til endringer skal legge til rette for god ressursbruk, fleksibel bruk av personell og effektiv oppgaveløsning. Kommisjonen skal også vurdere og foreslå tiltak om andre forhold som binder kompetanse unødvendig, og som bidrar til unødvendig høye kostnader eller lite effektiv oppgaveløsning i kommuner og fylkeskommuner. Den første rapporten fra kommisjonen kom i januar. Den andre rapporten skal komme rundt neste årsskifte.

Regjeringen vil redusere den statlige styringen av kommunesektoren. Dette inngår i Regjeringens plan for Norge. Flere av forslagene fra forslagsstillerne korresponderer godt med regjeringens arbeid med dette. Vi har allerede gjennomført, eller er i gang med, flere av tiltakene som er foreslått. Den første rapporten fra kommunekommisjonen er sendt på offentlig høring. Høringsfristen er satt til 16. april, altså om en uke fra i dag. Høringsinnspillene blir en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for regjeringens oppfølging.

Frode Jacobsen hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [11:33:29]: Det blir replikkordskifte.

Helge André Njåstad (FrP) [11:33:46]: Det har vorte ein tradisjon i denne stortingsperioden at stortingsfleirtalet overkøyrer regjeringa i sak etter sak, og at regjeringa går på nederlag. Det kan i dag sjå ut som ein vil oppleva eit nytt slikt nederlag, med eit oppmodingsvedtak om å heva terskelen for motsegner, så spørsmålet mitt er: Vil regjeringa, på same måte som med dieselprisar, lojalt følgja opp stortingsfleirtalet viss ein skulla vedta at terskelen for å fremja motsegner skal hevast?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:34:17]: Det korte svaret er ja. Det litt lengre svaret er at vi allerede er i gang med et innsigelsesprosjekt der vi skal se på flere ting knyttet til de prosessene som er når ulike statlige organer som har rett til å levere innsigelser, gjør det. Bakgrunnen for at vi setter det i gang, er at vi ønsker å forenkle plan- og byggesaksprosesser og sørge for at kommunene tidligere kan bli kjent med hva slags innsigelser som vil kunne være aktuelle, sånn at man kan tilpasse planleggingen ut fra det. Vi ønsker også at vi i den sammenhengen skal se på om terskelen for innsigelser er riktig. Når det gjelder det forslaget som er nevnt her, er vi jo inne på noe av det samme.

Helge André Njåstad (FrP) [11:35:04]: Det er godt å høyra at regjeringa følgjer opp stortingsvedtak. Stortingsfleirtalet er mest sannsynleg meir utolmodig etter å senka terskelen for å sørgja for at det skal kunna byggjast meir i kommunane og planleggjast meir. Me ser jo at det blir snakka mykje om forenklingar, men det blir nesten ikkje føreslått noko. Tida som kommunar brukar på å laga planar, går opp. Det er ingenting som går ned. Er statsråden einig med Framstegspartiet i at me er nøydde til å gjera noko for å få ned tidsbruken, slik at kommunar kan laga planar som faktisk blir gjennomførte, utan at ein skal bruka årevis på dei lange prosessane?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:35:47]: Det korte svaret er ja. Det er også sånn at det store arbeidet vi er i gang med, i stor grad handler om det som representanten her er veldig opptatt av. Hvis jeg kan være litt frimodig, vil jeg si at det er en stor fordel at vi har opposisjonspartier som er opptatt av at regjeringen leverer på det som regjeringen er i gang med. Hvis det er sånn at både Fremskrittspartiet og Høyre er mer opptatt av å få gjort ting når man sitter i opposisjon, enn når man sitter i regjering, er kanskje det en god løsning for landet.

Helge André Njåstad (FrP) [11:36:21]: Eg skal ikkje tala på vegner av Høgre, men eg trur nok Framstegspartiet trivst betre med å sitja i posisjon, for faktisk å kunna føreslå endringar og gjennomføra endringar. Men når me ikkje er i posisjon, skal me sjølvsagt passa på at me bidreg til dei fleirtala me kan, for å pressa regjeringa til å jobba endå fortare med forenklingar i plan- og bygningslova. Me registrerer at denne regjeringa har hatt ekstremt mange kommunalministrar og veldig få forslag til Stortinget om forenklingar. Kva tid kan me forventa å få nokre forslag, nokre proposisjonar og nokre lovendringar – ikkje berre snakka om forenklingar, men faktisk koma med konkrete forslag om forenklingar i plan- og bygningslova? For no har ein, med ulike kommunalministrar, snakka mykje om dette, men ein har enno ikkje fremja konkrete forslag til Stortinget. Kva tid kan me forventa å få noko på bordet?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:37:07]: Når det gjelder oppfølging av kommunekommisjonen, tror jeg nok det ville ha vært en langt større overraskelse og kanskje fått langt større reaksjoner i denne salen hvis vi skulle ha tatt fatt på å følge opp kommunekommisjonens forslag mens de var på høring, enn hvis vi kommer med forslag etter at vi har mottatt høringen, lest høringsinnspillene og satt oss inn i hva ikke minst kommunesektoren mener om de forslagene som framsettes, men også alle andre som er høringsinstanser i denne sammenhengen.

Jeg synes ikke det blir rett for meg å gi en analyse fra Stortingets talerstol av de statsrådene som har vært før meg i departementet, fra et annet parti. Jeg kan bare konstatere at det Arbeiderpartiet gjorde da vi overtok Kommunaldepartementet og ble alene i regjering, var å sette i gang et arbeid. Kommunekommisjonen er et sånt.

Vi jobber også med hvordan vi kan korte ned behandlingstiden og bruke mindre økonomiske ressurser på plan- og byggesaksbehandling for å nå det ambisiøse målet vi har satt om 30 000 igangsatte boliger innen 2030.

Mudassar Kapur (H) [11:38:31]: Jeg må bare bemerke at hvis det å ha satt i gang et arbeid hadde vært et mål i seg selv, synes jeg regjeringen har ganske god måloppnåelse. Det er mye som er igangsatt, og veldig lite som er levert. Jeg er nesten fristet til å si at det er levert flere kommunalministre enn antall forenklinger fra Arbeiderpartiet de siste årene, Senterpartiet inkludert.

Det er veldig bra å se at det nå er bevegelse i Stortinget. Det er flere og flere partier som ser at det er viktig å skape forenklinger for Kommune-Norge og få ned styringstrykket. Der vil jeg faktisk gi honnør til statsråden for at kommunekommisjonen er nedsatt og i gang, og at den også skal fortsette sitt arbeid.

Jeg skal ikke spørre statsråden om hvilke av disse forslagene statsråden vil støtte eller ikke, for statsråden har selv sagt at han vil vente til fristen går ut neste uke. Jeg vil heller spørre om statsråden kan si noe om vi kan forvente å få noen konkrete saker fra statsråden etter at fristen er ute, og i så fall når?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:39:33]: Som jeg har sagt tidligere fra denne talerstolen, vil vi komme tilbake til Stortinget på egnet måte med de endringene regjeringen foreslår, og som hører hjemme i saksbehandlingen i Stortinget.

Ellers vil jeg takke representanten Mudassar Kapur hjerteligst for den konstruktive inngangen, og jeg må

takke for de fine ordene om måloppnåelse, selv om jeg var i stand til å høre den smule ironien som lå bak. Hvis det er lov å uttale seg slik, kler dette representanten Mudassar Kapur langt bedre, selv med litt innbakt ironi, enn de voldsomme retoriske og innøvde ordene som vi hørte tidligere i dagens debatt.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:40:32]: Som vi har hørt fra flere av de andre representantene her, og i og for seg i svaret fra statsråden, er regjeringen litt forsiktig med å ta forenklingsgrep før kommisjonen har lagt fram sin rapport. Vi vet alle at lovarbeid i regjeringen tar sin tid, men samtidig er vel den utålmodigheten jeg opplever at vi diskuterer her, en sunn utålmodighet. Det det kanskje blir anmodningsvedtak om etter voteringen i ettermiddag, går på forenkling, på investeringstilskudd til omsorgsboliger, på byggtekniske krav og på innsigelser. Min oppfatning er at dette er debattert tidligere, og man trenger ikke å vente på en kommisjonsrapport for å gjøre noe med det. Vil man ta tak i dette direkte når vedtakene er fattet i Stortinget, og følge det opp?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:41:37]: Regjeringen følger selvsagt opp de vedtakene Stortinget fatter. Det er et grunnleggende prinsipp i det norske folkestyret. Jeg ser ingen grunn til at det skal sås tvil om det.

Ellers er det slik at den utålmodigheten jeg merker her i Stortinget, knyttet til arbeidet regjeringen har igangsatt, ikke plager meg i det hele tatt. Jeg synes det er bra. Det er en kvalitet ved det norske demokratiet at vi kan ha bred enighet om saker som er viktige for hvordan velferdstjenestene våre kan leveres godt til folk rundt om i hele landet.

Det er nok sånn at denne utålmodigheten gir seg litt forskjellige utslag. Jeg ser at det ene forslaget som handler om å heve terskelen til 1 mill. kr for rapportering, er avklart av regjeringen allerede for lenge siden, så jeg er glad for at de andre forslagene kanskje er mer offensive på timing enn akkurat det.

Marius Langballe Dalin (MDG) [11:43:03]: Effektive planprosessar er ei felles interesse. Når motsegner blir fremja, er det på grunn av viktige nasjonale, globale og regionale omsyn. Då har diverre ofte prosessen kome langt, og mykje ressursar er brukte både frå kommunen og utbyggjaren. Det gjer saka ganske vanskeleg. Klimaendringane er også med på å skape utfordringar mange stader, både i heimfylket til statsråden og i mitt, som kjem på toppen av dei litt krevjande prosessane vi står i.

Spørsmålet mitt til statsråden er om statsråden vil vurdere korleis ein kan få avklart viktige naturomsyn på eit tidleg tidspunkt, så ressursane kan brukast meir effektivt, samtidig som tiltakshavarane kan få gjennomført sine intensjonar på ein måte som varetek både natur og matjord, i tråd med natur- og klimakrisa vi står i?

Statsråd Bjørnar Skjæran [11:43:59]: Vi er i gang med et innsigelsesprosjekt. Målet er større forutsigbarhet for kommunene som er tillagt arealmyndighet gjennom plan- og bygningsloven, for hva slags innsigelser som kan være aktuelle der ulike sektormyndigheter på ulikt grunnlag er gitt rett til gjennom lovverket å kunne levere en innsigelse. Her vil statsforvalterne få en viktig rolle i både samordningen og veiledningen og i det å få i gang dialogen med den kommunen som har ansvaret for planleggingen, så tidlig som mulig. Vi har et bredt sett av lover som ligger til grunn for denne forvaltningen, og det må alltid gjøres avveininger. Prinsippene som ligger til grunn, gir oss det vi trenger, men det er gode grunner til å gå gjennom hvordan innsigelsessystemet vårt fungerer i praksis. Det arbeidet er vi i gang med.

Presidenten [11:45:03]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Tage Pettersen (H) [11:45:21]: Dette representantforslaget handler egentlig om hvordan vi nasjonalt kan bidra til at lokalpolitikerne får flere muligheter til å beslutte en politikk lokalt som treffer behovene til befolkning og næringsliv. Disse behovene kjenner de selvfølgelig best nettopp lokalt. For Høyre gjelder det å ha to tanker i hodet samtidig. Den første er å gi kommunene en økonomisk ryggrad som er forutsigbar. Det leverte vi under Solberg-regjeringen, og vi fikk for så vidt gode skussmål for det i de første rød-grønne budsjettene. Det har vi også levert i våre alternative budsjetter, hvor vi ved siste korsvei vel overgikk godt det de rød-grønne fant rom til å bevilge til kommunal sektor.

Det andre vi diskuterer, handler om å sette kommunene fri fra mange av de over tusen oppgavene de har i dag, gjennom lover og forskrifter vedtatt nettopp av oss. Den friheten vil lokalpolitikerne benytte til å levere de tjenestene de mener er de rette, på den måten de mener de best kan leveres, og ved å bruke minst mulig tid på rapportering og byråkrati. Summen av dette vil være nettopp bedre og mer treffsikre tjenester over hele landet.

La meg ta et eksempel lokalt, fra Østfold og Fredrikstad. Der har kommunen i en planprosess innrettet planen etter gode råd fra en avdeling hos Statsforvalteren, med det resultatet at en annen avdeling hos den samme Statsforvalteren har fremmet en innsigelse. Sånn kan vi ikke ha det, og det kan vi gjøre noe med om vi får flertall for et av forslagene som fremmes i dag.

I denne saken gjemmer, som er ordet jeg vil bruke, Arbeiderpartiet seg bak kommunekommisjonen. De

velger å ikke mene noe om flere av forslagene som fremmes, nettopp med kommisjonen som begrunnelse, og det er egentlig ganske oppsiktsvekkende. Først dras Arbeiderpartiet med av et stortingsflertall og setter ned en kommisjon. Det er prisverdig. De har jobbet. Så går det ikke mer enn fem minutter etter at kommisjonen har lagt fram sin første rapport, og for så vidt fått skryt av de to statsrådene som tok den imot, før enkelte i partiet her på Stortinget radbrekker forslagene som fremmes. Da må jeg si at jeg blir litt i stuss, men bare tiden vil vise hva som blir utfallet av dette.

De fleste av oss i vår komité har vært lokalpolitikere, og flere av oss har også vært ordførere. Da vet vi egentlig ganske godt hvor skoen trykker, hva som hjelper, og hva som er behovet der ute. Derfor håper jeg i dag at flere vil være med på å samle flertall for de forslagene som fremmes, og som vi har tatt initiativ til i dette representantforslaget, for det gir nettopp svarene på mange av de utfordringene som mange av lokalpolitikerne der ute står i hver eneste dag.

Presidenten [11:48:10]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [11:48:21]

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim og Erlend Larsen om å sikre Norge mot forstyrrelser av satellittnavigasjon (Innst. 197 S (2025–2026), jf. Dokument 8:76 S (2025–2026))

Presidenten [11:48:39]: Etter ønske fra kommunal- og forvaltningskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen.

De som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Bjørn Larsen (FrP) [11:49:18] (ordfører for saken): Som saksordfører vil jeg innledningsvis takke komiteen for et godt samarbeid i saken og for de innspillene som har kommet, både fra fagmiljøene og fra departementet.

Saken vi behandler i dag, handler om noe så grunnleggende som samfunnets avhengighet av satellittbaserte systemer for posisjonsbestemmelse, navigasjon og tidsbestemmelse – det vi omtaler som PNT. Komiteen er samlet i forståelsen av at disse systemene i dag er helt avgjørende for en lang rekke samfunnsfunksjoner, bl.a. transport, elektronisk kommunikasjon, finansielle tjenester, energiforsyning, helse og beredskap. Samtidig innebærer denne avhengigheten en sårbarhet.

Fremskrittspartiet mener at dette ikke bare er en teknologisak, men også en beredskapssak. Vi vet at det over tid er dokumentert forstyrrelser og jamming av satellittsignaler i våre nærområder. I en sikkerhetspolitisk situasjon preget av høy geopolitisk spenning og bruk av hybride virkemidler er dette noe vi må ta på største alvor.

Utfordringen stopper ikke der. Vi ser også at håndteringen i stor grad er organisert sektorvis. Etter Fremskrittspartiets syn er ikke det tilstrekkelig når vi snakker om en funksjon som er definert som grunnleggende nasjonal. Det krever en helhetlig og koordinert tilnærming. Derfor mener vi at regjeringen må komme tilbake til Stortinget med en samlet plan for hvordan risiko og sårbarhet i samfunnet faktisk skal reduseres.

Vi er også tydelige på et prinsipielt punkt: Norge må ikke gjøre seg ensidig avhengig av satellittbaserte systemer som kan forstyrres eller manipuleres. Det betyr at vi ikke skal låse oss til en bestemt teknologi, men at vi må sikre reell redundans og vurdere alternative løsninger grundig basert på effekt, kostnad og teknologiutvikling. Målet er ikke én bestemt løsning, målet er robusthet, og i dag er vi altfor sårbare.

På denne bakgrunn tar jeg opp forslag nr. 1.

Presidenten [11:51:21]: Da har representanten Bjørn Larsen tatt opp det forslaget han refererte til.

Sigurd Kvammen Rafaelsen (A) [11:51:35]: La meg starte med å si at jeg deler forslagsstillernes bekymring over den alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen landet står i, og jeg er ikke den eneste som deler den bekymringen. Statsråden vil starte sitt innlegg med å understreke at landet vårt står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig. Den forståelsen av situasjonen vi står i, og det skjerpede behovet for beredskap og sikkerhet, oppfatter jeg at det er bred politisk enighet om. I møte med disse utfordringene er det viktig at vi bruker ressursene riktig og tar de riktige grepene for å trygge landet vårt for framtiden.

Som statsråden påpekte i sitt svarbrev, iverksettes det allerede en rekke tiltak for å ruste oss mot bortfall eller forstyrrelse av PNT-tjenester, og det er gjennomført flere utredninger av sårbarheten for svikt i alle tjenester.

Representanter for en rekke partier ønsker at Stortinget skal be regjeringen om å gjennomføre ytterligere en utredning om sårbarhet for bortfall av GNSS, globale satellittbaserte systemer, og komme med en plan for tiltak for å redusere sårbarheten. Gitt at slike utredninger er gjennomført og følges opp med konkrete tiltak for å redusere sårbarhet, mener jeg det er uhensiktsmessig at enkelte av mine medrepresentanter mener det er god

ressursbruk å sette i gang ytterligere vurderinger og utredninger i stedet for å bruke tiden på tiltak.

Tage Pettersen (H) [11:53:13]: Vi lever i en tid da geopolitisk spenning preger våre nærområder, og da hybride trusler har blitt en del av hverdagen. Jamming og forstyrrelser av satellittsignaler er ikke lenger noe vi leser om i framtidsscenarioer. Det skjer her og nå, i Norges nærområder.

Satellittbaserte systemer for posisjonsbestemmelse, navigasjon og tidsbestemmelse er ikke bare tekniske hjelpemidler. Det er på mange måter ryggraden i det moderne samfunnet. Strømnettet er avhengig av det. Telenettets synkronisering hviler på det. Bankenes betalingssystemer, nødkommunikasjon, DAB-nettet for radio, vann og avløp – alt dette krever presis tid, med nøyaktighet ned til mikrosekund. Mister vi tilgangen, setter vi i Norge i en reell krise.

Jeg synes det er mye interessant og skremmende i den helt ferske rapporten fra Menon Economics. De skriver, ikke overraskende, at satellittbaserte tjenester for posisjonsbestemmelse, navigasjon og tidsbestemmelse har blitt en grunnleggende del av infrastrukturen i det moderne samfunn. De påpeker at mange virksomheter ikke bruker teknologien direkte, men er avhengig av systemer og infrastruktur som gjør det.

Basert på sektorvise analyser har de anslått at de samlede direkte kostnadene ved et syvdagers bortfall vil være på rundt 3,4 mrd. norske kroner. Det omfatter direkte produksjonstap, forsinkelser og ineffektiv drift i virksomheter som er avhengig av PNT-tjenester i sine operative prosesser, men det inkluderer f.eks. ikke forsvarssektoren.

I arbeidet med rapporten har Menon Economics gjennom intervjuer med aktører i ulike sektorer hentet innspill til tiltak som kan bidra til å redusere sårbarhet ved bortfall eller forstyrrelser i satellittbaserte PNT-tjenester, og innspillene reflekterer erfaringer fra operativ drift og beredskap i virksomheter som i ulik grad er avhengig av presis posisjon, navigasjon og tid. Dette bygger godt opp under Høyre og Senterpartiets forslag, nr. 2, i denne innstillingen.

Flertallet i komiteen viser til at utredninger er igangsatt. Det er ikke et svar som står i forhold til alvoret i situasjonen.

Teknologirådet har slått fast at Norge i dag ikke har noen reserveløsning for navigasjon, posisjonering eller presis tidsmåling dersom satellittsignalene forstyrres. Nkom og Justervesenets rapport fra juni 2025 anbefaler umiddelbar oppstart av en nasjonal tidstjeneste og påpeker at leveringstiden på industrielle cesiumklokker er opptil ett år.

Jeg er glad for at det ser ut til at et flertall i dag vil be regjeringen om å gjennomføre en risikovurdering sammen med GNSS-brukerne og komme tilbake til Stortinget med en konkret plan.

Dette handler ikke, som jeg har sagt, om teknologivalg. Det handler om nasjonal sikkerhet og handlekraft.

Med det tar jeg opp det forslaget Høyre har sammen med Senterpartiet.

Presidenten [11:56:06]: Da har representanten Tage Pettersen tatt opp det forslaget han refererte til.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:56:23]: Samfunnet vårt er helt avhengig av stabile og forutsigbare navigasjonssystemer. Global Navigation Satellite System, GNSS, er den viktigste kilden til posisjonering, navigasjon og ikke minst tid. Dette blir brukt til å synkronisere tiden til nær sagt all teknologi.

De siste årene har jamming og sporing av GNSS-signaler utviklet seg til et alvorlig problem, særlig i Nord-Norge. Dette har både sikkerhetsmessige og beredskapsmessige konsekvenser, og i enkelte tilfeller har det også ført til avbrutte landinger og utfordringer for kritiske tjenester som f.eks. luftambulansen. Dette skjer her og nå, dette er altså den situasjonen vi lever i.

Senterpartiet mener det er nødvendig at Stortinget får en grundig gjennomgang av GNSS og hvordan vi kan redusere risiko og sårbarhet i samfunnet. Det er Stortingets ansvar å sikre at beredskap og sikkerhet ikke svekkes gjennom teknologisk ensretting. Derfor vil vi også at regjeringen vurderer om Norge bør installere alternative navigasjonssystemer som er vanskelige å jamme, eller som ikke lar seg jamme.

Regjeringen må begynne å ta beredskap og sikkerhet på alvor. I flere saker ser vi at sektorprinsippet fører til at viktige grep ikke blir tatt. Det blir dessverre en pekelek mellom statsråder og departementer om hvem som har det egentlige ansvaret, og det har vi ikke råd til når situasjonen er alvorlig. Svaret på det er enkelt: Alle har et ansvar for å sørge for beredskap, også Stortinget. Det blir i dette tilfellet ikke godt nok ivaretatt, og derfor er Senterpartiet opptatt av at regjeringen gjennomfører en risikovurdering sammen med brukere av GNSS, og kommer tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man kan redusere risiko og sårbarhet i samfunnet.

UiT, Norges arktiske universitet, skriver i sitt høringsinnspill at forslaget med all tydelighet viser satellitters rolle for Norges totale beredskap og situasjonsforståelse. I tillegg skriver de at representantforslaget løfter fram rollen som GNSS spiller for synkronisering av tid, og at korrekt koordinering av tid er helt vesentlig for en rekke funksjoner og infrastrukturer i samfunnet. UiT mener også at en risikovurdering og en plan for å redusere sårbarheten bør inkludere både bevisst manipulasjon og naturlige forstyrrelser av signaler.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [11:59:44]: Norge står i den mest alvorlige sikkerhetspolitiske situasjonen siden andre verdenskrig, og trusselbildet er skjerpet. I nasjonal sikkerhetsstrategi pekes det på at vi må forstå truslene vi står overfor, redusere våre sårbarheter og styrke evnen til å håndtere mer alvorlige hendelser. Å gjøre samfunnet mer motstandsdyktig er ett av tre hovedmål i strategien.

Målet om motstandsdyktighet er retningsgivende for regjeringens arbeid med posisjonsbestemmelse, navigasjon og tidsbestemmelse, eller PNT. Det er liten tvil om at samfunnet vårt og en rekke kritiske samfunnsfunksjoner er avhengig av satellittbaserte tjenester for PNT, f.eks. GPS. Den omfattende bruken innebærer samtidig at samfunnet vårt er sårbart ved bortfall eller forstyrrelse av disse tjenestene, og at disse tjenestene kan være interessante mål for ulike trusselaktører.

Jeg vil understreke at regjeringen tar denne sårbarheten på alvor. Vi har allerede iverksatt en rekke tiltak som gjør oss bedre rustet til å håndtere bortfall eller forstyrrelse av satellittbaserte PNT-tjenester. Flere virksomheter som er avhengig av nøyaktig tidsbestemmelse, har skaffet back-up-løsninger. Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har styrket sin kapasitet til å oppdage og lokalisere radiostøykilder, og bevisstheten om avhengigheter og sårbarhetsreduserende tiltak er betydelig styrket, bl.a. gjennom tverrsektoriell dialog og testaktivitet gjennom arrangementet Jammetest.

Regjeringen har også gjennomført flere utredninger av samfunnets avhengighet av satellittbaserte PNT-tjenester, sårbarhet for svikt i tjenestene og mulige tiltak. Menon Economics har utredet samfunnsøkonomiske kostnader forbundet med bortfall av satellittbaserte PNT-tjenester, og FFI gjennomfører en studie av satellittbaserte PNT-systemers betydning for totalforsvaret. Behovet for en nasjonal infrastruktur for distribusjon av nøyaktig tid er utredet av Justervesenet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet.

Jeg kan forsikre om at disse utredningene vil bli fulgt opp. Justervesenet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet er allerede godt i gang med oppfølgingen av sin utredning, og det er nylig avklart at det i løpet av året vil etableres en pilot for en nasjonal tjeneste for nøyaktig tid.

Jeg tror vi alle er enige om at vi må redusere samfunnets sårbarhet for bortfall eller forstyrrelser av satellittbaserte PNT-tjenester. De utredningene vi nå har gjennomført, gir oss et bedre kunnskapsgrunnlag. Behov for tiltak innenfor hver sektor vurderes av sektoren selv og de ansvarlige myndighetene, i tråd med ansvarsprinsippet. Samtidig vil regjeringen vurdere tverrsektorielle tiltak på nasjonalt nivå. Tiltak med større økonomiske eller administrative konsekvenser må utredes nærmere, i tråd med utredningsinstruksen.

Presidenten [12:03:00]: Det blir replikkordskifte.

Bjørn Larsen (FrP) [12:03:13]: Statsråden viser til at det allerede utredes, men problemet er jo at dette har vært kjent lenge, og fortsatt har Norge i praksis ingen reell bakkebasert reserve for presis tid. Så mitt spørsmål er enkelt: Når går regjeringen fra utredning til beslutning, og når skal vi faktisk få på plass konkret redundans i Norge?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:03:35]: Det er ikke mange år siden man stengte ned noe av det bakkebaserte systemet som vi hadde. Så har det vært lagt fram en strategi, senest i 2018, men mye har skjedd siden da, og det har også regjeringen vært opptatt av å følge opp i det arbeidet vi nå er i gang med.

Vi er også i gang med å vurdere alternative navigasjonssystemer. Det er noe av det som omtales av Menon Economics, og også i den rapporten som kommer fra Forsvarets forskningsinstitutt – altså alternativer til satellittbasert PNT.

Jeg vil også påpeke at Justervesenet og Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i løpet av året vil etablere en pilot for en nasjonal tjeneste for nøyaktig tid. Dermed vil også avhengigheten av satellittbaserte PNT-systemer som kilde til nøyaktig tid kunne reduseres. Man må også se dette i sammenheng og gjøre noen kostnytte-vurderinger. Ikke minst må man utrede hvorvidt man skal etablere alternative navigasjonssystemer.

Bjørn Larsen (FrP) [12:04:46]: Jeg la merke til at jeg ikke fikk svar på spørsmålet om når vi faktisk skal ha dette på plass. Vi vet at mobilnettet, kraftsystemet og betalingsløsninger er avhengig av presis tid fra GNSS. Likevel har Norge vært, og gjør seg, fullstendig avhengig av én teknologi som både kan jammes og påvirkes av naturen. Mener statsråden at det er forsvarlig beredskap å legge så godt som hele samfunnets tidsgrunnlag i én og samme kurv?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:05:14]: Da kan jeg minne om at det var nettopp representantens parti som gjorde dette vedtaket da de satt i regjering, som nå gjør at vi er avhengige av ett system. Men tiden og verden har som sagt endret seg, og derfor gjør regjeringen nå et stort og omfattende arbeid for å sikre oss mot de risikoene og sårbarhetene som er ved satellittbaserte systemer. Og igjen: Det vi etablerer i løpet av dette året, er en pilot om å ha bakkebaserte tidssignaler, altså distribusjon av tidssignal via høyhastighets fibernett, som vil være en del av og en forutsetning for at vi

etter hvert også skal kunne utvikle andre bakkebaserte systemer.

Bjørn Larsen (FrP) [12:05:54]: Statsråden viser til sektoransvaret, men dette er jo definert som en grunnleggende nasjonal funksjon, og da holder det ikke at hver sektor sitter med sitt. Er statsråden enig i at det krever en samlet nasjonal styring og plan? Og hvis ja, hvorfor har ikke da regjeringen allerede lagt fram en sånn helhetlig tilnærming?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:06:13]: Jeg kan også vise til svarbrevet i forbindelse med behandlingen av denne saken, hvor jeg nettopp omtalte hvordan man jobber mer tverrsektorielt, og hvordan man jobber med samordning. Avslutningsvis i det svarbrevet sier jeg noe om ansvarsprinsippet, og det mener jeg er viktig, for hver sektor skal vurdere sine sårbarheter og den risikoen som er innenfor hver sektor, og finne de tiltakene som skal være med på å lukke de sårbarhetene.

Når det er sagt, har jeg presisert gjennom hele svarbrevet at vi er nødt til å jobbe samordnet. Det er en forutsetning for at vi skal kunne håndtere dette. Da har vi både samordningsforum for GNSS, og vi har arrangementet «Jammetest», som er en test som også har fått internasjonal oppmerksomhet, der flere brukere er inne og tester og ser hvordan man blir påvirket av ulike hendelser.

Så ja, jeg er enig med representanten i at det må jobbes tverrsektorielt, og at man må samordne, men vi må ikke gå bort fra ansvarsprinsippet i dette heller, for det er ulikt mellom de ulike sektorene, også med tanke på redundans og hvordan vi sikrer oss i det videre.

Tage Pettersen (H) [12:07:24]: Jeg vil minne statsråden om at det er veldig lenge siden 2021, og at det har skjedd utrolig mye i verden siden den gang. Samtidig er det godt å høre at regjeringen tar sårbarheten på alvor. Vi er alle enige om at det er viktig med korrekt tid, det har debatten her vist oss, men det er også viktig at vi ikke bruker for lang tid på å få til de nødvendige endringene som vi her snakker om. Land som Storbritannia, USA, Sør-Korea og flere EU-land har allerede vedtatt eller innført alternative løsninger, og det er land med både mindre havområder og mindre krevende geografi og avstander enn det vi har i Norge.

I statsrådens svarbrev skriver hun at utredningene vil gi regjeringen et godt grunnlag for å vurdere om det er hensiktsmessig å etablere alternative løsninger. Det er litt skremmende. Spørsmålet mitt er todelt: Hvordan skal vi tolke det? Og: Hvordan jobber regjeringen og statsråden sammen med andre land med tanke på å få på plass internasjonale løsninger?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:08:27]: Som sagt er også jeg veldig opptatt av og tydelig klar over at verden har endret seg betydelig de senere årene, og at vi er nødt til å tenke på hvordan vi sikrer oss med tanke på sårbarheter og sikkerheten for samfunnet vårt i stort. Her pågår det mye arbeid, men når det gjelder hva slags teknologi man velger, og hva man velger med tanke på bakkebaserte løsninger, må det kunne utredes. Det er noe av det som både Menon Economics og Forsvarets forskningsinstitutt viser til i sine rapporter. De peker på at man bør se videre på alternativer til den satellittbaserte PNT. På dette området, i likhet med på veldig mange andre områder, jobber vi med våre naboland og ser hen til hva andre gjør.

Når det gjelder GNSS, har vi ulike globale systemer og kommersielle aktører. Vi er nødt til å forholde oss til den verdenen vi er en del av. Men jeg er som sagt opptatt av at når vi nå skal jobbe videre, være konkrete og se på tiltak som skal være med på å redusere sårbarheten for svikt eller degradering av satellittbaserte PNT-tjenester, må vi se det i sammenheng, og vi er nødt til å vurdere dette med tanke på kostnad og nytte.

Tage Pettersen (H) [12:09:37]: Som statsråden var inne på i sitt innlegg, var Menon-rapporten – hvor jeg skal være helt ærlig og si at jeg ikke har rukket å lese hele, siden den kom i går, men jeg har fått det med meg – veldig tydelig på at en av utfordringene nettopp er sektorprinsippet, og at det er vanskelig i dag å få en helhetlig løsning på dette. Statsråden nevnte så vidt i sitt hovedinnlegg at hun og regjeringen er opptatt av å se helheten. Så spørsmålet mitt blir: Hvordan skal regjeringen klare å se over sektorprinsippet i en så alvorlig sak, hvor det er påpekt fra så mange instanser at sektorprinsippet faktisk er noe av det som gjør dette veldig utfordrende?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:10:14]: Jeg tror det først er viktig å få jobbet videre og få vurdert grundig de rapportene som vi nå nettopp har fått på bordet – dvs. FFIs rapport er ennå ikke publisert eller kommet ut. Det skal vi selvfølgelig følge opp. Der vil det være noen anbefalinger om hva man må se på videre, men også hvordan man kan jobbe mer tverrsektorielt og sikre at vi får samordning og kommunikasjon på tvers av sektorer når det gjelder PNT. Jeg vil imidlertid minne om at det også foregår mye samordning på tvers allerede. Ja, dette er krevende, og vi skal forholde oss til et nytt verdensbilde og nye trusler. Jeg er ganske trygg på at vi allerede har kommet godt i gang. Og så skal jeg love å følge opp dette – sørge for at Stortinget får informasjon og følge opp eventuelle vedtak som kommer i denne saken i det videre.

Bengt Fasteraune (Sp) [12:11:17]: Det er flere som nå har vært inne på det som kanskje er hovedkjernen i utfordringene her, og det er at man vet ganske tydelig hva hver enkelt sektor har ansvar for, men det er desto mer utfordrende å koordinere mellom sektorene. Det er også det som kom tydelig fram i Menon-rapporten. Så har statsråden svart på hvordan forskjellige arenaer skal samarbeide, men det er lite om hva og hvem, og hvem som har ansvaret for å koordinere. I dag stemmer et flertall – med forbehold om støtte fra KrF – for et forslag hvor man

> «ber regjeringen gjennomføre en risikovurdering sammen med brukere av GNSS, og komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man kan redusere risiko og sårbarhet i samfunnet».

Hvordan vil statsråden følge opp et slik vedtak?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:12:13]: Som vanlig når Stortinget fatter vedtak, er det min jobb å følge det opp, og det skal jeg gjøre. Når det er sagt, har jeg lyst til å påpeke at utredningen fra Menon Economics og Forsvarets forskningsinstitutt, som vi har fått presentert, i stor grad dekker det som ligger i forslaget til vedtak i Stortinget i dag. Det har foregått omfattende intervjurunder med brukere i de sektorene som i størst grad er avhengig av satellittbaserte PNT-tjenester. Og igjen: Jeg vil sette meg grundig inn i de utredningene. Den ene er nylig publisert, og den andre kommer om ikke veldig lenge. Uavhengig av vedtakene i Stortinget, som jeg selvsagt skal følge opp, vil jeg selvfølgelig også se på om det er behov for større tiltak eller noe endret strategi, og vurdere hvorvidt det er behov for å oppdatere strategien som er fra 2018. Så dette er en sak som har høy prioritet, og som jeg kommer til å følge opp i det videre.

Presidenten [12:13:08]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Sak nr. 7 [12:13:18]

Interpellasjon fra representanten Marius Arion Nilsen til fiskeri- og havministeren:

«Regjeringen sendte 27. januar 2026 forslag til endringer i tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk på høring. Forslaget innebærer at rederier kan søke om tilskudd også for sjøfolk på skip registrert i andre EU/EØS-land, i tillegg til skip i NOR og NIS. Norge er en stolt og stor sjøfartsnasjon, noe vi har vært i lang tid. Norske sjøfolk er viktig for verdiskaping og høy kompetanse til sjøs, men også som ivaretakere av norsk forsyningssikkerhet og beredskap. Det bør derfor være av tverrpolitisk interesse å støtte oppunder norsk skipsfart, norske sjøfolk, norsk flagg og norsk konkurransekraft. Regjeringens forslag resulterer i det motsatte. En svekkelse av norsk flagg, som med stor sannsynlighet vil føre til utflagging og redusert beredskap.

I dagens urolige verden – hvordan kan regjeringen mene at en svekkelse av norske ordninger, med de konsekvensene det kan få, er en god idé?»

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:14:34]: Regjeringens forslag til endringer i tilskuddsordningen for sjøfolk setter norsk maritim konkurransekraft og nasjonal beredskap i spill. Norske sjøfolk og norske rederier har i hundreår spilt en viktig rolle i Norge, både i krisetid og i fredstid. Det er urovekkende at regjeringen i dagens urolige verden foreslår å svekke norske maritime ordninger og øker faren for norsk utflagging.

Norsk tilskuddsordning for sjøfolk har i flere tiår vært et av de viktigste virkemidlene vi har for å sikre norske sjøfolk, norsk kompetanse og et konkurransedyktig norsk flagg. Dette er ikke bare næringspolitikk. Det er en grunnleggende del av Norges beredskap. Regjeringen foreslår nå å åpne ordningen for skip under EU/EØS-flagg uten å stille de samme kravene som gjelder for norske skip. Dette er uforståelig, uklokt og forhåpentligvis et arbeidsuhell – meget alvorlig – som regjeringen, enten på egen kjøl eller via en nedsatt arbeidsgruppe, nå vil bidra til å rette opp i.

I denne saken har vi sett noe så uvanlig som tilnærmet unison kritikk mot regjeringens forslag, fra både skipseiere, redere og arbeidstakerorganisasjoner. Rederiforbundet, LO, Norsk Sjømannsforbund og Norsk Sjøoffisersforbund stilte i samlet front mot regjeringens forslag, og også de andre høringsinstansene viste i stor grad bekymring.

Skip i Norsk internasjonalt skipsregister, NIS, er underlagt konkrete forpliktelser, bl.a. knyttet til opplæring, bemanning og tilknytning til norsk maritim kompetanse. Disse kravene har vært avgjørende for å opprettholde et sterkt norsk fagmiljø til sjøs. Når regjeringen nå åpner for å støtte andre land uten tilsvarende krav, svekker de insentivene til å flagge norsk. I praksis kan det bli mer lønnsomt å drive under utenlandsk flagg enn under norsk, og det er en oppskrift på utflagging.

Det i seg selv er alvorlig nok, men det mest alvorlige virker å være at regjeringen ikke i det hele tatt har utredet konsekvensene. Regjeringen virket overrasket da organisasjoner og bransjen reagerte. Har det virkelig ikke vært en helhetlig analyse av hva regjeringen foreslår, hva dette vil bety for norsk beredskap, hva som kan skje med tilgangen til norske fartøy i en krisesituasjon, hva som kan skje med kompetansen vi er avhengig av for å operere kritisk infrastruktur til havs, og hva som kan skje med rekrutteringen når opplæringsplasser forsvinner? Dette er reelle risikofaktorer som regjeringen virker å ta

altfor lett på. Norske sjøfolk og norske fartøy er en del av den nasjonale infrastrukturen, og i en tid med økt geopolitisk uro burde målet være å styrke denne kapasiteten, også for regjeringen.

Denne saken har et alvorlig beredskapselement, både når det gjelder å opprettholde og rekruttere ny operativ kompetanse, og når det gjelder å holde kontroll på strategisk viktige skip. I krise og krig trenger ikke bare vi, men også hele NATO at Norge har tilgjengelige skip for innsats, og et norsk mannskap til å bemanne dem. Spesielt er konstruksjonsskipene utsatt med regjeringens forslag. Med unntak av ett skip, som er i NOR, er de norskflaggede konstruksjonsskipene alle i NIS. Det er skip vi er helt avhengig av for å bygge, vedlikeholde og reparere undervannsinfrastrukturen på vår egen sokkel og på allierte sokler. Nå står disse i fare for å flagge ut, eksempelvis til Malta, som ikke engang er medlem av NATO.

Istedenfor å ta dette inn over seg legger regjeringen fram et forslag som kan svekke beredskapen og konkurranseevnen, uten at de har oversikt over konsekvensene. Dette er et politisk risikoprosjekt. Jeg forstår ærlig talt ikke hva regjeringen tenker på, og at den tør å gjøre dette i dagens verden.

Ved å åpne ordningen uten klare krav og uten en grundig konsekvensanalyse risikerer vi færre norske skip, færre norske sjøfolk og en svekket rekruttering. Det betyr redusert evne til å håndtere kriser og til å ivareta nasjonale interesser til havs. Dette er en risiko Norge ikke har råd til å ta, og det er uforståelig at regjeringen vil gamble med det. Det er fullt mulig å tilpasse ordningen til EØS-regelverket uten å undergrave norsk flagg og beredskap, men det forutsetter at regjeringen stiller tydelige krav til dem som mottar støtte, og at konsekvensene er grundig utredet. Slik forslaget foreligger nå, virker ikke det å ha vært gjort.

I høringsforslaget er det ingen vurdering av konsekvensene av regjeringens eget forslag. En samlet næring har på egen kjøl måttet bruke en god del ressurser på å kartlegge virkningene av regjeringens politikk. Kritikken har vært unison. Samtidig har statsrådens eget direktorat, Sjøfartsdirektoratet, i sitt høringssvar tydelig klargjort et konsekvensbilde som er i tråd med det næringen sier. Sjøfartsdirektoratet skriver:

> «Vi vurderer at forslaget kan gi betydelige konsekvenser for antall skip under norsk flagg, norske sjøfolk og konkurransesituasjonen for NOR og NIS.»

Dette tyder på et svært slett håndverk av regjeringen og departementet.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:19:58]: Regjeringen er opptatt av sysselsettingen av norske sjøfolk. Tilskuddsordningen for sjøfolk er det viktigste politiske virkemiddelet vi har for å bevare norsk maritim kompetanse.

Regjeringen prioriterer tilskuddsordningen og har de siste årene satt av om lag 2,5 mrd. kr hvert år til ordningen. Den omfatter rundt 14 100 sjøfolk, fordelt på 650 skip og 210 rederier. Regjeringen har også sikret norske lønnsvilkår på skip i norske farvann og på norsk sokkel.

Regjeringen har hatt et forslag på høring om endringer i tilskuddsordningen for sjøfolk for å bringe den i samsvar med statsstøtteregelverket og EØS-avtalen. Endringene innebærer at sjøfolk som betaler skatt og trygd til Norge og har arbeid på et skip registrert i et annet EU/EØS-land, kan bli omfattet av ordningen.

Vi har lyttet til innspillene som har kommet inn i høringsrunden. Opprinnelig foreslo departementet å endre lovens virkeområde slik at loven eksplisitt ville angitt at EU/EØS-skip kunne omfattes av ordningen. I lys av LOs innspill foreslås at lovens virkeområde gjøres «registreringsnøytral», slik at det i det videre arbeidet med forskriften kan avklares hvilke skipsregistre som skal omfattes.

Jeg har også satt ned en arbeidsgruppe som skal vurdere konsekvensene av endringer i ordningen og bidra i det videre arbeidet med forskriften. Det første møtet i arbeidsgruppen er avtalt 14. april.

Dette er ikke en valgfri endring. Vi gjør dette for å få videreført vårt viktigste virkemiddel for å bevare norsk maritim kompetanse. Alternativet er at Norge står uten en støtteordning for sjøfolk. Det ville vært dramatisk for sjøfolkene og næringen som helhet.

Vårt utgangspunkt er å videreføre de samme kravene for tilskuddsberettigede sjøfolk som i dag. Det betyr at sjøfolk på skip med EU/EØS-flagg, som i dag ikke er del av ordningen, vil måtte ha et skatte- eller trygdeforhold til Norge for at arbeidsgiver skal kunne motta tilskudd. Samtidig vil norske sjøfolk med skatte- og trygdeforhold til Norge som arbeider på EU/EØS-flaggede skip, men som i dag ikke er tilskuddsberettigede, kunne komme inn under ordningen.

Representanten Nilsen har rett i at det har vært mange innspill om endringene, også om konsekvensene for norsk flagg. Regjeringen anerkjenner at endringer i ordningen vil kunne bidra til at norske rederier velger å omregistrere skip. Dette vil kunne påvirke Norges posisjon som flaggstat.

Regjeringens hovedanliggende i saken har vært å sørge for en videreføring av ordningen. Loven kan ikke angi at det bare kan gis støtte til sjøfolk på norskregistrerte skip, slik den gjør i dag. Utover dette har regjeringen handlingsrom til å utforme ordningen i tråd med EØS-avtalen og statsstøttereglene. Vi ønsker at sjøfolk,

skip og rederier i ordningen fortsatt skal ha vesentlig norsk tilknytning. De nødvendige lovendringene som regjeringen har foreslått, vil muliggjøre videreføring av ordningen.

Det er rederiene selv som velger hvor de flagger skipene sine. Regjeringen ønsker å opprettholde et høyt antall skip under norsk flagg og arbeider derfor for å tilby gode rammevilkår som legger til rette for at norskflaggede skip er konkurransedyktige overfor utenlandskflaggede.

Tilskuddsordningen for sjøfolk har bidratt til norsk maritim aktivitet og rekruttering av norske sjøfolk. Skipsfarten er likevel en svært mobil næring, hvor flaggbytte er en sedvanlig markedstilpasning. Dette gjelder særlig den internasjonale delen av skipsfarten, hvor NIS-flaggede skip konkurrerer.

Regjeringen ønsker å støtte aktivt opp under sysselsettingen av norske sjøfolk. Derfor har vi også i 2026 satt av 2,5 mrd. kr til ordningen. Det er også derfor det er nødvendig å foreta de endringene som regjeringen nå foreslår. Om Norge ikke godtar å åpne ordningen for EU/EØS-skip, vil den ikke være i samsvar med våre EØS-forpliktelser, og den vil ikke bli godkjent for en ny periode.

Regjeringen vil at Norge skal bevare sin posisjon som en maritim stormakt med levende maritim kompetanse. Da må vi sikre at vi viderefører en effektfull tilskuddsordning for sjøfolk. Det tar regjeringen ansvar for å få gjennomført.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:24:33]: Jeg takker statsråden for svaret. Det var jo bra og ærlig at man innrømmer at det regjeringen foreslår, med stor sannsynlighet vil svekke ordningen og kunne føre til utflagging. Det som derimot er negativt og synd, er at man ikke har vurdert og gjort en konsekvensanalyse av dette før man kommer med det. Det virker som hastverksarbeid, all den tid man måtte søke om forlengelse av midlertidig ordning nå. Når man ikke overholder frister, er det særs uforståelig at man har kommet med et hastverksarbeid når man da faktisk har fått mer tid.

Det som Sjøfartsdirektoratet skriver, er at vi allerede i 2025 så en stor utflagging, fra om lag 740 fartøy ved inngangen til 2025 til 695 per 1. desember 2025. Nedgangen skyldes i stor grad endring av rammevilkår, og NIS har av ulike årsaker i 2025 og hittil i 2026 opplevd en nedgang i antall skip på om lag 10 pst. Trenden synes å fortsette, og handelsflåten i nord opplever også en nedgang. Antall nyregistreringer i nord i 2025 var den laveste på 20 år.

All den tid man fortsatt skal stille særegne krav til norske registre, men også kunne gi støtte til andre flagg – det er jo veldig underlig – er det veldig interessant å høre hva regjeringen tenker vil skje. Hva blir konsekvensene? Man må jo anta at man har gjort en analyse. Hvor stor nedgang forventer man vil komme med denne endringen? Tilskuddsordningen i seg selv oppjusterte og inflasjonsjusterte man jo ikke. Den holdt man i ro, så man har per definisjon allerede svekket den norske tilskuddsordningen. Nå skal dette fordeles på enda flere skip. Skal man da øke midlene, skal man øke satsene, eller skal man spre disse pengene ut på enda flere, sånn at det blir en ytterligere svekkelse?

Jeg setter stor pris på om statsråden kan avklare konsekvensene av forventet eller mulig nedgang, og ikke minst hvordan man skal gjøre det med selve tilskuddsordningen og pengebeløpene.

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:27:15]: Jeg kan ikke unngå å legge merke til at det har kommet mange påstander fra representanten Nilsen som jeg må svare litt på. Det ene er arbeidet med å notifisere ordningen. Det har pågått over tid, så her er det absolutt snakk om å holde seg innenfor fristene, men vi forholder oss også til dialogen og tilbakemeldinger vi får. Så når Nilsen påstår at vi tør å gjøre det, og at det er fullt mulig å gjøre dette uten å måtte gjøre ordningen EU- og EØS-nøytral, lurer jeg på hva Nilsen vet, som ikke jeg vet, og som de som jobber med saken, ikke vet. For er det noe vi har fått tilbakemelding på, og som gjør at vi har fått den midlertidige forlengingen, er det nettopp at vi gjør den nøytral. Også andre land, som Sverige, Danmark, Estland etc., har vært i samme prosess, fått samme tilbakemelding og fått notifisert den på nytt, nettopp fordi de gjorde den nøytral.

Igjen: Ordningen må godkjennes av ESA for å være i tråd med unntaket for skipsfart i EUs forbud mot statsstøtte, og vi er som sagt i en prosess for å kunne videreføre den for en ny periode. Dette er da for å være i samsvar med EUs praktisering av statsstøttereglene. Dette har også en rekke andre europeiske land måttet gjøre de siste åtte årene.

Vårt hovedanliggende har vært å sørge for at vi fortsatt har en tilskuddsordning, for det jeg virkelig ikke tør, er å gjøre noe som fører til at vi står uten en tilskuddsordning fordi det ikke er i tråd med statsstøttereglene i EU. Da vil de som eventuelt mottar det tilskuddet, være nødt til å betale det tilbake igjen i neste runde hvis det ikke er lovlig og i tråd med EØS-avtalen. Det vil jeg absolutt advare mot.

Og igjen: I det som vi gjør nå, skal vi sikre og sørge for at sjøfolk og skip i ordningen fortsatt skal ha vesentlig norsk tilknytning.

Så er jeg selvfølgelig opptatt av endringer av denne politikken og hva det kan bety for norske flagg og norske sjøfolk. Flere av innspillene som vi har fått, fra både arbeidstaker- og arbeidsgiversiden, peker på hvordan innretningen av forskriften slik den foreligger nå, kan få

konsekvenser for skip under norsk flagg, norske sjøfolk og forhandlingsretten til norske sjømannsorganisasjoner. Derfor har vi lyttet. Høringer er jo nettopp det, å få innspill så man kan lytte, og så kan man jobbe i lag for å sikre at man lander dette på en skikkelig og god måte. Derfor har vi satt ned en arbeidsgruppe som skal jobbe videre med innretningen av forskriften.

Det har vært en netto nedgang på 58 skip fra desember 2024 til januar 2026, som representanten påpeker, og dette er noe rederiene står fritt til å kunne gjøre. Skipene det handler om, som har flagget ut, er bulkskip, stykkgodsskip, tankskip og offshoreskip. Vi ønsker selvfølgelig fra regjeringens side at norske rederier skal velge norsk flagg, og her gjør Sjøfartsdirektoratet en meget god jobb og arbeider aktivt med å fremme Norge som flaggstat.

Vi skal jobbe videre med å sikre den norske tilskuddsordningen, men også den maritime næringen, på en god måte. Derfor har vi også varslet at vi skal ruste den maritime politikken for en ny tid, og det arbeidet er i gang.

Ruth Mariann Hop (A) [12:30:37]: La meg først gjøre det klinkende klart: Arbeiderpartiet er ikke interessert i en svekkelse av det norske flagget, tvert imot. Nå kommer det en liten repetisjon av det statsråden allerede har sagt. Jeg opplever at det er behov for å gjenta det, for Arbeiderpartiet er opptatt av forutsigbare og gode rammer for maritim næring.

Tilskuddsordningen vet vi alle at er et av de viktigste politiske virkemidlene vi har for å bevare norsk maritim kompetanse. Det er nettopp her kimen til uroen vi nå opplever, kommer fra, for tilskuddsordningen regnes som statsstøtte etter EØS-avtalen og må derfor godkjennes av Eftas overvåkingsorgan, som er ESA. Ordningen ble godkjent i 2016 og skulle vare i ti år. Nå har det gått ti år, og dermed er ordningen ute igjen. Vi har fått ett års forlengelse.

Regjeringen har hatt på høring forslag til endringer for å bringe tilskuddsordningen i samsvar med statsstøtteregelverket og EØS-avtalen, og forslaget innebærer at sjøfolk som betaler skatt og trygd til Norge, og som arbeider på skip registrert i et annet EU- eller EØS-land, kan omfattes av ordningen. For å gjenta igjen: Dette er ikke en valgfri endring. Som statsråden sa, er alternativet at Norge risikerer å stå uten en støtteordning for sjøfolk. Det ville vært dramatisk for både sjøfolkene, rederiene og den maritime næringen som helhet.

Vi er enige med fagbevegelsen, næringen og direktoratet om at vi må jobbe for å innrette ordningen på en måte som begrenser negative konsekvenser. Etter å ha gått gjennom høringsinnspillene og hatt møter med organisasjonene har statsråden nå sagt at hun skal sette ned en arbeidsgruppe med partene i næringen. Den skal vurdere konsekvensene av endringene og komme med innspill til løsninger. Målet er å innrette endringene sånn at utflagging fra Norge minimeres. Jeg er veldig glad for at dette har blitt godt mottatt, og jeg ser fram til å behandle saken i næringskomiteen.

Arbeiderpartiet og regjeringens mål ligger fast: Vi vil jobbe for å opprettholde et høyt antall skip under norsk flagg, vi vil jobbe for å sikre gode og konkurransedyktige rammevilkår for norsk maritim næring, og det er absolutt vårt mål at vi viderefører tilskuddsordningen.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:33:26]: For en som har jobbet i næringen i hele sitt arbeidsliv, må det vel sies å være en sannhet med modifikasjoner når Arbeiderpartiet slår seg for brystet for at de står opp for denne næringen og alltid har gjort det, for hadde det vært opp til Arbeiderpartiet, hadde ikke denne tilskuddsordningen eksistert. Den har vært der siden 1993/1994 og ble jobbet gjennom, for da hadde man faktisk et klokt hode fra Arbeiderpartiet som minister, som den gangen aksepterte at det var på sin plass, hvis man skulle klare å etablere og opprettholde norske sjøfolk.

Den norske maritime klyngen utgjør ca. 90 000 mennesker og er altså en næring resten av verden misunner oss, for den er komplett. Ingen andre land har en så komplett næringsklynge innenfor maritim virksomhet som Norge har. En svekkelse av tilskuddsordningen og en svekkelse av NIS-flagget vil være med på å forvitre den maritime klyngen. Det viktigste for meg er at man klarer å opprettholde dette. Norske sjøfolk og norske rederier er ambassadører for norsk utstyr som produseres og selges i hele verden. Klarer vi ikke å opprettholde det, kommer også den type arbeidsplasser til å forvitre i Norge.

Det er ingenting som tilsier at Det Norske Veritas trenger å ha sitt hovedkontor i Norge hvis de skal hente sjøfolkene sine fra Karachi, New Delhi eller Manila. Det er nemlig de som utgjør ryggmargen i disse bedriftene. Det være seg forsikringsbransje eller bankbransje – de henter sin kompetanse fra dem som har jobbet i næringen som sjøfolk. Derfor er det ekstremt viktig at dette opprettholdes.

Man omtaler det som en nettolønnsordning. Det var ønsket, men det har aldri vært en nettolønnsordning. Det har vært en tilskuddsordning i Norge, i alle år, mens våre naboland hadde en nettolønnsordning. Jeg tenker at vi burde ha mer is i magen. Vi burde rett og slett ha utfordret EU på dette: Hva er det som gjør at norske myndigheter f.eks. ikke kan si at det å være sjømann skal være et skattefritt yrke, og at man skal være bosatt i Norge og ansatt på et norsk skip, når næringen er så viktig? Det er faktisk en av de største næringene vi har. Da mener jeg at vi bør være tøffere i å utfordre EU på dette enn bare å legge oss på kne og si at vi underkaster oss det.

Det er mulig det kan gå bra. Jeg er glad for at man har satt ned en arbeidsgruppe, og håper at den arbeidsgruppen kommer fram til tiltak som gjør at denne klyngen ikke forvitrer over tid, for det er den største trusselen med dette forslaget.

Marius Arion Nilsen (FrP) [12:36:25]: De to talerne fra Arbeiderpartiet kom med selvsagtheter. Selvfølgelig ønsker Arbeiderpartiet å bevare norske skip og norske flagg. Noe annet ville være en skandale. Hvordan man vil gjøre det, er den store forskjellen her. Når man fører en politikk som kan få motsatte konsekvenser, roper både Fremskrittspartiet og ikke minst LO-forbund, Rederiforbundet og utallige andre organisasjoner og aktører – ikke minst sjøfolkene selv – alarm. Det er svært underlig at man velger å gå videre med et lovforslag som dette uten å konsultere fagorganene, fagdirektoratene, og uten å ha en runde der man tar inn over seg det som de som jobber med registrene og er den tekniske ekspertisen på dette, sier.

Man åpner for en tilskuddsordning til EU/EØS-flagg, men skal man da stille krav og betingelser, og skal man lempe på de norske kravene og betingelsene?

Det er greit at det ikke er frivillig å endre dette lovverket. EU har, for eget forgodtbefinnende, tydeligvis funnet ut at de skal endre praksis uten at det underliggende lovverket er endret. Det burde man kanskje vurdert å utfordre litt. Uansett er måten man svarer dette ut på, opp til oss selv. Hva er bakgrunnen for at man legger seg på NOR-nivå i stedet for på NIS-nivå for EU/EØS-flagg? Hvordan har dialogen overfor EU og ESA vært? Mye av dette er det interessant å få vite, for det har framkommet svært lite.

Selv EU vil ha interesse av at Norge er en sterk flaggstat, og de vil ha interesse av norske rederier og norske skip under demokratisk kontroll i den urolige verdenen vi har nå.

Jeg vil igjen spørre statsråden om hvordan man tenker å løse dette når det gjelder den totale summen: Skal den økes, eller skal man spre dette enda tynnere ut med regjeringens modell? Ikke minst vil jeg spørre om hvorfor man har valgt å gå fram på den måten man har gjort, når man ser den store motbøren man får. Er det regjeringen som har tatt feil, eller har alle andre tatt feil?

Statsråd Marianne Sivertsen Næss [12:39:10]: Jeg vil takke for en fin runde med interpellanten og andre representanter, og jeg ser fram til den neste debatten om samme sak, som kommer senere.

Til det som ble løftet fram av representanten Olsen, vil jeg påpeke at det vil være en videreføring av dagens krav til tilskuddsberettigede sjøfolk. Det vil si at man har et skatte- eller trygdeforhold til Norge.

Til interpellanten, Marius Arion Nilsen: Jeg kan forsikre om at underliggende etater, som Sjøfartsdirektoratet, har vært involvert. Det er slik vi jobber fra departementets side. Jeg er også veldig glad for at man fra de ulike instansenes side – etater og direktorater osv. – er veldig tydelig på hva de vurderer å være mulige konsekvenser. Der er bare sånn vi kan gjøre avbøtende tiltak og sikre at vi ikke kommer i en situasjon med storstilt utflagging.

Jeg vil også påpeke at den jobben som skal gjøres nå, er i forskrift. Skal vi sikre at vi har en tilskuddsordning, må den behandles slik den ligger, i sin form. Det er i forskriften vi kan gjøre jobben med å se på hva som skal til for ikke å komme i en situasjon med f.eks. stor utflagging.

Når det gjelder selve ordningen, er det alltid et budsjettspørsmål: Hvor mye skal man legge inn i NIS, NOR osv. – de ulike kategoriene. Det skal vi komme tilbake til.

Jeg vil bare minne om at vi har varslet at vi vil gjennomgå den maritime politikken og ruste den for en ny tid. Vi ser at den tiden vi lever i nå – med geopolitisk uro og økte handelshindringer – skaper økt uforutsigbarhet og utfordrer næringens rammevilkår. Så her er det flere ting vi må jobbe med parallelt for å sikre at vi også i framtiden skal være en stolt sjøfartsnasjon. Vi er nødt til å planlegge for en utvikling der både sikkerhet, beredskap og bærekraft ligger til grunn.

Som jeg startet med: Tilskuddsordningen for sjøfolk er det viktigste politiske virkemiddelet for å bevare norsk maritim kompetanse.

Jeg vil gjenta at det å innlemme tilskuddsberettigede sjøfolk på EU/EØS-flagg ikke er en valgfri endring. Alternativet er at Norge står uten en støtteordning for sjøfolk. Det ville ha vært dramatisk for sjøfolk og næringen i sin helhet. Vi gjør dette for å være i samsvar med EUs praktisering av statsstøttereglene i det europeiske indre markedet.

Som jeg har nevnt tidligere, har både Sverige, Tyskland, Danmark og Estland notifisert sine ordninger som EU/EØS-nøytrale ordninger. Flere av disse landene har også internasjonale skipsregistre. Men igjen: Utover dette har vi handlingsrom til å utforme ordningen i tråd med EØS-avtalen. Arbeidsgruppen skal derfor, som nevnt, jobbe videre med forskriften framover.

Jeg vil igjen understreke at regjeringen tar maritim sikkerhet og beredskap på alvor og arbeider kontinuerlig med å videreutvikle og tilpasse skipsfartsberedskapen til et endret risikobilde.

Presidenten [12:42:16]: Interpellasjonsdebatten er dermed avsluttet.

Sak nr. 8 [12:42:40]

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentan-

tene Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen, Bjørn Larsen, Silje Hjemdal og Kristian August Eilertsen om å oppheve klimakrav til kjøretøy for å ivareta og styrke samfunnets beredskap (Innst. 186 S (2025–2026), jf. Dokument 8:96 S (2025–2026))

Presidenten [12:42:53]: Etter ønske fra transport- og kommunikasjonskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Remi Sølvberg (R) [12:43:31] (ordfører for saken): Vi behandler i dag Dokument 8:96 S, et representantforslag om å oppheve klimakrav til kjøretøy for å ivareta og styrke samfunnets beredskap. Forslaget er fremmet av representanter fra Fremskrittspartiet, og saken har vært til behandling i transport- og kommunikasjonskomiteen, som har avgitt Innst. 186 S.

Bakgrunnen for forslaget er den raske og ønskede elektrifiseringen av kjøretøy- og utstyrsparken og spørsmålet om hvordan dette påvirker beredskap, tjenestelevering og praktiske behov i hele landet. Forslagsstillerne peker særlig på forhold knyttet til vinterdrift, rekkevidde, tilgjengelighet, behov for fleksibilitet i anskaffelser, lokale forhold som kan være krevende, og også anskaffelser og tryggheten med hensyn til å kjøpe kjøretøy fra land vi ikke har sikkerhetsavtaler med. Saken reiser derfor spørsmålet om balansen mellom klima- og miljøhensyn på den ene siden og beredskap, sikkerhet og forsvarlig drift på den andre siden.

Komiteens behandling viser at det er en bred oppmerksomhet, og at omstilling må skje på en måte som ivaretar samfunnssikkerheten og tjenestetilbudet i hele landet. I innstillingen er det også reist ulike forslag og vurderinger knyttet til offentlige anskaffelser, kollektivtransport, skoleskyss, pasientreiser og vinterdrift. Flere av momentene handler ikke bare om teknologi, men om hvilke krav som skal gjelde for å sikre at offentlige tjenester fungerer også under krevende forhold. Det er med andre ord en sak som berører både den grønne omstillingen og vår evne til å opprettholde kritiske funksjoner i samfunnet.

Jeg håper på en god debatt. Det er fem forslag i representantforslaget. Nå teller vi tolv forslag.

Kamzy Gunaratnam (A) [12:45:54]: Dette er en sak hvor det er viktig å rydde litt opp i hva som faktisk er problemet, og hva som ikke er det. Fremskrittspartiet hevder at klimakrav i transportsektoren svekker beredskapen. Når vi lytter til dem som faktisk driver med transport i Norge, får vi et helt annet bilde. NHO Transport sier rett ut i sitt høringssvar at de ikke kjenner seg igjen i framstillingen. Erfaringene fra hele landet – fra nord til sør – er at elbusser fungerer, også under krevende vinterforhold. Utfordringene vi så i Oslo i 2024, var oppstartsproblemer, ikke et bevis på at teknologien ikke fungerer.

Det er riktig at kostnadene i kollektivtransporten har økt. Det skyldes ikke først og fremst nullutslippskrav. Blant andre peker NHO Transport på helt andre drivere: renter, inflasjon, svak kronekurs og generelle prisøkninger. Samtidig: Elbusser har høyere investeringer, men lavere driftskostnader over tid. Dette er altså mer komplekst enn det enkelte partier i denne salen tror.

Arbeiderpartiet tar beredskap på alvor. Spekter sier ganske tydelig i sitt høringssvar at løsningen ikke er å stoppe utviklingen, men å gjøre den mer robust. Det betyr bedre planlegging, tydeligere krav og mer kunnskap om risiko – ikke å skru klokka tilbake.

Hva gjelder forslaget om å forby kinesiske busser er også signalene klare. Det kan gi høyere kostnader og dårligere tilbud uten å gi reelle beredskapsgevinster. I tillegg er det rett og slett ikke så enkelt å definere hva som er en kinesisk buss. Mange europeiske busser inneholder de samme komponentene. Dette er ikke politikk; det er forenkling.

Ruter har testet sikkerheten i elbusser gjennom konkrete tester og peker på noe viktig: Utfordringene må håndteres med sikkerhetskrav og kontroll, ikke med forbud. Det er i tråd med det regjeringen allerede gjør. Vi kartlegger risiko og vurderer tiltak.

Så til det aller viktigste: forutsigbarhet. ZERO peker på at næringslivet er midt i en stor omstilling. Da trengs stabile rammevilkår. Å trekke tilbake klimakrav nå vil ikke styrke beredskapen. Det vil skape usikkerhet, stoppe investeringer og svekke omstillingen.

La oss være ærlige: Transportsektoren er en av de største utslippskildene vi har. Den eneste troverdige måten å kutte utslipp på her er gjennom elektrifisering. Da kan vi ikke samtidig vedta politikk som bremser utviklingen.

Vi skal ta vare på det vi har, utbedre der vi kan, og bygge nytt der vi må. Det gjelder også her. Vi skal styrke beredskapen, forbedre anskaffelsene og fortsette omstillingen – ikke reversere den.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [12:49:04]: Fremskrittspartiet har i lang tid advart mot en politikk der symboler trumfer realiteter. I dag ser vi konsekvensene: klimapolitikk som ikke først og fremst kutter utslipp globalt, men som øker kostnader, reduserer valgfrihet

og kanskje mest alvorlig: svekker samfunnets beredskap. Fremskrittspartiet mener at klimasymbolske reguleringer bidrar til høy kostnadsvekst, innskrenker valgfrihet og mangfold samt svekker samfunnets beredskap, og disse må fjernes.

Krav om bruk av nullutslippskjøretøy i alle sammenhenger kan framstå som riktig på papiret, men virkeligheten er en annen, særlig i et land som Norge. Vinterberedskap handler om driftssikkerhet, tilgjengelighet og robusthet under krevende forhold. Når man pålegger elektrifisering uten å ta høyde for kulde, rekkevidde, ladekapasitet og beredskap i energiforsyningen, setter man i realiteten beredskapen i fare.

Dette gjelder ikke minst innen bygge- og anleggsnæringen. Pålagte investeringer i elektrisk utstyr er kostbart, og effektiviteten er ofte lavere. Resultatet er dyrere prosjekter, lavere produktivitet og i neste omgang høyere kostnader for fellesskapet.

Vi må våge å snakke om sikkerhetspolitiske dimensjoner. Elektrifisering av kjøretøy- og maskinpark gjør oss mer avhengig av teknologi, komponenter og leveranser fra land som vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Det er ikke bra, og det er ei heller bærekraftig for det norske samfunnet. Innkjøp av kinesiske elbusser er et godt eksempel. Det er en investering i kritisk infrastruktur, og da kan vi ikke lukke øynene for risikoen. Fremskrittspartiet mener det må bli slutt på innkjøp av kritisk infrastruktur fra land vi ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med.

For Fremskrittspartiet er det langt viktigere å sikre beredskap enn å oppfylle symbolske klimamål. Vi må stille tydelige beredskapskrav til offentlig forvaltning, til kommuner, fylkeskommuner og helseforetak. Skoleskyss og pasienttransport må fungere hver dag hele året uansett vær og forhold. Kritikken mot dårlig vinterdrift flere steder i landet viser nettopp hvor sårbart systemet har blitt. Derfor er det helt avgjørende at vi stiller klare beredskapskrav til Statens vegvesen, og at arbeidet med mulige elektrifiseringskrav for vinterdrift stopper opp.

Dette handler ikke om å være imot teknologi eller utvikling. Det handler om å føre en ansvarlig politikk der beredskap, kostnadseffektivitet og nasjonale sikkerhetsinteresser settes først. Med det tar jeg opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten [12:51:46]: Representanten Dagfinn Henrik Olsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

Anne Kristine Linnestad (H) [12:52:03]: Norge er et vinterland, og for oss i Høyre er det en selvfølge at trygg ferdsel på veiene alltid må ha førsteprioritet. Vi støtter ambisjonene om å kutte utslipp i transportsektoren, men det grønne skiftet må skje på en måte som er teknologisk forsvarlig og realistisk.

Vinterdrift av norske veier er en av de mest samfunnskritiske oppgavene vi har. Det krever maskiner med enorm kraft som må kunne operere kontinuerlig over lange tidsrom under ekstreme forhold. I dag ser vi at teknologien for tunge nullutslippskjøretøy fortsatt har klare begrensninger. Batterikapasiteten svekkes i streng kulde, samtidig som ladeinfrastrukturen langs utsatte fjelloverganger mange steder er mangelfull.

Vi kan ikke risikere at beredskapen svekkes fordi brøytebilene må stå til lading når snøfallet er som verst, eller når et skred har gått. Støre-regjeringen må ikke la politisk hastverk trumfe praktisk sikkerhet. Statens vegvesen har selv nylig erkjent behovet for å justere sine planer og åpne for mer fleksibilitet for å ivareta beredskapen, og de forlenger derfor fristen for nullutslippskrav for å sikre beredskapen.

Vårt forslag handler om å sikre at miljøkrav i offentlige anbud alltid balanseres mot samfunnskritiske behov. Nullutslippskrav må aldri føre til svekket beredskap – maskinparken må kunne håndtere uforutsette ekstremhendelser uten avbrudd. Det må heller ikke føre til redusert trafikksikkerhet. Veiene må holdes åpne og trygge, helt uavhengig av hvilken energikilde maskinene bruker. Heller ikke må det føre til dårligere regularitet: Næringsliv, pendlere og nødetater er helt avhengige av forutsigbar framkommelighet.

Vi i Høyre vil ha en offensiv klimapolitikk som stimulerer til innovasjon, men vi skal ikke eksperimentere med sikkerheten til folk. Tryggheten til de som ferdes på norske vinterveier, må alltid komme først. Nullutslipp er målet, men sikkerhet er forutsetningen.

For de som ikke har vært med, vil jeg anbefale en tur med brøytebiler på vinterveier. Da ser man hva dette egentlig dreier seg om.

Jeg tar opp det forslaget Høyre er med på.

Presidenten [12:54:20]: Representanten Anne Kristine Linnestad har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Anne Lise Gjerstad Fredlund (SV) [12:54:43]: SV har over tid støttet svært strenge klima- og utslippskrav i transportsektoren. Det har vi rett og slett gjort fordi transport står for en betydelig andel av klimagassutslippene, og fordi de offentlige anskaffelsene er ett av de absolutt sterkeste virkemidlene vi har for å drive fram en reell omstilling. Samtidig har SV også vært tydelig på at det grønne skiftet må gjennomføres på en måte som ivaretar beredskap, sikkerhet og sosiale hensyn, særlig i distriktene. Det er helt avgjørende, både for driftssikkerhet og for tillit.

I tidligere behandlinger har SV derfor avvist argumentet om at nullutslippskrav i seg selv svekker beredskap. Utfordringene vi ser knyttet til kulde, rekkevidde, ladeinfrastruktur og drift, handler i liten grad om tekno-

logi alene. De handler om for dårlig planlegging, svake beredskapskrav og mangelfulle økonomiske rammer. SVs svar har før vært, og er det fortsatt, konsekvent: bedre planlegging, tydeligere beredskapskrav, aktiv bruk av unntaksbestemmelser der det er nødvendig, og et tydeligere statlig ansvar for finansiering og omstilling.

Forslagene i dette representantforslaget går i motsatt retning. Å oppheve eller svekke klimakrav løser ikke beredskapsutfordringer, men flytter dem, samtidig som vi låser oss til løsninger som er både dyrere og mer sårbare over tid.

De siste ukene har vi hatt en omfattende debatt i denne salen, men også i det offentlige ordskiftet for øvrig, om drivstofftilgang, prisutvikling og forsyningssikkerhet. Bakgrunnen er velkjent for oss alle: Det er krigen i Midtøsten og en økt geopolitisk uro i områder som er helt sentrale for verdens energiforsyning. Det har svært tydelig vist oss hvor sårbar norsk transportsektor er når den i stor grad er avhengig av drivstoff som fraktes gjennom trange, konfliktutsatte områder kontrollert av autoritære regimer. Når konflikter eskalerer langt utenfor Norges grenser, får det umiddelbare konsekvenser her hjemme, for prisene som folk møter, for forutsigbarheten i transportsektoren og for beredskapen i vinterdrift, kollektivtransport og andre kritiske samfunnsstrukturer og -funksjoner. Det viser at avhengighet av fossile energibærere ikke bare er et klimaproblem, men også et beredskapsproblem.

Hvis vi skal ta beredskap på alvor, handler det ikke om å trekke i bremsen for det grønne skiftet, men om å gjøre det robust gjennom flere energibærere, mer lokal og nasjonal energitilgang, energilagring og bedre beredskapsplanlegging.

Når det gjelder sikkerhetspolitiske hensyn, deler SV bekymringen for ukritisk bruk av teknologi og infrastruktur fra autoritære stater, men løsningen er ikke generelle forbud uten grundige vurderinger. Løsningen er tydelige sikkerhetskrav, reelle risikovurderinger og styrket nasjonal kontroll i offentlige anskaffelser. Løsningen er absolutt ikke å skrote tydelige klimakrav – løsningen er å forbedre gjennomføringen av elektrifisering, styrke beredskapen og ta statlig ansvar.

Geir Inge Lien (Sp) [12:58:07]: Senterpartiet deler utgangspunktet om at beredskap og sikkerheit må vere grunnleggjande omsyn i transportpolitikken. For det fyrste støttar Senterpartiet forslaget om å stoppe innkjøp av kritisk infrastruktur frå land Noreg ikkje har eit sikkerheitspolitisk samarbeid med. Dette er eit standpunkt Senterpartiet har vore tydeleg på over tid. Kritisk infrastruktur må vere under nasjonal kontroll, og anskaffingar må vurderast i eit sikkerheitspolitisk perspektiv.

Når det gjeld forslaget om å oppheve forskrift om utsleppskrav til køyretøy ved offentlege anskaffingar, meiner Senterpartiet at dette ikkje vil gje noka reell styrking av beredskapen. Det er klare unntak i regelverk, bl.a. for Forsvaret, blålysetatane og køyretøy tilpassa personar med nedsett funksjonsevne. Regelverket gjev åtgang til å fråvike krav der nullutsleppsløysingar ikkje dekkjer det faktiske behovet, men det kan verke som om dette ikkje fullt ut er utnytta av fylka i dag.

Senterpartiet er òg ueinig i forslaget om å oppheve særskilte klimakrav i offentlege anskaffingar generelt, men det er avgjerande at krava kan tilpassast lokale forhold. Det som fungerer i byområde med korte avstandar og god infrastruktur, fungerer nødvendigvis ikkje i alle distrikta våre. Difor fremjar Senterpartiet eit eige forslag om å gjennomgå klimakrava, med mål om større rom for lokale tilpassingar og betre kostnadseffektivitet.

Når det gjeld kollektivtransport, skuleskyss og pasientreiser meiner Senterpartiet at løysinga ikkje er å fjerne nullutsleppskrava generelt, men å stille tydelegare krav til beredskap der nullutsleppskøyretøy blir brukte til kritiske samfunnsoppgåver.

Til slutt: Når det gjeld vinterdrift, er Senterpartiet oppteke av at trafikksikkerheit, regularitet og beredskap alltid må gå framfor teknologi. Det er viktig å sikre at eventuelle nullutsleppskrav ikkje svekkjer vinterberedskapen. Vi har eit forslag saman med Høgre som varetek dette.

Senterpartiets linje i denne saka er å kombinere klimaansvar med realisme, beredskap og lokale tilpassingar. Eg tek dimed opp forslaga til Senterpartiet.

Presidenten [13:00:52]: Representanten Geir Inge Lien har tatt opp de forslagene han refererte til.

Oda Indgaard (MDG) [13:01:09]: Norge har ambisiøse klimakuttmål – ikke fordi vi er så innmari gode, men fordi vi har gjort for lite for lenge. I Parisavtalen ble verden enig om å holde oppvarmingen til 1,5 grader, maks 2 grader – ikke fordi det er et fint tall og fordi det er artig å være ambisiøs, men fordi alternativet er å gamble med vår framtidige velferd. Likevel snakker noen her som om klimamålene er satt for gøy. Det er de altså ikke.

Dette handler om helt konkrete ting i folks liv: matpriser som øker når avlinger svikter, mer ekstremvær og flere hetebølger, også her hjemme. Derfor må alle land gjøre sin del, også Norge. Vi har gode forutsetninger, men det betyr ikke at det er enkelt for taxisjåførene som må bytte til elbil, for lastebilsjåførene som må planlegge hverdagene sine rundt lading, for kommuner som må sikre beredskap i et mer elektrifisert samfunn. Endring er krevende, men det betyr ikke at vi skal ta letteste vei

og late som om ting blir bedre bare vi lurer folk til å tro at vi ikke kan gjøre noen ting.

Det er nettopp det dette representantforslaget gjør. Høringsinnspillene fra ZERO og Spekter er tydelige: Usikkerhet om klimakrav gir høy investeringsrisiko. Å utsette eller trekke tilbake krav er dårlig klimapolitikk og dårlig næringspolitikk. Mange har allerede gått foran. Tom Wilhelmsen AS, Ayvens og flere andre selskaper har investert fordi de har stolt på politikken og på politiske mål vedtatt i denne salen.

Teknologien fungerer i stor grad allerede. Elbiler, ellastebiler og elbusser er hyllevare. Det finnes allerede åpninger for å vurdere teknologiens modenhet opp mot behov. Dette er en konstruert problemstilling. Ja, det var utfordringer med elbusser i Oslo vinteren 2024, men evalueringene viste at problemene først og fremst hadde med implementering å gjøre. Vi lærte, og vinteren etter fungerte de bedre. Enkelte fylker rapporterer om at elbussene fungerer bedre i streng kulde enn dieselbussene. Sånn ser utvikling ut. Den er ikke feilfri, men den går framover.

Endringer krever også at resten av samfunnet henger med. Der kommer eksempelet beredskap inn. En rapport fra ZERO og Spekter viser at 88 pst. av transportvirksomhetene opplever beredskapsinformasjon som mangelfull. Det er et reelt problem, men løsningen er selvfølgelig ikke bare å gi opp. Da må vi oppdatere planene og justere virkemidlene.

Vi er midt i en nødvendig omstilling. Skal vi lykkes, trenger folk og næringsliv én ting fra oss: forutsigbarhet. De trenger ikke vingling, de trenger ikke kulturkrig, de trenger ikke manglende lederskap. Oppgaven vår er å gjøre overgangen tryggere og mer rettferdig. MDG velger løsningene.

Med det tar jeg opp MDGs forslag i denne saken.

Ingrid Fiskaa hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten [13:04:02]: Representanten Oda Indgaard har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:04:23]: Jeg mener det er viktig å fortsette jobben for omstilling av transportsektoren. Norge skal være et lavutslippssamfunn i 2050. Det betyr at det innenfor den sektoren jeg har ansvar for, praktisk talt ikke skal være noen utslipp igjen. Derfor bør vi i Norge bruke hele verktøykassa for å kutte utslipp, også krav om bruk av klimavennlige løsninger.

Samtidig ser vi at vi er nødt til å sikre at samfunnet vårt har en sikker og robust infrastruktur. Vi som samfunn må være aktsomme, bl.a. når det gjelder investeringer fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med.

Jeg mener at det å oppheve klimakrav for å ivareta sikkerhet og beredskap, er feil vei å gå. De klimakravene jeg har innført, gjelder transport der det finnes gode batterielektriske alternativer, og der disse er konkurransedyktige sammenlignet med bensin og diesel. Kravene er dessuten – som flere allerede har vært inne på – utstyrt med unntak som skal sikre at kravene fungerer i praksis.

Det er viktig at klima- og miljøkrav ikke er til hinder for å sikre nødvendig sikkerhet og beredskap. Stortinget har derfor vedtatt et forslag fra regjeringen om å innføre et nytt unntak i klima- og miljøbestemmelsen i anskaffelsesloven. Dette unntaket gjelder dersom forpliktelsene går på bekostning av vesentlige interesser innenfor helse, sikkerhet og beredskap.

Jeg merker meg at det er stilt spørsmål ved bruken av elektriske brøytebiler hos Statens vegvesen. Jeg kan berolige Stortinget med at Statens vegvesen ikke har innført noen generelle krav om vinterdrift med elektriske brøytebiler, men de har testet elektriske kjøretøy og maskiner. Jeg mener det er positivt at de gjør det i driftskontraktene sine. Statens vegvesen går selvfølgelig ikke på akkord med beredskapen og kommer heller ikke til å gjøre det.

Presidenten [13:06:30]: Det blir replikkordskifte.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [13:06:44]: Når statsråden selv skriver at beredskap og et forsvarlig tilbud i hele landet må vurderes før nye krav innføres, er ikke det en innrømmelse av at dagens kurs er for dårlig forankret i virkeligheten ute i distriktene?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:07:01]: Nei, som jeg var inne på i mitt innlegg, er det slik at vi har tilstrekkelige og nødvendige unntaksbestemmelser. Det er også innført unntaksbestemmelser i anskaffelsesloven som gjør at man fullt ut er i stand til å ta disse hensynene, som selvfølgelig handler om samfunnssikkerhet og beredskap. Man skal selvfølgelig heller ikke kompromisse på funksjonalitet knyttet til det som skal kjøpes.

Så må vi på mange måter anerkjenne at den utviklingen vi har nå, er ganske unik. Vi lever i en tid da vi har både dieselbiler, bensinbiler og elektriske biler, og dermed har vi veldig god redundans. Sårbarhet har vi kanskje når vi har én energikilde, og vi er ikke der ennå.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [13:07:41]: Hvis man skjeler til oppslagene som har vært både i vinter og forrige vinter, er det vel helt tydelig at i mange tilfeller velger man å se bort fra nettopp det statsråden sier om at man bør ha redundans, i form av at man kanskje har valgt løsninger som viser seg å ikke virke. Spørsmålet blir: Mener man at dette fungerer når man har slike

unntak, som statsråden sier man har, og at man benytter det i stor nok grad, når man ser oppslagene?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:08:14]: Det baserer seg jo på en eller annen logisk slutning om at én energikilde eller en eller annen form for dieselbiler alltid fungerer, og at en elektrisk bil ikke alltid gjør det. Det er selvfølgelig ikke sånn. Det fungerer veldig godt med elektriske kjøretøy i det norske samfunnet, men på noen områder er det fortsatt en vei å gå. Det er derfor man bl.a. tester ut å bruke elektriske kjøretøy ved vinterdrift. Det er en vei å gå, men jeg regner med at representanten er enig med meg i at det er klokt å teste det ut, og så må alle evaluere om det er riktig vei å gå.

Jeg tenker at regelverket er veldig godt tilrettelagt for å kunne gjøre slike vurderinger, og jeg synes den inngangen Fremskrittspartiet har til elektrifiseringen, er veldig rar, for det virker nesten som man tenker at det å nå utslippsmålene våre ikke er så viktig. Jeg er enig i at vi ikke skal ha symbolsk klimapolitikk. Vi skal ha en klimapolitikk som virker, og dette er klimapolitikk som virker.

Dagfinn Henrik Olsen (FrP) [13:09:01]: Statsråden var i sitt innlegg inne på dette med kritisk infrastruktur og at den til en viss grad skal være under nasjonal kontroll, iallfall det man mener er kritisk. Hvorfor er det da slik at man ikke er villig til tydelig å støtte prinsippet om at den infrastrukturen ikke kjøpes fra land som man ikke har sikkerhetssamarbeid med? Det gjelder innenfor Forsvaret bl.a. Hvorfor ser man ikke at det samme er nødvendig når det gjelder samferdsel og infrastruktur?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:09:28]: Vi har hatt ganske mange debatter om det, og regjeringen er i gang med et arbeid for å gå igjennom dette – se på risiko og sårbarhet knyttet til innkjøp fra land vi ikke har sikkerhetspolitisk samarbeid med. Vi tror nok det handler mye om konsentrasjon. Hvor mange kan man ha fra det enkelte land? Det vil vi selvfølgelig komme tilbake til hvis vi ser at det er nødvendig å ta grep på det området. Det viktige er at det ligger også i dagens regelverk at man kan ta slike hensyn ved innkjøp. Jeg har nettopp redegjort for at vi har gjort endringer i innkjøpslovgivningen i denne salen, etter forslag fra regjeringen.

Oda Indgaard (MDG) [13:10:14]: Utviklingen både i teknologi og i stabiliteten i verden har beveget seg i en rasende fart de siste årene. Innspillene i høringen knyttet til denne saken er tydelige på at det er behov for å ta noen grep når det gjelder beredskap og hvordan Norge planlegger beredskap når vi nå legger om mer og mer til elektrifisering. Hvordan vil statsråden sikre at beredskapen holder tritt med den økte elektrifiseringen, særlig når det gjelder strømtilgang, lading og sårbarhet i krisesituasjoner?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:10:53]: Vi har et ansvar som stat for å være tilretteleggere for at vi får tilstrekkelig infrastruktur. I Norge har dette markedet, etter at staten la til rette for det, blitt et ordinært marked når det gjelder utbygging av ladeinfrastruktur. Vi jobber nå med det samme utgangspunktet for tungbiler og håper at det også skal bli et ordinært marked etter hvert, og at Enova kan trekke seg ut av det.

Når det gjelder samfunnssikkerhet og beredskap, er ikke det et plutselig behov som har oppstått nå. Det er selvfølgelig forsterket gjennom at vi lever i mer urolige tider, og at det er mer krevende der ute, men alle aktører har jo et ansvar for å sørge for at man har en beredskapstankegang knyttet til det man driver med – om man driver med busser eller lastebiler, eller hva man måtte gjøre. Det opphører ikke som følge av elektrifisering. Det hadde man før, og det har man også nå.

Oda Indgaard (MDG) [13:11:38]: Det er riktig, men ser statsråden at det når det gjelder denne elektrifiseringen – staten tilrettelegger jo med virkemiddelapparatet for å eskalere den elektrifiseringen som det er behov for – også finnes et behov for å investere i f.eks. store batteribanker og annet som gjør at det er mulig å få tak i elektrisitet hvis strømnettet forsvinner? Det kan faktisk også være en fordel for andre sektorer enn transportsektoren, når vi ser at været blir villere, og at vi kanskje får flere tilfeller av strømutfall i framtiden.

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:12:25]: Jeg tror ganske sikkert at de tidene vi lever i, og det arbeidet som regjeringen også holder på med med hensyn til sivil beredskap og planer for det området, vil kunne få opp elementer som tilsier at man må gjøre ting på nye måter. Men hvis representanten spør om staten ved Samferdselsdepartementet har tenkt å ta helt spesifikke grep når det gjelder energibærere osv. for å håndtere det, er svaret at vi ikke har planer om det umiddelbart. Dessuten vil det være de ulike aktørene – f.eks. vil det i Oslo være Ruter – som må tenke på det, nemlig hvordan man eventuelt håndterer kapasitet, lagrer strøm og batterier, for å holde driften oppe i krevende situasjoner, akkurat sånn som det er i dag, hvor man eventuelt har krav om å sikre at man har diesel, tilgjengelig drivstoff, i sårbare situasjoner.

Oda Indgaard (MDG) [13:13:09]: Der har jo staten også regelverkene for hvor mye man skal ha i beredskap.

Et annet svar som kom i høringen, var en tydelig etterspørsel etter kommunale eller statlige beredskaps-

planer, som også sier noe om forventninger til transportnæringen og forventninger til andre aktører i lys av at man nå har mer og mer elektrifisering. Ser statsråden at det er behov for å komme med noen veiledere og mer støtte ut for å klargjøre forventningene?

Statsråd Jon-Ivar Nygård [13:13:54]: Som jeg sa i et tidligere svar her, jobbes det nå med sivile beredskapsplaner. Det jobbes med det fra statlig nivå, og det vil selvfølgelig jobbes med det på kommunalt og fylkeskommunalt nivå, så jeg tror helt sikkert at disse problemstillingene kommer mer opp i dagen framover, og at det blir behov for å gjøre tiltak. Men jeg står ikke her nå med noen fasit på hva som skal være de riktige tiltakene. Det må disse prosessene rett og slett lede oss fram til.

Presidenten [13:14:16]: Replikkordskiftet er dermed avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Remi Sølvberg (R) [13:14:37]: Rødt mener at beredskap er et alvorlig og viktig spørsmål, og at staten og kommunene må ha kjøretøy og materiell som fungerer i hele landet, også under krevende vær og driftsforhold. Samtidig kan ikke beredskap brukes som et påskudd for å svekke klimakravene generelt. Norge trenger en grønn omstilling som er styrt politisk, og ikke en tilbakevending til løsninger som øker utslipp og skyver kostnader fram i tid.

Det er viktig å skille mellom reelle beredskapsbehov og en prinsipiell motstand mot klimakrav. Dersom enkelte kjøretøyer, enkelte tjenester eller enkelte distriktsområder trenger særskilte unntak eller tilpasninger, må det kunne løses gjennom målrettede unntak, reserveordninger og praktiske anskaffelser. Det betyr likevel ikke at hovedlinjene i statens politikk skal være å svekke kravene til utslippsfri transport.

Rødt er opptatt av at overgangen til nullutslipp ikke må gå på bekostning av ansatte, driftssikkerhet eller beredskap. Derfor må offentlige innkjøp kombineres med god planlegging, tilstrekkelig infrastruktur, vintertilpassede løsninger og sterk offentlig kontroll. Det er ikke klimakravene i seg selv som er problemet, men at omstillingen noen steder ikke har vært planlagt godt nok.

Som det har vært sagt tidligere her, er transportsektoren en av de store kildene til utslipp, og offentlige anskaffelser er et viktig virkemiddel for å få ned disse utslippene. Å svekke kravene vil ikke bare forsinke klimaomstillingen, men det vil også sende et helt feil signal til næringsliv og forvaltning. Rødt vil derfor avvise forslagene om å oppheve klimakravene, men samtidig være tydelig på at beredskapshensyn må tas på alvor i utformingen av regelverk og praksis. Målet må være en politikk som både kutter utslipp og sikrer at samfunnet fungerer godt når det virkelig gjelder.

Vi sier derfor nei til alle FrPs forslag, men ønsker å støtte forslag nr. 6, fra Høyre og Senterpartiet, samt forslagene nr. 7 og 8.

Mats Henriksen (FrP) [13:17:27]: Vi lever i en urolig verden. Når vi skal utvikle samfunnet vårt, må vi utvikle samfunnet for fredstid, men også være forberedt på at endringer i den sikkerhetspolitiske situasjonen kan skje raskt. Skal man da prioritere å bruke pengene på symbolske klimatiltak, eller skal vi prioritere beredskap? For FrP er svaret åpenbart. Når det offentlige kjøper transporttjenester og bygger kritisk infrastruktur, må utgangspunktet være at løsningene virker – både i bitende kulde, i uvær, i distriktene, og når strømmen er borte. Dette er bakgrunnen for forslagene til FrP, som vi fremmer i dag. Det handler ikke om at man ikke skal bruke lavutslipp og elektriske kjøretøy der det passer, men i tilfellene der disse løsningene ikke er gode nok, må vi være fleksible nok til at vi velger løsningene som fungerer.

Jeg synes Arbeiderpartiets linje blir for svak. Man gir noen unntak fra klima- og miljøkrav dersom de går på bekostning av vesentlige interesser innen helse, sikkerhet og beredskap, men lista for unntak ligger høyt. De viser også til at de har satt i gang et arbeid med å vurdere sikkerhetsrisikoen ved busser fra land Norge ikke har et sikkerhetspolitisk samarbeid med, men denne jobben går for tregt. Bussene kjører i Norge i dag. Ja, regjeringen erkjenner risikoen, men er ikke villige til å handle. Dette er for passivt. Nå må det ryddes opp i regelverket som har skapt problemer for oss.

Jeg stusser også over Senterpartiet og Høyre i denne saken. De har levert et «light»-forslag, der man vil se på om man skal ha en gjennomgang, og kanskje foreta seg noe. Det er mange ord, men veldig lite handling. De vil ikke oppheve forskriften. De vil ikke fjerne de særskilte klimakravene. De ser problemene, men gjør ingenting med dem.

Dette handler ikke om å være for eller imot ny teknologi. FrP er positive til ny teknologi, men vi er negative til at staten skal bestemme at én teknologi er bedre enn den andre, og at man låser offentlige anskaffelser basert på hva man føler er best – helt uten å ta inn over seg at Norge er et helt spesielt land å bygge infrastruktur i. Vi mener det er feil at staten skal presse fram krav før markedet, infrastrukturen og reservekapasiteten er moden nok.

Derfor er Høyre og Senterpartiets forsiktige formuleringer for svake, og nettopp derfor er Arbeiderpartiets linje for passiv. FrP vil ha et regelverk som tar utgangs-

punkt i det viktigste: trygg drift og god beredskap. Det er de faktiske behovene som bør bestemme teknologien, ikke politikernes følelser.

Frank Edvard Sve (FrP) [13:20:27]: Det er ein grunn til at stridsvognene går på diesel. Alt forsvarsmateriell går på diesel fordi det er heilt avgjerande i ei krise og i ein krigssituasjon. Det er ein grunn til at dei fleste ambulansar og utrykkingskøyretøy går på diesel – og til og med på piggdekk om vinteren, ser eg, også her i Oslo. Det er det ein grunn til: Det er for at beredskapen skal fungere.

Noreg tek mål av seg til å verte verdsmeister i alt som er dyrt, både drivstoff, straum og det meste, men ein skal òg vere verdsmeister i å imøtekome og innfri klimakrava og Parisavtalen. Ein aukar no til 70–75 pst. som ein skal dekkje inn innan 2035, og ein presterer å unnlate å ta skogen til inntekt for det, noko som kunne ha gjort at vi innfridde krava for lenge sidan.

Kva gjer andre land? Kva skal Kina innfri? Jo, 7–10 pst. fram mot 2035. Sånn kunne ein ha fortsett med ein del andre land – om det er i promille eller prosent, veit eg ikkje; det er så lite at det nesten ikkje er målbart – men vi skal altså redde verda, eit bitte lite land som Noreg. Det er det vi i FrP er klare på.

Fleire parti i denne salen lagar eit himla spetakkel fordi vi kuttar drivstoffprisane i ein situasjon der næringslivet, transportbransjen og bygg- og anleggsbransjen no omtrent går dukken. Kva er beredskap? Jo, landbruksnæringa er beredskap. Transportnæringa er beredskap. Alle varene og tenestene som er på vegane i dag, er beredskap, og dei har ikkje anledning til å kunne bruke nullutsleppskøyretøy. Då går dei iallfall konkurs, dei som no held på å gå konkurs på grunn av høge drivstoffprisar.

Alt er beredskap, og å påleggje fylkeskommunane og kommunane at alle offentlege køyretøy skal vere nullutslepp, kva medfører det av kostnader for fylkeskommunane? Berre på ferje og buss er det mykje høgare utgifter som vert påførte fylkeskommunane og kommunane enn dei 6,5 mrd. kr som no vert brukte for å kutte ned på drivstoffkostnadene til næringslivet – mykje høgare. Berre i mitt eige fylke, som er eitt av dei største ferjefylka, er det enorme kostnader til ferje og buss som staten ikkje i det heile dekkjer inn. Dei må dekkje dei sjølve, gjennom å kutte i tenester på andre område, og sånn er det over heile Noreg.

Beredskap er ganske mykje. Difor er eg veldig skuffa over at Senterpartiet spesielt ikkje støttar opp om dette. Det rammar distrikta, det rammar moglegheita for å kunne bu og leve i heile Noreg, og det rammar beredskap, som omfattar veldig mykje.

Presidenten [13:23:27]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 8.

Sak nr. 9 [13:23:34]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Lars Haltbrekken om likebehandling av husholdningsforbruk i studentboliger i ordningene med Norgespris og strømstøtte (Innst. 169 S (2025–2026), jf. Dokument 8:71 S (2025–2026))

Presidenten [13:23:53]: Etter ønske frå energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 3 minutt til kvar partigruppe og 3 minutt til medlemer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – bli gjeve høve til inntil sju replikkar med svar etter innlegg frå medlemer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Solveig Vik (A) [13:24:30] (ordfører for saken): Først vil jeg gjerne takke komiteen for et godt samarbeid. I denne saken får vi en flertallsinnstilling, men jeg opplever at alle partiene i komiteen ønsker å finne en god løsning for studentene som bor i studentsamskipnadsboliger. Engasjementet har også vært stort utenfor Stortingets vegger.

Norgespris ble innført 1. oktober 2025 og er en valgfri, statlig finansiert ordning som gir husholdninger mer forutsigbare kostnader til strøm og fjernvarme. Målet med ordningen har alltid vært at alle husholdninger skal få lave og stabile strømpriser og mer forutsigbarhet i hverdagen for hva strømregningen blir.

I høst ble det kjent at studenter som bor i studentsamskipnadsboliger, har en beregningsmåte som gjør at de ikke får hensyntatt antall boenheter per strømmåler. Det gjør at de fort går over makstaket på hvor mye en kan få norgespris på i løpet av en måned. Dermed er jeg glad for at det nå skal utredes hvordan en heller kan organisere at denne gruppen av studenter også skal få kompensert for høyere utgifter.

Samtidig er det viktig å huske at studenter som gruppe kan tegne norgespris, og 85 pst. av dem har direkte mulighet til dette fordi de har egne strømavtaler og har egne målere. De som bor i studentsamskipnadsboliger, fordeler forbrukstaket på ofte mellom 100 og 300 boliger med en samlet strømmåler, og de får dermed ikke noe særlig effekt av norgespris. Derfor synes jeg det er positivt at en samlet komité ønsker å finne en god løsning for disse studentene, selv om en har litt ulike veier til målet.

Jeg ser fram til en god debatt.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:26:23]: Det er nødvendig å få regjeringen til å bry seg om studenter som dessverre har lidt lenge under høye strømpriser fordi de bor i studentboliger. Vi kan ikke akseptere at en av gruppene i Norge med dårligst råd, faller utenfor tiltak som kompenserer for høye strømpriser. Da jeg stilte spørsmål til regjeringen om regjeringen mente det var rimelig, var svaret jeg fikk at regjeringen ville utrede litt mer. Hvis det er noe denne regjeringen er god på, er det å utrede, vente og se og sette ned utvalg og kommisjoner, men samtidig er problemet her at det har gått vinter og vår før studentene er i nærheten av å få en løsning som hjelper dem med en trang økonomi i hverdagen.

Studentboliger er i dag ikke en del av ordningen med norgespris, og det går ut over studentene, som må betale mer for strømmen hvis de er så uheldige at de bor i en studentbolig i stedet for å bo i en annen bolig. I praksis betyr dette høyere strømpris for mange studenter som i mangelen på boliger ved flere studiesteder er avhengig av og ikke har noe alternativ til studentbolig. Samtidig skal en fortsatt ha råd til å være student. Denne forskjellsbehandlingen har vakt oppsikt hos studentorganisasjonen ved Universitetet i Stavanger, som for litt siden skrev et leserinnlegg i Stavanger Aftenblad om problemstillingen. Jeg vil spesielt berømme studentorganisasjonen StOr for å være tydelig på at dette er et reelt problem.

Det er fullstendig urimelig og ulogisk at det er studenter som bor i studentboliger, som skal måtte svi for høye strømpriser – kun fordi de bor i en studentbolig. I mitt eget hjemfylke har Studentsamskipnaden i Stavanger blitt nødt til å øke prisene som studentene må betale – rett og slett fordi studentene faller utenfor ordningen når de bor i en studentbolig. Det blir dumt og ikke verdig når vi skal heie på neste generasjon med kloke hoder.

For Fremskrittspartiet handler det om at folk skal få bedre råd. Da må vi hjelpe studentene til å få økonomien til å gå rundt, og at de ikke må bære konsekvensene av de høye strømprisene. Da er det gledelig at en i hvert fall er kommet et lite hakk videre, for nå handler det om å gjøre det bedre for studentene. Men regjeringen kan ikke somle – det haster faktisk med å få en løsning på plass for studentene.

Presidenten [13:28:34]: Ønskjer representanten Sivertsen å ta opp forslag?

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:28:36]: Ja, jeg tar opp forslaget Fremskrittspartiet er alene om og det forslaget vi har sammen med andre.

Presidenten [13:28:37]: Då har representanten Kristoffer Sivertsen teke opp dei forslaga han refererte til.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [13:28:59]: Høyre er opptatt av å sikre forbrukerne forutsigbarhet, økonomisk trygghet og hvilepuls når det gjelder strømregningen. Studenter som bor i boliger tilknyttet studentsamskipnader og stiftelser, bør likebehandles med andre grupper i ordningen med norgespris og strømstøtte. Høyre mener derfor at regjeringen snarest må utrede hvordan studentboliger med fellesmåling av strømforbruk raskest og enklest kan omfattes av norgespris som husholdningsforbruk, eller en tilsvarende fullgod ordning som kompenserer studentene for økte strøm- og fjernvarmeutgifter.

Det er viktig at en slik støtte i sin helhet kommer studentene til gode. Man må også finne en innretning som ikke fører til ytterligere byråkrati og skjulte kostnader, slik at samskipnadene og studentene i realiteten kommer dårligere ut.

Saken om behov for likebehandling av studenter i ordningen med norgespris er et eksempel på at ordningen ikke alltid treffer som den bør, og derfor bør evalueres. Høyre foreslår at regjeringen bør utrede hvordan norgesprisordningen kan forbedres, slik at en også legger til rette for energieffektivisering og andre fornuftige tiltak.

Høyre registrerer at Arbeiderpartiet gjør et poeng av at Høyre, som har vært mot norgespris, kommer med forslag til forbedringer. Høyre har vært for strømstøtte, men altså ikke norgespris. Høyre er hele tiden opptatt av å sikre forbrukerne forutsigbarhet og økonomisk trygghet når det gjelder strømregningen. Norgespris er innført, og da gjør vi det vi kan for å bedre situasjonen for en av de minst kjøpesterke gruppene i Norge, nemlig studentene. Det blir helt feil at tekniske forhold rundt målepunkt og definisjoner gjør at denne gruppen faller utenfor norgesprisen som regjeringen har innført.

Med dette tar jeg opp forslagene Høyre har sammen med Miljøpartiet De Grønne og Venstre.

Presidenten [13:30:58]: Då har representanten Kari Sofie Bjørnsen teke opp dei forslaga ho refererte til.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [13:31:15]: Stortinget har vedtatt at norgespris og tilhørende støtteordninger skal sikre husholdningene forutsigbare og rimelige strømpriser i en svært urolig tid. Ordningene skal gi økonomisk stønad og forutsigbare strømpriser og fjernvarmepriser til husholdnings- og fritidsboligforbruk. Studentboliger er husholdningsforbruk, og derfor er det helt åpenbart at det må likebehandles med andre husholdninger.

Studentsamskipnadene og andre ikke-kommersielle studentboligaktører, som f.eks. Stiftelsen Anker i Oslo, melder om betydelige økonomiske konsekvenser dersom ordningen ikke korrigeres. For eksempel kan bygår-

der med hundrevis av studentleiligheter som bare har én eller to fellesmålere, motta norgespris bare for de få målepunktene, ikke for de faktiske boenhetene. Det innebærer i praksis at studenter i studentboliger står uten den tryggheten og forutsigbarheten som ordningen var ment å gi til alle husholdninger.

Som kjent har studenter flest ikke akkurat veldig god økonomi. De går i minus hver eneste måned, og studiestøtten strekker ikke til. De som har rike foreldre, kan få hjelp hjemmefra. Hvis ikke må man jobbe mye ved siden av studiene, og dermed studere mindre. Det er ikke riktig at det er de studentene som skal betale den høyeste strømregningen. Det er rett og slett urimelig og urettferdig at studenter i fellesmålte studentboliger ikke behandles som andre husholdninger. Det er ikke i tråd med Stortingets intensjoner, ordningens formål eller prinsippet om likebehandling.

SV er glad for at det nå blir flertall for at regjeringen skal utrede og komme med forslag til en ordning som gir støtte også til studenter. Det er et viktig steg på veien mot rettferdig behandling av studenter i strømstøtten, og jeg håper regjeringen også følger det opp med penger i revidert nasjonalbudsjett.

Med det tar jeg opp det forslaget som SV står bak.

Presidenten [13:33:13]: Representanten Sunniva Holmås Eidsvoll har teke opp det forslaget ho refererte til.

Ole Herman Sveian (Sp) [13:33:36]: Senterpartiet er positive til tankene bak forslaget om å sørge for at studenter som leier gjennom studentsamskipnader og stiftelser, skal ha rett på strømstøtte og norgespris. Senterpartiet har tidligere støttet innføring av norgespris og bidrar selvfølgelig kontinuerlig til å forbedre den ordningen. Dette vedtaket vil etter vår mening også bidra til det.

Det er viktig at denne gruppen likebehandles med andre grupper som har samme behov. Det er også viktig at vi finner en ordning som ikke fører til ytterligere byråkrati og skjulte kostnader. Derfor har vi i Senterpartiet bidratt til flertallsinnstillingen, som ber regjeringen utrede en løsning for at studenter som leier av studentsamskipnader og stiftelser, kan kompenseres for økte strøm- og fjernvarmeutgifter på nivå med norgespris.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [13:34:48]: Miljøpartiet De Grønne har vært mot norgespris som løsning helt fra innføringen, men når det først er innført, skal det selvfølgelig gjelde alle, også studenter i studentsamskipnadsboliger. Studentøkonomien er allerede dårlig. Mange sliter med å betale husleie og strømregning og sjonglerer flere jobber ved siden av fulltidsstudier for å få det til å gå rundt.

Norgespris skulle hjelpe dem som har minst, og da er det selvsagt uholdbart at strømstøtten ikke treffer studentene, som er blant dem som trenger det aller mest. Dagens situasjon, hvor mange studentboliger faller utenfor ordningen på grunn av fellesmåling, skaper en helt urimelig forskjellsbehandling mellom studenter og de andre husholdningene i Norge.

Arbeiderpartiet sier at dette var en feil og en glipp. Det har fått veldig uheldige konsekvenser allerede. Jeg er derfor glad for at stortingsflertallet endelig rydder opp og sikrer en utredning. Det skulle også bare mangle, for nå haster det.

Statsråd Terje Aasland [13:36:05]: Formålet med norgespris er å gi folk trygghet og forutsigbarhet for husholdningenes strøm- og fjernvarmeutgifter. Norgespris har blitt en svært populær ordning, og jeg mener det er en veldig vellykket ordning, en ordning som har vist sin funksjonalitet gjennom den vinteren vi har bak oss. Regjeringen ønsker at ordningen med norgespris og strømstønad skal fungere best mulig, og jeg er opptatt av at innføringen i stort har vært svært vellykket. Hittil har over 1,5 millioner tegnet norgespris, og bare på de tre siste månedene av 2025 sparte de som har norgespris hjemme, over 2,7 mrd. kr til sammen sammenliknet med spotpris.

At studenter også ønsker norgespris, er helt forståelig. At alle studenter med egen strømmåler kan tegne norgespris i dag, er en viktig forutsetning. Det er studentsamskipnader og stiftelser som leier ut studentboliger, som er utfordringen. De har også rett til strømstønad for strøm og fjernvarme til husholdningsforbruk, eller de kan alternativt velge norgespris. I ordningen for strøm gjelder imidlertid et forbrukstak på 5 000 kWh per strømmåler per måned, og i ordningen for fjernvarme gjelder et forbrukstak på 4 500 kWh per energimåler per måned. Studentsamskipnader og studentboliger eid av stiftelser som har mange boenheter knyttet til samme måler, vil derfor raskt kunne nå forbrukstaket i ordningen. Dersom man er organisert som et boligselskap, vil antall boenheter bak måleren hensyntas i beregningen av forbrukstaket i de to ordningene. Boligselskap vil i hovedsak ha husholdningsforbruk bak sine målepunkt. Regjeringen vurderer derfor at dette er en hensiktsmessig avgrensning.

Studentsamskipnader, derimot, leier ut boliger til studenter, men driver også studentvelferdstjenester innen bl.a. kantine, trening og sosiale tiltak. Studentsamskipnader behandles derfor ikke på samme måte som boligselskap i regelverket. Samtidig ser vi at dagens innretning gir uheldige utslag for studenter som leier bolig av samskipnader og stiftelser, da økte energikostnader kan gi økt husleie.

Vårt mål har hele tiden vært at alle husholdninger som ønsker det, skal kunne delta i ordningen. Det ligger selvfølgelig fast. Samtidig er det viktig å opprettholde en klar avgrensning i regelverket for å sikre at ordningen forblir enkel å administrere og forvalte, og for å sikre at det ikke gis støtte som er i strid med statsstøtteregelverket.

Forsknings- og høyere utdanningsministeren og jeg er derfor godt i gang med en utredning med sikte på å finne en løsning for studentene. Slik jeg oppfatter vedtaket som mest sannsynlig blir gjort i dag, vil det vi jobber med nå, være i tråd med Stortingets tilråding i denne saken.

Presidenten [13:39:01]: Det blir replikkordskifte.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:39:21]: Det er fullstendig urimelig og ulogisk at det er studenter som bor i studentboliger, som skal måtte svi for høye strømpriser, kun fordi de endte med å bo i en studentbolig og ikke i en privat bolig. Mener statsråden oppriktig at studenter, en gruppe som har dårlig råd, ikke skulle få tilgang til rimeligere strøm da norgespris ble innført?

Statsråd Terje Aasland [13:39:43]: Det har aldri vært hensikten at studenter ikke skulle være omfattet av dette, og studenter er omfattet av ordningen. Studenter som leier av boligstiftelser eller i privatboliger osv., er selvfølgelig omfattet av dette, så lenge de har egen måler. Det er studentsamskipnadene og ordningene der som er utfordringen i regelverket, hvor de også har private forretningsmessige ordninger inkludert bak de samme målerne. Det kan være, som jeg nevnte, kantinevirksomhet, utleievirksomhet, treningssentre osv. Det må vi kunne håndtere, sånn at vi ikke gir urettmessig statsstøtte til den type aktiviteter. Det er vi i ferd med å finne løsninger på. Jeg tror vi kommer til å finne løsninger på det sammen med forsknings- og høyere utdanningsministeren, og vil komme tilbake til Stortinget med det raskt, sånn at kanskje også studentsamskipnadene får en kompensasjon for det som er ordningen nå.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:40:36]: Jeg er helt enig med statsråden i at en burde ha funnet løsninger for de studentene, og en var vel klar over at studentsamskipnader gjerne har ulike innretninger. Men ut av en skuff dukket jo norgespris opp, etter at innbyggerne hadde betalt i dyre dommer på grunn av høye strømpriser. Forslaget om norgespris dukket opp i hui og hast, og når en nå står her i dag, er det åpenbart at noen grupper faktisk ble glemt. Er statsråden enig i at norgesprisordningen bar preg av hastverk og venstrehåndsarbeid, når den typen glipp, hvor ikke alle får muligheten til å benytte ordningen, faktisk fant sted?

Statsråd Terje Aasland [13:41:07]: Det er ikke riktig at det er grupper som er glemt. Det som er riktig, er at man – per måler – i Norge i dag får rett til å tegne norgespris med en begrensning opp til 5 000 kWh.

Når det gjelder problemstillingen med studentsamskipnadene, som er det det handler om, prøver vi å finne en god løsning uten at vi bryter det regelverket som ligger der, og at vi ikke kommer i en situasjon hvor vi gir statsstøtte. Det har jeg tro på at vi kan finne en løsning på, og derfor sier jeg at jeg mener det vedtaket som blir gjort i dag, er klokt, og vi er allerede i gang med å se på løsninger rundt det.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [13:41:45]: Statsråden sier at en ikke har glemt en gruppe, men hvis det er mange studenter som faktisk ikke får ta del i den ordningen fordi de bor i en studentsamskipnad, i en bolig der, og da ikke fikk ta del i norgespris, er ikke de da en gruppe som har blitt glemt?

Statsråd Terje Aasland [13:42:02]: Jo, men du nevnte at «grupper» var utelatt, og det er ikke riktig. Det er de som leier en leilighet i en studentsamskipnad hvor det er andre utleievirksomheter – til kantine, treningssenter eller hva det måtte være – som er problemstillingen knyttet til det regelverket, som jeg mener er viktig at vi holder veldig ryddig. Det prøver vi å finne en løsning på, og jeg tror vi kan klare å gjøre det.

Presidenten [13:42:36]: Presidenten minner om at me bruker indirekte tiltale, at me omtaler kvarandre som «representant» eller «statsråd».

Kari Sofie Bjørnsen (H) [13:42:57]: Da skal jeg prøve så godt jeg kan å følge oppskriften, slik det er ment at man skal gjøre her.

Min lille innledning er å påpeke at norgespris ikke har fungert helt slik som regjeringen sannsynligvis ønsket: at den skulle treffe alle i samfunnet vårt like godt. På den bakgrunn synes Høyre det er naturlig at vi får en evaluering av norgespris basert på de erfaringene vi har, altså fra første halvår, dvs. fjerde kvartal 2025 og første kvartal 2026, og at regjeringen kan komme tilbake til Stortinget med hvordan denne evalueringen faktisk slår ut.

Mitt spørsmål til statsråden er: Vil statsråden ta tak i en slik evaluering, sånn at vi kan forsikre oss om at ordningen virker etter hensikten?

Statsråd Terje Aasland [13:43:53]: Jeg kan forsikre stortingsrepresentant Bjørnsen om at vi har varslet veldig tydelig at vi ønsker å evaluere ordningen med norgespris, men å gjennomføre en evaluering allerede før sommeren, som Høyre ber om i sitt forslag, mener jeg er urimelig og vil gi en dårlig evaluering, fordi man ikke

har nok datagrunnlag og ikke i stor nok grad har sett hvordan det har virket.

Utgangspunktet er jo at en skal trygge husholdningene. Høyre var ikke for det og stemte imot. Så langt mener jeg at norgespris har fungert helt utmerket, og at ordningen virkelig har vært på sin plass gjennom den vinteren vi har hatt, med høye strømpriser og kaldt vær ute.

Så må vi rydde opp i det som er urimelig i denne ordningen. Det gjelder studentene, og det har jeg god tro på at vi skal kunne gjøre uten at vi bryter det regelverket som foreligger.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [13:44:49]: Takk for svaret.

Nå er det ikke slik at Høyre er imot strømstøtteordningen, men vi var imot norgespris, nettopp fordi det vi her ser, er at den slår uheldig ut for noen grupper i samfunnet vårt som heller ikke er blant de mest kjøpesterke gruppene. Dette mener vi at også statsråden må ta innover seg, og at en evaluering basert på den erfaringen man har så langt, faktisk kunne vært hensiktsmessig.

Det er litt vanskelig å forstå at statsråden mener det har gått så altfor kort tid når ordningen tross alt har virket i et halvt år nå, og man hadde en mulighet til å komme tilbake i revidert budsjett, i juni 2026. Så jeg gjentar spørsmålet mitt – og vil gjerne at statsråden begrunner litt bedre hvorfor det er for dårlig tid nå.

Statsråd Terje Aasland [13:45:40]: Jeg er fullstendig klar over at Høyre ikke var imot strømstøtteordningen, men de var imot norgespris, og det er norgespris de ber om skal evalueres.

Jeg mener at for at en evaluering skal gi best mulig og tilstrekkelig robust kunnskapsgrunnlag, bør ordningen ha virket over en viss tid før den evalueres. Først da vil det foreligge tilstrekkelige erfaringer og datagrunnlag til at en evaluering gir god verdi – sånn som vi gjorde med strømstøtteordningen, hvor bl.a. SSB gjennomgikk ordningen med strømstøtte, og så hvordan dette slo ut for f.eks. ulike boligkategorier, inntektsgrupper og familiegrupperinger. Det er det som må være noe av hensikten bak en evaluering av norgespris. Da trenger vi noe mer datagrunnlag enn at vi skal rushe dette før sommeren, som Høyre i utgangspunktet legger opp til.

Jeg forstår det også sånn at det ikke er flertall for Høyres forslag i dag, men vi har som sagt allerede varslet evaluering av norgespris og kommer til å gjennomføre det.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [13:46:56]: For over fire måneder siden, helt nøyaktig 27. november i fjor, stilte jeg et skriftlig spørsmål til energiministeren som lød slik:

> «Vil statsråden sørge for at samskipnadene og boligstiftelser som leier ut studentboliger kommer innunder ordningen for Norgespris, på lik linje med andre boliger?»

Da jeg fikk svaret, skjønte jeg rett og slett ikke om statsrådens svar var et forsøk på et ja eller et nei. Svaret var:

> «Jeg ønsker at ordningene med Norgespris og strømstønad skal fungere best mulig, og ser løpende på hvordan vi kan sikre dette.»

Derfor så Lars Haltbrekken og jeg oss nødt til å fremme dette representantforslaget, fordi vi ville sikre oss at det ble fulgt opp raskt, sånn at studentene ikke blir sittende i månedsvis og kanskje i flere år med høyere strømkostnader enn andre husholdninger.

Noen ganger er det diskusjoner på Stortinget om at det går litt inflasjon i representantforslag. Det er en kritikk jeg på mange måter kan kjenne meg igjen i, men i denne sammenhengen vil jeg understreke at SV ikke hadde sett seg nødt til å fremme forslaget hvis regjeringen hadde vært tydelig fra start på at studenter i studentboliger med felles måler ikke skal komme dårligere ut enn andre.

Statsråd Terje Aasland [13:48:06]: Jeg kan godt forstå at svaret var utydelig på det tidspunktet spørsmålet ble stilt. Det var fordi vi var usikre på om vi kunne involvere studentsamskipnadene i eksisterende norgesprisordning. Vi har kommet til at det er komplisert og kan komme i konflikt med statsstøtteregelverket fordi de leier ut til andre formål, og at det er få måleenheter og målepunkter per studentsamskipnad. Det er heller ikke et eksakt skille overalt mellom det som er – skal vi si – boliger og utleiedeler, og det som er øvrig virksomhet, som ikke kommer inn under norgesprisordningen.

Dette har vi klargjort nå, og derfor jobber jeg sammen med forsknings- og høyere utdanningsministeren om å prøve å finne en god løsning som ivaretar det samme som norgespris for studenter som leier hybel i studentsamskipnadene.

Sunniva Holmås Eidsvoll (SV) [13:49:07]: Jeg skjønner at statsråden selvfølgelig har mange hensyn å ta. Mitt poeng er at statsråden burde vært tydeligere med en gang på at de som bor i studentboliger med felles måler, selvfølgelig ikke skal komme dårligere ut. Hvordan det skulle løses, kunne jo statsråden komme tilbake til. Mitt innspill er at hvis norgespris skal fungere, er vi nødt til å sørge for at alle husholdninger blir likebehandlet. Det skulle jeg ønske at regjeringen kunne vært tydeligere på. Ser statsråden at han kunne vært tydeligere på det med en gang?

Statsråd Terje Aasland [13:49:36]: Nei, jeg mener det var vanskelig å være tydelig på det tidspunktet, for vi hadde gitt Reguleringsmyndigheten for energi en ganske fri vurdering av hva som kan komme innunder regelverket, og hva som skal utenfor regelverket. Det ble gjort en prosess og en jobb i tilknytning til det. Jeg skulle gjerne vært tydeligere på det tidspunktet spørsmålet ble stilt, men som jeg nå prøver å klargjøre, jobber jeg nå sammen med forsknings- og høyere utdanningsministeren med sikte på å finne en løsning som gjør at studenter som leier bolig i studentsamskipnadene, ikke kommer dårligere ut.

Presidenten [13:50:14]: Replikkordskiftet er avslutta.

Dei talarane som heretter får ordet, har òg ei taletid på inntil 3 minutt.

Solveig Vik (A) [13:50:36]: Formålet med norgespris har alltid vært å gi trygghet og forutsigbarhet for strøm- og fjernvarmeutgifter, og det har den virkelig gjort. For at ordningene skal fungere best mulig, er det avgjørende at vi gjør løpende vurderinger av hvordan ordningene med norgespris og strømstøtte skal fungere. Samtidig er det viktig at vi holder på visse avgrensninger for å sikre at norgespris og strømstøtteordningen forblir enkle å administrere og forvalte, og at det ikke gis støtte i strid med statsstøtteregelverket.

Norske studenter som gruppe kan tegne norgespris. Utfordringen er måten studentsamskipnader er organisert på. Studenter som leier hos disse, kan som regel ikke tegne egne strømavtaler fordi de ikke har egen strømmåler. Det gjelder omtrent 15 pst. av norske studenter. For disse studentene er det viktig at vi finner en løsning, og det må gjøres på en måte som er både praktisk og økonomisk gjennomførbar, og som garanterer en reell kostnadsreduksjon til de studentene som leier bolig av studentsamskipnader og stiftelser, spesielt for dem i områder hvor det er høyere strømutgifter, f.eks. hjemme hos meg i Rogaland. Det som er viktig her, er altså at det kommer studentene som har høyere strømkostnader, til gode.

Jeg opplever det som en veldig positiv utvikling at partier som fram til nå har vært ganske negative til og stemt imot norgespris, nå virker å ta inn over seg betydningen av norgespris for økonomisk utsatte grupper, og den er stor. De ønsker å fremme egne forslag, sånn at vi kan forbedre ordningen enda mer, i tråd med regjeringen Støres intensjon. Det vil jeg takke både Høyre og FrP for, som nå ser ut til endelig å forstå at norgespris er en god ordning, som virkelig hjelper og skaper mer forutsigbarhet i hverdagen til folk.

Alle husholdninger skal ha lave og stabile strømpriser, og det forblir et viktig mål for Arbeiderpartiet. Det er noe vi jobber med hver dag for å innfri, f.eks. gjennom norgesprisordningen.

I denne saken vil jeg spesielt få takke Senterpartiet, MDG, SV og Rødt, som sammen utgjør flertallet i komiteen, og som går sammen om en utredning som skal komme før revidert nasjonalbudsjett 2026, for å sikre at vi snart finner gode alternative løsninger for studentene som bor i studentsamskipnadsboliger.

Presidenten [13:53:15]: Det blir ringt til votering.

Votering

Presidenten [14:02:34]: Stortinget går då til votering over sakene nr. 1–6 på dagens kart og over sak nr. 14, som er referat.

Votering i sakene nr. 1 og 2

Presidenten: Sakene nr. 1 og 2 er andre gongs behandling av lover og gjeld lovvedtaka 34 og 35.

Det ligg ikkje føre nokon forslag til merknad. Stortingets lovvedtak er dermed godtekne ved andre gongs behandling og blir å senda Kongen i samsvar med Grunnlova.

Votering i sak nr. 3, debattert 9. april 2026

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen (Innst. 196 S (2025–2026), jf. Dokument 8:51 S (2025–2026))

Presidenten: Til denne saka er det sett fram tre forslag. Det er

– forslag nr. 1, frå Bjørn Larsen på vegner av Framstegspartiet
– forslag nr. 2, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre
– forslag nr. 3, frå Hanne Beate Stenvaag på vegner av Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne

Det blir votert over forslag nr. 3, frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

> «Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med forslag som styrker fylkeskommunens rolle i arbeidet med regional planlegging av næringsarealer.»

V o t e r i n g :

Forslaget frå Raudt og Miljøpartiet Dei Grøne blei med 89 mot 11 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.25)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver og foreslå så snart som mulig, helst i forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet for 2027, hvordan disse kan fordeles til kommune eller stat, med det utgangspunkt å gi innbyggerne bedre tjenester og redusere administrasjon og byråkrati.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre blei med 85 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.03.45)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå fylkeskommunens oppgaver med sikte på å avvikle fylkeskommunen som forvaltningsnivå og fremme forslag om hvordan oppgavene kan overføres til stat og kommune.»

Høgre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet blei med 58 mot 43 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.06)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Dokument 8:51 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Ove Trellevik, Margret Hagerup og Monica Molvær om en oppgavegjennomgang for å starte avviklingen av fylkeskommunen – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet og Høgre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 56 mot 45 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.04.40)

Votering i sak nr. 4, debattert 9. april 2026

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Larsen, Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun, Dagfinn Henrik Olsen, Liv Gustavsen og Kristoffer Sivertsen om avvikling av fylkeskommunen (Innst. 198 S (2025–2026), jf. Dokument 8:126 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten har Bjørn Larsen sett fram to forslag på vegner av Framstegspartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å avvikle fylkeskommunen som forvaltningsnivå.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2027 legge frem en forpliktende tidsplan for avvikling av fylkeskommunen.»

Høgre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet blei med 57 mot 43 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.12)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Dokument 8:126 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Larsen, Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun, Dagfinn Henrik Olsen, Liv Gustavsen og Kristoffer Sivertsen om avvikling av fylkeskommunen – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet og Høgre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 57 mot 43 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.05.45)

Votering i sak nr. 5, debattert 9. april 2026

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Kari Sofie Bjørnsen, Erlend Larsen og Nikolai Astrup om bedre tjenester for innbyggerne gjennom mindre statlig detaljstyring (Innst. 195 S (2025–2026), jf. Dokument 8:52 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det sett fram i alt 17 forslag. Det er

– forslaga nr. 1–3, frå Bengt Fasteraune på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet
– forslag nr. 4, frå Helge André Njåstad på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Miljøpartiet Dei Grøne

– forslag nr. 5, frå Helge André Njåstad på vegner av Framstegspartiet og Høgre
– forslaga nr. 6–11, frå Bengt Fasteraune på vegner av Høgre og Senterpartiet
– forslag nr. 12, frå Bengt Fasteraune på vegner av Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Raudt
– forslaga nr. 13 og 14, frå Mudassar Kapur på vegner av Høgre
– forslaga nr. 15–17, frå Marius Langballe Dalin på vegner av Miljøpartiet Dei Grøne

Det blir votert over forslag nr. 17, frå Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utgreie en faglig uavhengig tjeneste som tilbyr veiledning om statsforvalterens kompetanseområde i plansaker.»

Votering:

Forslaget frå Miljøpartiet Dei Grøne blei med 96 mot 5 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.06.46)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 15 og 16, frå Miljøpartiet Dei Grøne.

Forslag nr. 15 lyder:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake med konkrete forslag til endringer i plan- og bygningsloven som definerer hvilke type arealer der inngrep ikke skal tillates eller ha svært høy terskel for å kunne aksepteres, samtidig som sterkt og kritisk truede arter og naturtyper gis et strengere juridisk vern.»

Forslag nr. 16 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre at statsforvalteren har tydelig mandat til å fremme innsigelse i saker der natur og matjord er truet.»

Venstre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Miljøpartiet Dei Grøne blei med 94 mot 7 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.06)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 14, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen forsterke incentivene til å legge til rette for større og mer robuste kommuner.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre blei med 84 mot 16 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.24)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 13, frå Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen heve terskelen for når kommuner må rapportere på søknadsbaserte midler, til minst én mill. kroner og vurdere å erstatte allmenne rapporteringskrav fra kommuner med stikkprøver eller fjerne kravene helt.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre blei med 80 mot 20 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.07.43)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 12, frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Raudt. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om at forsøksloven blir endret slik at man får unntak fra EØS-regelverk.»

Votering:

Forslaget frå Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Raudt blei med 86 mot 15 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.01)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 7, frå Høgre og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjøre bemanningsnormene i kommunesektoren mer fleksible.»

Votering:

Forslaget frå Høgre og Senterpartiet blei med 82 mot 19 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.19)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 6, frå Høgre og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere antall øremerkede og søknadsbaserte ordninger i kommunesektoren kraftig.»

Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre og Senterpartiet blei med 80 mot 21 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.37)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 8–11, frå Høgre og Senterpartiet.

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at statsforvalteren og andre statlige myndigheter bruker mer tid på veiledning og mindre på tilsyn, for å øke kvaliteten på tjenestene.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomgå statlige føringer for hvordan de kommunale tjenestene skal leveres, med mål om mindre statlig detaljstyring og større handlingsrom til å tilpasse tjenestene til det innbyggerne i den enkelte kommunen eller det enkelte fylket har behov for.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at flere kommuner kan gjennomføre forsøk med nye måter å løse sine oppgaver på etter forsøks-/frikommuneprinsippet.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen iverksette flere og mer innovative forsøk med nye måter å løse velferdstjenester i kommunene på og sørge for at også staten kan delta i forsøkene.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Høgre og Senterpartiet blei med 76 mot 25 røyster ikkje vedtekne.

(Voteringsutskrift kl. 14.08.58)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 5, frå Framstegspartiet og Høgre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere antall rapporteringskrav kommunal sektor må forholde seg til, og etablere et prinsipp om at for hver nye rapportering skal to eksisterende fjernes.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet og Høgre blei med 52 mot 49 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.19)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 4, frå Framstegspartiet, Høgre og Miljøpartiet Dei Grøne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for flere digitale fellesløsninger for kommunesektoren som reduserer behovet for at hver kommune finner sin egen løsning.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Miljøpartiet Dei Grøne blei vedteke med 54 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.09.40)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 2, frå Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen redusere statsforvalterens mulighet til å fremme innsigelse på lokale planer som ikke har nasjonal betydning, og vektlegge lokale vedtak i innsigelsesbehandlingen.»

Kristeleg Folkeparti har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet blei vedteke med 52 mot 49 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.06)

Presidenten: Det blir votert over forslaga nr. 1 og 3, frå Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forenkle regelverket for investeringstilskudd til omsorgsboliger og sykehjem.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen forenkle byggtekniske krav, reguleringsbestemmelser og planprosesser i plan- og bygningsloven og komme tilbake til Stortinget med nødvendige forslag.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaga.

Votering:

Forslaga frå Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet blei vedtekne med 54 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.10.29)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande

vedtak:

Dokument 8:52 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mudassar Kapur, Erna Solberg, Tage Pettersen, Kari Sofie Bjørnsen, Erlend Larsen og Nikolai Astrup – vedtas ikke.

Presidenten: Framstegspartiet, Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 51 mot 48 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.03)

Votering i sak nr. 6, debattert 9. april 2026

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim og Erlend Larsen om å sikre Norge mot forstyrrelser av satellittnavigasjon (Innst. 197 S (2025–2026), jf. Dokument 8:76 S (2025–2026))

Presidenten: Under debatten er det sett fram to forslag. Det er

– forslag nr. 1, frå Bjørn Larsen på vegner av Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet
– forslag nr. 2, frå Tage Pettersen på vegner av Høgre og Senterpartiet

Det blir votert over forslag nr. 2, frå Høgre og Senterpartiet. Forslaget lyder:

> «Stortinget ber regjeringen vurdere om Norge bør installere alternative navigasjonssystemer som er vanskelige å jamme, eller som ikke lar seg jamme.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Høgre og Senterpartiet blei med 76 mot 25 røyster ikkje vedteke.

(Voteringsutskrift kl. 14.11.41)

Presidenten: Det blir votert over forslag nr. 1, frå Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet. Forslaget lyder:

> «Stortinget ber regjeringen gjennomføre en risikovurdering sammen med brukere av GNSS, og komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan man kan redusere risiko og sårbarhet i samfunnet.»

Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget frå Framstegspartiet, Høgre og Senterpartiet blei vedteke med 54 mot 47 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.04)

Komiteen hadde tilrådd Stortinget å gjera følgjande vedtak:

Dokument 8:76 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Ludvig Thorheim og Erlend Larsen om å sikre Norge mot forstyrrelser av satellittnavigasjon – vedtas ikke.

Presidenten: Høgre, Kristeleg Folkeparti og Venstre har varsla at dei vil røysta imot.

Votering:

Tilrådinga frå komiteen blei vedteken med 76 mot 21 røyster.

(Voteringsutskrift kl. 14.12.35)

Sak nr. 14 [14:12:45]

Referat

1. (358) Årsmelding 2025 for pensjonsordninga for stortingsrepresentantar og regjeringsmedlemer (Meld. St. 6 (2025–2026))
2. (359) Endringer i folketrygdloven og enkelte andre lover (oppfølging av Stortingets vedtak om økt fribeløp for uføre) (Prop. 62 L (2025–2026))
3. (360) Endringer i lov om pensjonsordning for sykepleiere (opptjening under permisjon ved mottak av pleiepenger) (Prop. 75 L (2025–2026))
4. (361) Endringer i folketrygdloven og arbeidsmiljøloven (trekk av fagforeningskontingent i ytelser og hjemmel for oppdragsgiveransvar for å sikre overholdelse av krav om HMS-kort) (Prop. 78 L (2025–2026))
   Samr.: Nr. 1–4 blir sende arbeids- og sosialkomiteen.
5. (362) Lov om justering av karbonpris ved import av varer til EØS (CBAM-loven) og samtykke til deltagelse i beslutninger i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2023/956 (CBAM-forordningen) og forordning (EU) 2025/2083 (endringer i CBAM-forordningen), og om tilgang til og finansiering av IT-tekniske systemer i CBAM (Prop. 60 LS (2025–2026))
   Samr.: Blir send energi- og miljøkomiteen, unnateke B, som blir send energi- og miljøkomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.
6. (363) Lov om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven) (Prop. 61 L (2025–2026))
7. (364) Endringer i bærekraftige produkter-loven (hjemmel for bærekrafts- og utslippsreduksjonskriterier i EUs fornybardirektiv) (Prop. 67 L (2025–2026))

8. (365) Endringer i klimakvoteloven og forurensningsloven (utvidet virkeområde) (Prop. 82 L (2025–2026))
9. (366) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sofie Marhaug, Bjørnar Moxnes, Geir Jørgensen og Mímir Kristjánsson om kontroll over krafteksporten og styrking av forsyningssikkerheten (Dokument 8:235 S (2025–2026))
10. (367) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Margit Bye, Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Julie E. Stuestøl, Ingrid Liland og Marius Langballe Dalin om sterkere beskyttelse av naturverdiene i Oslofjorden og en egen oslofjordlov (Dokument 8:251 S (2025–2026))
11. (368) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Sætran, Ole Herman Sveian og Geir Pollestad om en stortingsbehandling av sentrale vilkår for klimapolitikken i skog- og arealbrukssektoren (Dokument 8:257 S (2025–2026))
12. (369) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther, Marius Langballe Dalin, Julie E. Stuestøl, Siren Julianne Jensen og Oda Indgaard om solkraft på tak og grå arealer (Dokument 8:260 S (2025–2026))
13. (370) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther, Ingrid Liland, Margit Bye, Siren Julianne Jensen og Oda Indgaard om en helhetlig plan for mer arealvennlig utbygging av landvind (Dokument 8:261 S (2025–2026))
14. (371) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Larsen, Tor Mikkel Wara, Kristoffer Sivertsen, Rikard Spets og Morten Stordalen om å styrke nasjonal og alliert forsyningssikkerhet samt strategiske interesser gjennom utvinning av havbunnsmineraler på norsk sokkel (Dokument 8:272 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 6–14 blir sende energi- og miljøkomiteen.
15. (372) Endringer i åndsverkloven mv. (gjennomføring av nett- og videresendingsdirektivet og digitalmarkedsdirektivet) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 332/2023 og 333/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/789 og (EU) 2019/790, og samtykke til tiltredelse til WIPO-traktatene av 20. desember 1996 om opphavsrett (WCT) og om fremføringer og fonogrammer (WPPT) (Prop. 41 LS (2025–2026))
    Samr.: Blir send familie- og kulturkomiteen, unnateke B, som blir send familie- og kulturkomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.
16. (373) Endringer i barnevernsloven (bedre beskyttelse av barn på institusjon) (Prop. 86 L (2025–2026))
17. (374) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ida Lindtveit Røse, Jorunn Gleditsch Lossius, Jørgen H. Kristiansen og Harry Valderhaug om å innføre 13-årsgrense på kjøp av smarttelefon (Dokument 8:236 S (2025–2026))
18. (375) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tone Wilhelmsen Trøen, Haagen Poppe, Tage Pettersen og Mathias Willassen Hanssen om å løse fosterhjemskrisen (Dokument 8:242 S (2025–2026))
19. (376) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mirell Høyer-Berntsen og Ingrid Fiskaa om styrket vern av opphavsrett i møte med kunstig intelligens (Dokument 8:249 S (2025–2026))
20. (377) Representantforslag fra stortingsrepresentant Kjersti Toppe om å øke andelen institusjonsplasser i ideelle barnevernsinstitusjoner (Dokument 8:250 S (2025–2026))
21. (378) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siren Julianne Jensen, Marius Langballe Dalin, Ingrid Liland, Margit Bye og Julie E. Stuestøl om å beskytte folk mot gjeldsfeller (Dokument 8:254 S (2025–2026))
22. (379) Representantforslag fra stortingsrepresentant Siren Julianne Jensen om å etablere et skulpturmuseum i Nasjonalgalleriet (Dokument 8:270 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 16–22 blir sende familie- og kulturkomiteen.
23. (380) Statens pensjonsfond 2026 (Meld. St. 7 (2025–2026))
24. (381) Lov om særavgifter (særavgiftsloven) (Prop. 55 L (2025–2026))
25. (382) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Tone Wilhelmsen Trøen, Haagen Poppe og Tage Pettersen om fastsettelse av provenyeffekt av fritak fra merverdiavgift på levende lyd og bilde (Dokument 8:244 S (2025–2026))
26. (383) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Henrik Asheim og Anne Kristine Linnestad om en modernisering av folkeregisterloven (Dokument 8:252 S (2025–2026))
27. (384) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ingrid Liland, Oda Indgaard og Frøya Skjold Sjursæther om å dele ut statens inntekter fra klimaavgifter til befolkningen (Dokument 8:256 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 23–27 blir sende finanskomiteen.
28. (385) Endringer i apotekloven, legemiddelloven og lov om medisinsk utstyr (gjennomføring av forordning (EU) 2022/123, (EU) 2022/2370 og (EU) 2022/2371 om styrket samarbeid ved alvorlige grensekryssende helsetrusler i Europa og forordning (EU) 2024/1860) og samtykke til godkjenning av EØS-

komiteens beslutning nr. 167/2024, 180/2024, 181/2024 og 172/2025 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordningene (Prop. 77 LS (2025–2026))
Samr.: Blir send helse- og omsorgskomiteen, unnateke B, som blir send helse- og omsorgskomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.

29. (386) Endringar i brukerromsloven og helse- og omsorgstjenesteloven (målgruppe, driftsavtale og unntak frå krava til brukarromlokala) (Prop. 50 L (2025–2026))
30. (387) Endringar i pasient- og brukerrettighetsloven mv. (rett til å ha med andre personar når det blir gitt helse- og omsorgstenester) (Prop. 53 L (2025–2026))
31. (388) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristian August Eilertsen, Julia Brännström Nordtug, Bård Hoksrud, Stig Atle Abrahamsen, og Anne Grethe Hauan om beskyttelse av spedbarn mot RS-virus (Dokument 8:237 S (2025–2026))
32. (389) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Julia Brännström Nordtug, Kristian August Eilertsen, Stig Atle Abrahamsen, Anne Grethe Hauan og Bård Hoksrud om justering av terskelverdien for legemidler (Dokument 8:238 S (2025–2026))
33. (390) Representantforslag frå stortingsrepresentant Kjersti Toppe om desentralisering av sjukehustilbodet og sikring av lokalsjukehus med breiddekompetanse i heile landet (Dokument 8:253 S (2025–2026))
34. (391) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kristian August Eilertsen, Julia Brännström Nordtug, Stig Atle Abrahamsen og Anne Grethe Hauan om å redusere ventetider for utredning, tilpasning og oppfølging av høreapparat (Dokument 8:258 S (2025–2026))
35. (392) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om utredning av selvbestemt livsavslutning (Dokument 8:264 S (2025–2026))
36. (393) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ida Lindtveit Røse og Erlend Svardal Bøe om en bedre oppfølging av foreldre som venter barn med funksjonsvariasjon (Dokument 8:265 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 29–36 blir sende helse- og omsorgskomiteen.
37. (394) Endringer i utleveringsloven (samarbeid med Den europeiske påtalemyndighet mv.) og samtykke til inngåelse av avtaler med Sveits og Liechtenstein om anvendelse av Schengen-relevante bestemmelser i EUs utleveringskonvensjon 1996 (Prop. 63 LS (2025–2026))
38. (395) Endringer i grenseloven, utlendingsloven og SIS-loven (screening av tredjelandsborgere) og samtykke til godtakelse av forordning (EU) 2024/1356 om innføring av screening av tredjelandsborgere ved de ytre grensene mv. og forordning (EU) 2022/1190 om endringer i politisamarbeidsforordningen (videreutvikling av Schengen-regelverket) (Prop. 73 LS (2025–2026))
    Samr.: Nr. 37 og 38 blir sende justiskomiteen, unnateke B, som blir sende justiskomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.
39. (396) Endringer i skadeserstatningsloven (inntektstapserstatning til barn – kapitaliseringsrente) (Prop. 52 L (2025–2026))
40. (397) Endringer i konkursloven mv. (rekonstruksjonsforhandling) (Prop. 56 L (2025–2026))
41. (398) Endringer i straffeloven (involvering av mindreårige i kriminalitet) (Prop. 57 L (2025–2026))
42. (399) Endringer i straffeprosessloven mv. (skjult kameraovervåking ved bruk av mobilt kamera m.m.) (Prop. 59 L (2025–2026))
43. (400) Lov om endringar i utleveringslova (behandlinga av utleveringssaker) (Prop. 66 L (2025–2026))
44. (401) Endringar i straffeprosessloven (beløpsgrense for dekning av økonomisk tap ved erstatning etter strafforfølging) (Prop. 72 L (2025–2026))
45. (402) Endringer i sikkerhetsloven (organisering av klareringsmyndigheten) (Prop. 76 L (2025–2026))
46. (403) Endringer i politiloven (generell bevæpning av politiet) (Prop. 81 L (2025–2026))
47. (404) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Edvard Askjer, Joel Ystebø, Harry Valderhaug og Jørgen H. Kristiansen om utvidet forbud mot bruk av heldekkende ansiktsplagg (Dokument 8:245 S (2025–2026))
48. (405) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Trygve Slagsvold Vedum og Geir Inge Lien om sterkere tiltak for å forebygge og avdekke bruk av narkotika (Dokument 8:255 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 39–48 blir sende justiskomiteen.
49. (406) Lov om datadeling og dataforvaltning (dataforvaltningsloven) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger om innlemmelse i EØS-avtalen av direktiv (EU) 2019/1024 (åpne datadirektivet) for forordning (EU) 2022/868 (dataforvaltningsforordningen) og deltakelse i EØS-komiteens beslutning om delegert kommisjonsforordning (EU) 2023/138 (HVD-forordningen) (Prop. 54 LS (2025–2026))
    Samr.: Blir send kommunal- og forvaltingskomiteen, unnateke B, som blir send kommunal- og for-

valtingskomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.

50. (407) Samisk språk, kultur og samfunnsliv (Meld. St. 8 (2025–2026))
51. (408) Midlertidige endringer i lovverket som følge av ankomst av fordrevne fra Ukraina (videreføring m.m.) (Prop. 51 L (2025–2026))
52. (409) Endringer i utlendingsloven (saksbehandlingsregler for kollektiv beskyttelse) (Prop. 65 L (2025–2026))
53. (410) Lov om særskilt innsats mot negativ sosial kontroll og æresmotivert vold (Prop. 69 L (2025–2026))
54. (411) Endringer i integreringsloven (integreringserklæring) (Prop. 70 L (2025–2026))
55. (412) Endringar i bustøttelova (handsaming av personopplysningar og automatiserte avgjerder) (Prop. 74 L (2025–2026))
56. (413) Endringer i utlendingsloven mv. (straff for utilbørlig utnyttelse av utlendinger) (Prop. 80 L (2025–2026))
57. (414) Endringer i vass- og avløpsanleggslova m.m. (overvannsgebyr) (Prop. 83 L (2025–2026))
58. (415) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ove Trellevik, Anne Kristine Linnestad, Haagen Poppe og Tage Pettersen om å be regjeringen stanse Statsforvalteren i Agder sin prosess med å omgjøre rettskraftige kommunale dispensasjonsvedtak (Dokument 8:230 S (2025–2026))
59. (416) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bjørn Larsen, Erlend Wiborg, Helge André Njåstad, Rune Midtun, Bård Hoksrud og Dagfinn Henrik Olsen om ivaretakelse av 2G-nettet (Dokument 8:231 S (2025–2026))
60. (417) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jorunn Gleditsch Lossius, Ida Lindtveit Røse, Harry Valderhaug og Hans Edvard Askjer om å bekjempe bostedsløshet blant barnefamilier (Dokument 8:243 S (2025–2026))
61. (418) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Inge Lien, Bent-Joacim Bentzen og Ole Herman Sveian om å kompensere fylkeskommunene for utgifter som følge av statlige krav om nullutslippsteknologi (Dokument 8:247 S (2025–2026))
62. (419) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Julie E. Stuestøl, Ingrid Liland og Frøya Skjold Sjursæther om karantene mot svingdør mellom politikk og lobbyvirksomhet (Dokument 8:259 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 50–62 blir sende kommunal- og forvaltingskomiteen.
63. (420) Innberetning fra Stortingets ombudsnemnd for Forsvaret for 2025 (Dokument 5 (2025–2026))
    Samr.: Blir send kontroll- og konstitusjonskomiteen.
64. (421) Endringer i støtteprosessloven (gjennomføring av revidert prosedyreforordning) og samtykke til deltakelse i EØS-komiteens beslutning om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) nr. 734/2013 og forordning (EU) 2015/1589 om revisjon av prosedyreforordningen (statsstøtte) og til inngåelse av avtale om endring av protokoll 3 til Avtale mellom EFTA-statene om opprettelse av et overvåkningsorgan og en domstol (ODA) (Prop. 87 LS (2025–2026))
    Samr.: Blir send næringskomiteen, unnateke B, som blir send næringskomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.
65. (422) Endringer i viltressursloven (endring av krav om merking av feller og bruk av drone ved ettersøk av storvilt med jakttid) (Prop. 64 L (2025–2026))
66. (423) Endringer i lov om tilskudd til sysselsetting av arbeidstakere til sjøs (Prop. 84 L (2025–2026))
67. (424) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Une Bastholm, Frøya Skjold Sjursæther, Margit Bye og Marius Langballe Dalin om å ta vare på gjenværende naturskog og styrke miljøhensyn i skogbruket (Dokument 8:262 S (2025–2026))
68. (425) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Siv Sætran og Ole Herman Sveian om styrking av Norges matberedskap (Dokument 8:266 S (2025–2026))
69. (426) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad, Erling Sande og Bent-Joacim Bentzen om videreføring av Innovasjon Norges desentraliserte struktur (Dokument 8:267 S (2025–2026))
70. (427) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Pollestad og Geir Inge Lien om en helhetlig og langsiktig maritim strategi (Dokument 8:268 S (2025–2026))
71. (428) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Harry Valderhaug, Ida Lindtveit Røse og Jorunn Gleditsch Lossius om besøksbidrag som et fast beløp (Dokument 8:269 L (2025–2026))
    Samr.: Nr. 65–71 blir sende næringskomiteen.
72. (429) Lov om infrastruktur for alternativt drivstoff og samtykke til deltakelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2023/1804 om utbygging av infrastruktur for alternativt drivstoff og om oppheving av direktiv 2014/94/EU (Prop. 71 LS (2025–2026))

Samr.: Blir send transport- og kommunikasjonskomiteen, unnateke B, som blir send transport- og kommunikasjonskomiteen, som legg sitt utkast til tilråding fram for utanriks- og forsvarskomiteen til fråsegn før innstilling blir lagd fram.

73. (430) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen om bedre rammebetingelser for Nye Veier AS (Dokument 8:227 S (2025–2026))
74. (431) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen og Tor André Johnsen om opprettelser av Nye Baner som en del av det etablerte infrastrukturselskapet (Dokument 8:228 S (2025–2026))
75. (432) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Remi Sølvberg og Marie Sneve Martinussen om en god posttjeneste for framtiden (Dokument 8:229 S (2025–2026))
76. (433) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sylvi Listhaug, Bård Hoksrud, Dagfinn Henrik Olsen, Frank Edvard Sve, May Helen Hetland Ervik, Mats Henriksen, Bjørnar Laabak og Tom Staahle om å avslutte byvekstavtaler og avvikle nullvekstmålet (Dokument 8:232 S (2025–2026))
77. (434) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Frank Edvard Sve, Mats Henriksen, May Helen Hetland Ervik, Bjørn Larsen og Dagfinn Henrik Olsen om å opprettholde hele rv. 85 og rv. 83 som riksvei etter åpningen av Hålogalandsvegen (Dokument 8:233 S (2025–2026))
78. (435) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Frank Edvard Sve, Mats Henriksen, May Helen Hetland Ervik og Dagfinn Henrik Olsen om å stanse liberaliseringen av lospliktforskriften og farledsbevisordningen (Dokument 8:234 S (2025–2026))
79. (436) Representantforslag fra stortingsrepresentant Geir Inge Lien om statlig ansvar for statlig bygde broer (Dokument 8:246 S (2025–2026))
80. (437) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Geir Inge Lien, Bengt Fasteraune og Trygve Slagsvold Vedum om endring av yrkestransportlova § 9 andre ledd (Dokument 8:248 L (2025–2026))
    Samr.: Nr. 73–80 blir sende transport- og kommunikasjonskomiteen.
81. (438) Endringer i privatskolelova (vilkår for godkjenning av skoler på grunnlag av livssyn) (Prop. 42 L (2025–2026))
82. (439) Endringer i universitets- og høyskoleloven mv. (egenbetaling, advokatutgifter) (Prop. 58 L (2025–2026))
83. (440) Endringer i opplæringslova og barnehageloven mv. (samleproposisjon) (Prop. 79 L (2025–2026))
84. (441) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Ine Eriksen Søreide, Monica Molvær, Ola Svenneby, Amalie Gunnufsen, Mathias Willassen Hanssen og Mathilde Tybring-Gjedde om å løse realfagskrisen (Dokument 8:239 S (2025–2026))
85. (442) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mathilde Tybring-Gjedde, Monica Molvær og Ola Svenneby om å beholde og forbedre nasjonale prøver og kartleggingsprøver (Dokument 8:240 S (2025–2026))
86. (443) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Monica Molvær, Ola Svenneby og Mathilde Tybring-Gjedde om å forhindre juks med kunstig intelligens i skolen (Dokument 8:241 S (2025–2026))
87. (444) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om et langsiktig løft for bemanningen i norske barnehager (Dokument 8:263 S (2025–2026))
88. (445) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Guri Melby, Abid Raja og Grunde Almeland om å sikre fullføring og kvalitet i videregående opplæring (Dokument 8:273 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 81–88 blir sende utdannings- og forskingskomiteen.
89. (446) Forsvarsløftet – Økte rammer og prioriteringer i Langtidsplanen for forsvarssektoren (Prop. 68 S (2025–2026))
90. (447) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kari Sofie Bjørnsen, Nikolai Astrup og Aleksander Stokkebø om å omprioritere til mer kostnadseffektive og lønnsomme klimainvesteringer (Dokument 8:271 S (2025–2026))
    Samr.: Nr. 89 og 90 blir sende utanriks- og forsvarskomiteen.

Presidenten [14:15:26]: Stortinget går då tilbake til behandling av dagens kart.

Sak nr. 9 heldt fram [14:15:47]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sunniva Holmås Eidsvoll og Lars Haltbrekken om likebehandling av husholdningsforbruk i studentboliger i ordningene med Norgespris og strømstøtte (Innst. 169 S (2025–2026), jf. Dokument 8:71 S (2025–2026))

Presidenten [14:15:51]: Me er då stadig på sak nr. 9, og neste talar er Amalie Gunnufsen.

Amalie Gunnufsen (H) [14:16:01]: I dag har vi hatt norgespris i 190 dager. Det er 190 dager der vi har vært bevisst på denne problemstillingen, uten at det har skjedd noe. Det har gått altfor lang tid uten at regjeringen har fått på plass en løsning for strømstøtte til studentboligene i studentsamskipnadene eller -stiftelsene.

Mens statsråden har somlet, har vi altså vært gjennom årets kaldeste måneder, den delen av året med de høyeste strømprisene og størst behov for varme. Høyre har hele veien vært enig i at vi trenger en strømstøtteordning, og det er særlig fordi vi trenger en ordning som skal hjelpe dem som sliter aller mest med å få hverdagsøkonomien til å gå rundt. Studenter som bor i studentsamskipnadsboliger, er virkelig av dem som trenger en ordning som dette.

Mens vi har ventet på regjeringen, har strømregningene for studentsamskipnadene bare vokst, og det har gått ut over studentene. Studentene måtte enten ta en høyere strømregning eller ha økte leiepriser, midt i en tid da mange allerede sliter, særlig de med lavest inntekt. Paradokset er at vi har studentboliger i studentsamskipnader nettopp for å holde leieprisene for studenter lave.

Dette har rammet særlig hardt i strømprisområde NO2, på Sørlandet og i Sørøst-Norge, der prisene har vært vesentlig høyere enn i andre deler av landet. Det betyr noe for studenter som bor i Kristiansand, Grimstad, Stavanger og Bø, for de må betale enda litt mer for en allerede høy strømregning fordi de har valgt å studere akkurat i en del av landet der strømprisene er ekstra høye.

Jeg tror aldri det var meningen at studentboliger skulle stå igjen uten støtte, men da bør det være mulig å løse sånne systemutfordringer både raskt og enkelt. Når én måler dekker opptil 200–300 hybler, passer det ikke inn i strømstøttesystemet, men det gir merkostnader for studentene og for samskipnadene på mange millioner kroner.

En enkel og midlertidig løsning kunne ha vært å øke makstaket for hvor mye strøm studentboligene får strømstøtte til. Det er målrettet, og det lar seg gjennomføre raskt, og det aller viktigste er at det ville ha gjort en reell forskjell for studentene. Det skulle altså bare mangle at vi får på plass en utredning, og det må også komme en løsning raskt, for dette er en situasjon som kunne og burde ha vært løst for lengst.

Mani Hussaini (A) [14:18:56]: Det har vært interessant å høre på denne debatten, for hvis jeg hadde vært Fremskrittspartiet eller Høyre, hadde jeg nok gått stillere i dørene når det gjelder å kritisere norgespris, slik vi hører dem gjøre fra denne talerstolen. Jeg husker veldig godt fra i fjor, i juni, hvilke partier som stemte imot innføringen av norgespris. Da var det Fremskrittspartiet, Høyre, KrF og Venstre som stemte imot ordningen med norgespris. Hadde de fått flertall, hadde vi ikke hatt noen norgespris. Det er et faktum, så det er veldig interessant å høre på kritikken deres i dag.

Jeg må bare si at norgespris er en veldig populær ordning. Den fungerer etter sin hensikt, og det har mange husholdninger satt veldig stor pris på i disse kalde vintermånedene hvor prisene har vært høye. Jeg husker også veldig godt alle de advarslene som kom mot norgespris, om hvordan det kom til å føre til sløsing i det ganske land hvis vi fikk en fastpris over hele Norge. Da lurer jeg på hva kritikken fra Høyre er nå. Det var særlig Høyre som mente at vi ikke skulle innføre norgespris, for det kom til å bli så vanvittig mye sløsing. Mener Høyre det fortsatt, eller ikke?

Representanten fra Fremskrittspartiet sa i replikkvekslingen at norgespris var et hastevedtak, og at man ikke hadde gjort noen ting for de høye strømprisene før i juni i fjor. Det stemmer ikke – det er historieløst. Allerede i desember 2021, to måneder etter at vi inntok regjeringskontorene, kom den første strømstøtteordningen, og vi har ved hver eneste korsvei forbedret den og gjort den bedre for alle husholdninger. Det er altså rett og slett historieløst, og man kan ikke bare si sånt fra talerstolen uten å bli arrestert for det.

Til saken vi behandler her i dag, vil jeg først og fremst sende en stor takk til SV og de andre partiene som har pekt på denne utfordringen. Det har aldri vært en intensjon med norgespris å utelate studenter som bor i studentsamskipnader, for studenter som leier på det private markedet, får selvfølgelig muligheten til å tegne norgespris. Her er det rett og slett en teknisk floke som vi er nødt til å se på hvordan vi kan løse, sånn at også studenter som bor i studentsamskipnader, skal få nytte av den gode ordningen norgespris er.

Igjen: Det er fascinerende å høre på Fremskrittspartiet og Høyre som kritiserer norgespris, all den tid det ikke hadde vært noen norgespris hvis de hadde hatt flertall i denne salen.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:22:08]: Jeg hadde håpet å slippe å holde et ekstra innlegg, men det ante meg, da jeg hørte Hussainis innlegg, at jeg måtte si noe. Jeg vet ikke om det innlegget var ferdigskrevet på forhånd, men la meg få minne representanten Hussaini om én ting: Problemene med strømprisen hadde vart svært lenge før regjeringen løftet en eneste finger. Hadde representanten bodd i det fylket jeg kommer fra, hadde også han reagert.

Representanten Hussaini må nok ta inn over seg at det ikke settes norgesrekord i tempo eller fart når det kommer løsninger fra regjeringen. Noen vil nok også mene at det var en stor skam at det tok så lang tid før det kom en form for løsning. Fremskrittspartiet ville ha en

bedre løsning for strømpriser enn regjeringen ville ha. Vi foreslo som kjent en makspris. Det ville betydd at folk hadde kunnet ta del i de lavere strømprisene når de er der, i stedet for å måtte binde seg til en strømpris som har vært høyere enn det en har vært vant med.

Det store problemet er at en ikke har tatt tak i de underliggende problemene for strømprisene. Derfor blir det noe underlig og rart å høre det innlegget vi i dag har hørt fra representanten Hussaini. Det han burde ha fokusert på, er selvsagt hvorfor en ikke har gjort noe tidligere for å rydde opp for de studentene som har falt utenfor, de som har valgt å bo i studentbolig fordi de har måttet, og som har fått en større regning fordi regjeringen har somlet i vel 190 dager. Så vanskelig er det faktisk ikke å få på plass en løsning. Det må kunne gå an å jobbe litt raskere.

Solveig Vik (A) [14:23:48]: Først og fremst: Jeg bor i samme fylke som forrige taler, representanten fra FrP. Jeg har hele tiden vært opptatt av at alle husholdninger skal ha lave og stabile strømpriser. Derfor fikk Arbeiderpartiet på plass en sånn ordning. Hvis en ser på FrPs budsjetter, kan en jo spørre: Har de egentlig levert på det de snakker så høyt om i media? Representanten Sivertsen er svært opptatt av at en skal ha makspris, og at alt skal være så bra, men når det gjelder å levere, er det vel de som ikke har levert.

Jeg gikk egentlig opp på talerstolen for å takke for debatten – det er godt at vi fikk litt temperatur på slutten. Jeg setter veldig pris på at samtlige partier ønsker å finne en god løsning for studenter i studentsamskipnadsboliger, til beste for studentene våre. Jeg håper at vi også i det videre kan jobbe sammen til beste for studentene våre, som ønsker større forutsigbarhet og lavere strømkostnader, slik som alle andre. Jeg håper at de andre partiene også, spesielt de som snakket rett før meg, ønsker å fortsette å prioritere de som trenger litt ekstra hjelp med å få strømregningen til å gå opp.

Presidenten [14:25:11]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 9.

Sak nr. 10 [14:25:15]

Interpellasjon fra representanten Sofie Marhaug til energiministeren:

«I år er det åtte år siden Stortinget vedtok å samtykke i innlemmelse av EUs tredje energimarkedspakke i EØS-avtalen og slutte Norge til energibyrået ACER. Arbeiderpartiet stilte den gang flere ufravikelige krav for å gi sin tilslutning. Ett av de mest sentrale var følgende: 'Beslutninger om eventuelle nye utenlandskabler skal fortsatt være en suveren beslutning fattet av norske myndigheter, og erfaringene med de to kablene som nå bygges, skal gjennomgås før nye utenlandsforbindelser kan vurderes.' Med EUs nye nettpakke vil dette kravet bli brutt. Energiminister Aasland har riktignok uttrykt skepsis til pakken, men har likevel ikke vært villig til å sette ned foten. I stedet forsøker statsråden å påvirke EU til å gjøre endringer i pakken.

Spørsmålet er om ikke statsråden blir tvunget til å reservere seg mot pakken, gitt Arbeiderpartiets ufravikelige krav?»

Sofie Marhaug (R) [14:26:25]: EU arbeider med å innføre en såkalt nettpakke, som vil få store konsekvenser for norsk kraftpolitikk. Det som har fått størst oppmerksomhet, og som statsråden også har uttalt seg kritisk til, er forslaget om at medlemmene av EUs energiunion må betale 25 pst. av de såkalte flaskehalsinntektene til EU. Dette vil få konsekvenser for vanlige folk og bedrifters nettleie. I dag bruker nemlig Norge deler av flaskehalsinntektene, fra innenlands handel og englandskabelen, til å redusere nettleien. Det europeiske energibyrået, ACER, og dets forlengede arm i Norge, Reguleringsmyndigheten for energi, RME, har allerede lagt begrensninger på hvordan vi kan bruke inntektene fra EU-kablene.

Etter at Sverige truet med å forlate hele energiunionen på grunn av dette forslaget, eller «vurdere sin stilling», som statsråden kaller det, har det blitt antydet at det vil komme unntak fra denne bestemmelsen – men det er ikke bekreftet. Vi vet dessuten av erfaring at Norge ikke kan forvente å få særbehandling av EU. Det opplevde vi ikke minst i forbindelse med diskusjonene om toll på ferrolegeringer. Hvis vi først sier ja til pakken, er det vanskelig å reservere seg mot den, for å si det enkelt.

Dette er langt fra det eneste problematiske med forslaget i pakken. Vi vet også at pakken vil flytte makt fra norske beslutningsmyndigheter til europeiske. Helt konkret vil det europeiske energibyrået, ACER, kunne initiere bygging av utenlandskabler. Dette er, som interpellasjonsteksten min allerede har slått fast, et klart brudd på et av de mange ufravikelige kravene Arbeiderpartiet ga i sin tid for å si ja til EUs tredje energimarkedspakke. Det er ikke sikkert at Norge hadde blitt en del av EUs energiunion uten et sånt krav.

Derfor er det ekstremt alvorlig hvis regjeringen ender opp med å si ja til EUs nettpakke. Det vil være alvorlig for tilliten til demokratiet. Diskusjonen om bygging av utenlandskabler og hvem som skal ha rett til å bestemme over dette, tilhører det norske demokratiet – ingen andre. Om noe så har det vært for lite diskusjon om dette. Å flytte ansvaret bort fra norske og over til europeiske aktører vil stride med denne suvereniteten.

Statnett er inne på dette i sitt høringssvar til pakken, når de skriver at «vi ser ikke verdien av at kommisjonen

får mulighet til å initiere prosess for nye prosjekter», og at «det europeiske scenariet kan ikke alene være førende i den nasjonale nettutviklingsplanen».

Det er en forsiktig måte å si det på. En mye mer direkte måte å si det på er å peke på at Norge mister makt og myndighet over bygging av utenlandskabler og egne konsesjonsprosesser.

Bygging av utenlandskabler er slett ikke det eneste problemet i så måte. EU vil også innføre enda strengere frister for konsesjonsprosesser og såkalt stilltiende godkjenning eller aksept, noe som strider helt grunnleggende med demokratiske prinsipper for involvering og høring av innbyggerne. Vi vet dessuten at det som regel er naturen som blir taperen når utbyggingsprosjekter skal kjøres gjennom uten videre diskusjon.

Dette er ikke bare noe Rødt advarer mot. Kommunenes organisasjon, KS, skriver i sitt høringssvar at absolutte frister og automatisk godkjenning ikke gir noe bedre saksbehandling, og videre:

> «De foreslåtte tidsfristene tar ikke inn over seg alle de ulike nasjonale og lokale forhold som arealpolitikk og planprosesser.»

Også statens eget kraftselskap, Statkraft, skriver rett ut om såkalt stilltiende aksept:

> «Statkraft oppfatter dette som et svært inngripende grep i Norge, hvor forvaltningsrettslige prinsipper for begrunnelse, klagerett og etterprøvbarhet står sterkt.»

I mange intervjuer kan vi i stedet få inntrykk av, fra statsråden, at det bare er flaskehalsinntektene som er problemet. Det vil jeg gjerne utfordre ham på. Det ene er at vi ikke vet om det vil være mulighet for unntak fra en sånn regel, men spørsmålet er om statsråden kan leve med flytting av makt og myndighet i konsesjonsprosessene, som er et klart brudd på et av de ufravikelige kravene regjeringspartiet stilte i sin tid for å knytte Norge enda tettere til EUs energipolitikk.

Rødt ser ikke noe annet alternativ enn å argumentere for at pakken ikke er EØS-relevant, eller å benytte seg av reservasjonsretten.

Frode Jacobsen hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Terje Aasland [14:31:40]: Europakommisjonens forslag til regelverk for transeuropeisk energiinfrastruktur og konsesjonsprosedyrer, den såkalte nettpakken, er nå til behandling i medlemslandene og i Europaparlamentet. Det er nettopp mens regelverket er til behandling, før det blir vedtatt, at vi engasjerer oss i saken. Derfor har jeg henvendt meg til energikommissær Dan Jørgensen med klare norske synspunkter, noe jeg mener er en stor fordel. Det er nå vi har anledning til å påvirke hvordan regelverket blir seende ut.

Arbeiderpartiets løfter i forbindelse med behandlingen av tredje energimarkedspakke i 2016 står selvfølgelig ved lag. Beslutninger om eventuelle nye mellomlandsforbindelser er fortsatt en suveren beslutning fattet av norske myndigheter. Dette gjelder også for alle andre land i Europa. Det er ikke et særnorsk fenomen at nasjonale myndigheter bestemmer i slike spørsmål.

Interpellanten hevder dette løftet er uforenlig med EUs nye nettpakke. Det finnes det ikke dekning for å påstå. Det finnes ikke noen vedtatt nettpakke, altså er det ingenting per i dag å si ja eller nei til – nettpakken er til politisk behandling. Derfor er det helt riktig å gjøre det regjeringen har gjort, som er å gå inn og jobbe for å sørge for å få fram det som er i norsk interesse. Prosessen foregår akkurat nå – det er nå vi må gjøre det. Det ville være uansvarlig og merkelig å ikke forsøke å få til endringer i tråd med norske interesser.

Europakommisjonen foreslår i nettpakken en mer sentralisert styring av nettutbyggingen i Europa og tiltak for mer effektive konsesjonsprosesser for utbygging av fornybar energi og nett. Forslaget om et sentralt scenario har vært oppe i diskusjonene i EUs råd, dvs. mellom medlemslandene. Kommisjonen har presisert at eventuelle nye medlemslandsforbindelser fortsatt skal besluttes av nasjonale myndigheter.

For Arbeiderparti-regjeringen er det grunnleggende at hvert enkelt land fortsatt har nasjonal kontroll og myndighet til å beslutte utvikling av egne strømnett og mellomlandsforbindelser, og at disse tiltakene ikke går på bekostning av sosial aksept, lokal forankring eller tilstrekkelig utredning av miljømessige konsekvenser. Ansvaret for utvikling og drift av transmisjonsnettet må fortsatt ligge hos systemoperatørene – i Norges tilfelle hos Statnett. Det er de som har den nødvendige erfaringen og kunnskapen for å vurdere behovet for utvikling og investeringer i transmisjonsnettet. Scenarioer utviklet sentralt i EU kan ikke være det eneste grunnlaget for slike beslutninger. Dette har jeg understreket i min dialog med energikommissæren.

Et annet av forslagene i nettpakken går ut på at en andel av flaskehalsinntektene skal benyttes til å finansiere prosjekter av felleseuropeisk interesse. Dette forslaget er regjeringen uenig i. Som det går fram av min dialog med energikommissær Jørgensen, mener jeg at Norges andel av flaskehalsinntektene skal komme folk og bedrifter i Norge til gode. Dette synet har støtte hos flere medlemsland. Det virker som Kommisjonen nå har en god dialog med Sverige og andre medlemsland, og at det vil kunne komme betydelige justeringer i ordlyden for akkurat disse reglene.

EUs 27 medlemsland forhandler nå om en endelig versjon av nettpakken, som også må godkjennes av de folkevalgte i Europaparlamentet. Først når denne be-

handlingen er ferdig, vil vi fra norsk side vurdere om dette er regelverk vi er forpliktet til å ta inn, og hvilke tilpasninger som eventuelt kan være aktuelle.

Sofie Marhaug (R) [14:35:42]: Dette synes jeg var et litt spesielt svar, for når Kommisjonen har et helhetlig forslag til en nettpakke, er det veldig stor sannsynlighet for at den vil bli vedtatt. Det er Kommisjonen som initierer politikk i EU. Det er slik sett et mindre demokratisk system enn det norske storting, der Stortinget kan initiere politikkendringer på en helt annen og mye mer demokratisk måte enn slik som EU-systemet er bygd opp. Det å tro at når det kommer noe fra Kommisjonen, kommer det til å se helt annerledes ut i andre enden og er nærmest hypotetisk og merkelig å diskutere i denne salen, går jeg rett og slett ikke med på.

Det er heller ikke blitt bekreftet at det kommer endringer i bruken av flaskehalsinntekter og innretningen på det. Det har imidlertid blitt gitt noen signaler. Det er helt riktig at det er veldig stor motstand mot det. Sverige har ytt mye større motstand enn det Norge har gjort, og som sagt truet med å trekke seg fra hele energiunionen, eller vurdert sin stilling, som er ordene statsråden bruker. Uavhengig av det, selv om en slik endring skulle komme, vil fortsatt prinsippet om sentralisering gjennomføres. Det er jo noe av det viktigste med denne pakken, at man skal sentralisere, samkjøre, samordne og få en strømlinjeforming av energipolitikken, og særlig nettutviklingen i Europa. Det er da jeg og Rødt snakker om flytting av makt fra nasjonale myndigheter til sentrale europeiske myndigheter. Det er, som sagt, ikke bare noe Rødt advarer mot. Vår egen systemoperatør, Statnett, skriver også om dette i sitt høringssvar til nettpakken. Det kan man lese hvis man tror det er Rødt som ser spøkelser på høylys dag.

Det som forundrer meg, er at ikke Norge helt fra starten av har argumentert og på en måte lagd en posisjon der man sier at dette ikke er EØS-relevant. Den gode nyheten er at den mest kontroversielle delen av nettpakken, energiinfrastrukturforordningen – TEN-E – aldri har blitt innlemmet i EØS-avtalen. Jeg har stilt spørsmål om dette mange ganger før, og svaret jeg får, er at man jobber med den juridiske vurderingen. Jeg synes det er veldig merkelig at man skal gjøre det i etterkant og komme bakpå, mens EU egentlig jobber for å innføre dette og presse Norge inn i en energipolitikk som er veldig lite fordelaktig for oss. Det er ikke til å legge skjul på at Norge har et helt annet kraftsystem enn resten av Europa. Vi har bygget ut nettet vårt mye, mye mer, og vi har ulike prisområder. Dette vil ramme Norge på en helt vanvittig måte, og det vil presse oss til å bygge flere utenlandskabler. Dette svarer statsråden egentlig ikke på.

Statsråd Terje Aasland [14:39:00]: Hvis representanten hadde hørt etter i innlegget mitt, har jeg svart på de aller fleste temaene som interpellanten tok opp i sin interpellasjon.

For å begynne med noe av det som blir tatt opp nå: EØS-relevansen i dette er det helt naturlig å vite noe om når EU har ferdigbehandlet saken. Da kan vi først og fremst vurdere det. Når det gjelder sentraliseringen, har jeg påpekt tidligere at vi er imot det. Vi kan ikke ha sentralstyrte – skal vi si – vedtak som pålegger nasjonalstatene forhold knyttet til enten automatiske godkjennelser eller mellomlandsforbindelser. Jeg har vært tydelig på at flaskehalsinntektene må gå til den staten som skal ha dem. Jeg understreker at det er ingenting i det som er foreslått fra EU-kommisjonen, som tilsier at man fjerner nasjonalstatenes rett til å bestemme over egne mellomlandsforbindelser – tvert om er det understreket.

Så er det slik at vi i den saken vi har jobbet med nå – vi har vært tidlig på mens saken er til behandling i EU – tydeliggjør overfor EU-kommisjonen hva som er Norges standpunkt. Det tror jeg er en veldig bra måte å jobbe på, og vi får gehør. Vi ser også at andre EU-medlemsland følger opp den samme problemstillingen som Norge har vært opptatt av. Det mener jeg er en veldig god måte å jobbe med saker som pågår i EU-systemet, på, og det må vi fortsette med.

Ellers kan jeg forsikre interpellanten om at alle de punktene som Arbeiderpartiet la til grunn i tredje energimarkedspakke, ikke bare ble vedtatt av Arbeiderpartiet – det var for øvrig jeg som skrev dem – de ble også vedtatt av Stortinget i forbindelse med at vi fikk til en enighet med regjeringen den gangen.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:41:19]: All makt i denne sal, eller all makt i Brussel. Jeg er dypt bekymret for at det pumpes ut direktiver, forordninger og andre rettsakter i stor stil, og at en i Brussel ikke forstår verken sine egne medlemsland i EU eller at Norge er én enkelt stat som blir kraftig påvirket.

Når EU nok en gang har en ny nettpakke på trappene, tror jeg at jeg må være tydelig på at dette kan gå over stokk og stein. Ikke bare er det skapt ramaskrik over at EU har et forslag som vil ta norske flaskehalsinntekter for å drive u-hjelp for kraftnett i EU-land, men også over et forslag fra EU om å overkjøre norsk suverenitet på energiområdet i et tempo en ikke har sett maken til tidligere.

I Norge må vi ta flere avgjørelser om kraften vår selv – ikke færre. Jeg mener man allerede nå må være ekstremt tydelig slik at en unngår å havne i en situasjon en ikke klarer å håndtere, og som en må ro seg ut av for ikke å gi fra seg suverenitet.

At EU skal kunne ta initiativ til nye utenlandskabler, kan ikke finne sted. Det er Norge som må ta egne konsesjonsprosesser og bestemme over dem. Vi kan ikke ende opp med et frislipp som kan føre til enda mer prissmitte. Norge skal ikke ha europeiske priser, uansett hvor glad Arbeiderparti-regjeringen er i å logre for EU.

Det er mulig EU mener at det som til syvende og sist blir nettpakken, vil gi økt konkurransekraft og rimeligere energi. Spørsmålet er: For hvem? Jeg er skeptisk til om det er Norge som vil tjene på dette. Dessverre ser vi at EU går i feil retning og blir mer reguleringsivrig og så grådig at en tidligere i praksis foreslo å støvsuge Norge for flaskehalsinntekter. EUs nettpakke er jo en «fast track» for å øke prissmitten fra Europa til Norge, og sånn kan vi ikke ha det.

Fremskrittspartiet har allerede én gang fremmet forslag om å be regjeringen vurdere å bruke reservasjonsretten i møte med nettpakken fra EU hvis det går negativt ut over Norge. Vi mener at regjeringen må se alvoret og sikre norske interesser før det er for sent. Vi må klare å vurdere hvor mye av det som kan bli vedtatt, som er EØS-relevant, slik at en ikke allerede havner bakpå, for så kompliserte er ikke nødvendigvis disse spørsmålene. Det er ikke første gang en vurderer om noe er EØS-relevant.

Fremskrittspartiet mener at regjeringen ikke bare kan tvinne tommeltotter og vente og se hva som skjer. Vi må faktisk være proaktive og hindre at skaden skjer. Vi kan ikke akseptere at vi ender opp med å gi mer suverenitet fra oss, og risikere en bølge av utenlandskabler som gir europeiske strømpriser.

Ole Herman Sveian (Sp) [14:44:19]: Debatten om utenlandskablene har de siste årene blitt en av de mest betente politiske sakene i Norge. Erfaringene med kablene til Storbritannia og Tyskland har satt dype spor, med høyere og veldig varierende strømpriser, sterke koblinger til det europeiske kraftmarkedet og EØS' energiunion og økt press på både husholdninger og næringsliv, særlig i Sør-Norge. For kraftkrevende industri, som historisk har nytt godt av stabile og lave strømpriser, er det blitt en reell konkurranseutfordring.

EU- og EØS-vennlige partier har i tillegg kappet om å knytte Norge tettere til EUs energiunion. Den Høyreledede Solberg-regjeringen, med energiministre fra Fremskrittspartiet, la premissene for dagens situasjon gjennom å innføre EUs tredje energimarkedspakke, en beslutning som innebar suverenitetsavståelse over norsk energipolitikk. Samtidig ga energiministeren konsesjon til de store utenlandskablene til Storbritannia og Tyskland og liberaliserte regelverket slik at private aktører kunne utvikle egne utenlandskabler. Det var i den perioden arbeidet med den private kabelen NorthConnect til Skottland startet. Først etter at Senterpartiet kom i regjering, ble prosjektet stoppet. NorthConnect fikk avslag på konsesjonssøknaden, og regelverket ble strammet inn. Senterpartiet gikk tydelig imot videre integrasjon i EUs energimarked ved å si nei til både tredje og fjerde energimarkedspakke. Til slutt gikk vi ut av regjering på den saken.

Investeringene i utenlandskabler var betydelig under Solberg-regjeringen mellom 2013 og 2021. Da gikk rundt en femtedel av nettinvesteringene til mellomlandsforbindelsene. Konsekvensene av de prioriteringene ser vi nå som det mangler nett i hele landet. Riksrevisjonen har uttalt at det er kritikkverdig at innenlands nettkapasitet er for dårlig. Når næringsutvikling stopper opp på grunn av manglende nettilgang, framstår prioriteringen av nye utenlandskabler i et stadig dårligere lys. Likevel er det nettopp dette som fortsatt skjer.

Statnett bruker ressurser på å utrede nye og større danmarkskabler. Et av alternativene innebærer betydelig økt kapasitet, potensielt opp mot 1 400 MW, noe som i praksis betyr en kraftig økning i eksportmulighetene sammenlignet med dagens kabler, som fases ut. Dette skjer til tross for bred politisk og lokal motstand, bl.a. i Agder fylkeskommune, som har sagt nei til reinvestering.

Erna Solberg kom i august med en såkalt kabelgaranti mot nye utenlandskabler, men garantien har et åpenbart forbehold om at danmarkskablene ikke er inkludert. Dermed framstår garantien for mange som lite verdt, særlig når dette er den eneste utenlandskabelen som det er en pågående prosess om hos myndighetene.

Også Arbeiderpartiet befinner seg i en i spesiell posisjon. Partiets landsmøte har vedtatt at man ikke skal erstatte kablene til Danmark og heller ikke legge til rette for nye utenlandskabler, nettopp for å redusere prissmitten fra Europa. Likevel uttaler energiminister Aasland at kablene skal utredes nøye, og at det kan bli aktuelt dersom det tjener norske interesser. Hvem som har definisjonsmakten for dette, er uklart. Her oppstår det åpenbart et motsetningsforhold mellom vedtatt politikk og praktisk handling, for hva er egentlig verdien av et landsmøtevedtak dersom regjeringen samtidig lar prosessen gå videre? Når Statnett fortsetter utredningen, og når dørene holdes åpen fra politisk hold, signaliseres det at prosjektet lever videre i beste velgående.

Erfaringene de siste årene har nettopp vist at tettere integrasjon gir mindre stabilitet og kontroll over prisnivået. Det er også et spørsmål om prioritering. Når Norge mangler tilstrekkelig nettkapasitet, noe som hemmer industri og omstilling, hvorfor brukes det da ressurser på å utrede nye utenlandskabler som nesten ingen, heller ikke Arbeiderpartiet, vil ha? Motstanden mot nye danmarkskabler handler derfor ikke bare om en konkret

forbindelse, men også om den retningen norsk energipolitikk tar: Skal Norge fortsette å knytte seg tettere til europeiske markeder preget av høye priser og større usikkerhet, eller skal man prioritere nasjonal kontroll, industri og stabile rammevilkår?

Til slutt står et viktig spørsmål igjen: Hvis Arbeiderpartiet faktisk er imot nye danmarkskabler, hvilken reell verdi har det standpunktet dersom det ikke følges opp med reell handling fra egen statsråd? Den omtalte nettpakken vil bidra til tap av suverenitet og kontroll på bygging av utenlandskabler, og det kan vel ikke gå sammen med de signalene og de vedtakene som jeg har trukket fram tidligere i innlegget.

Sofie Marhaug (R) [14:49:05]: Takk for debatten. Det er godt å se at det er flere partier som er bekymret for denne nettpakken. Jeg mener det er naivt å vente med å avklare EØS-relevansen til etter at noe har blitt vedtatt. Det er klart at det arbeidet bør gå i gang med en gang, med de juridiske konsekvensene dette medfører, særlig når vi ikke har innlemmet energiinfrastrukturforordningen TEN-E i norsk lov fra før. Det gir oss et handlingsrom som jeg mener denne regjeringen lar gå fra seg, ved å komme bakpå. Dette er ikke å være frampå, som statsråden påsto at de er.

Jeg er likevel glad for at statsråden sier klart og tydelig at sentralstyrte vedtak av bygging av utenlandskabler, eller automatisk godkjenning – begge deler er helt relevante problemstillinger i denne nettpakken – er helt uaktuelt. Samtidig er jeg redd for at dette er tomme besvergelser, særlig når det kommer et tillegg om at det ikke er det som er i pakken, og at det godt kan være at pakken blir helt annerledes. Det tror jeg dessverre ingenting på. Pakken innebærer at ACER kan initiere bygging av nye utenlandskabler, og man legger til grunn et europeisk scenario for nettutviklingen, som vil ha andre interesser enn de norske interessene.

Når det gjelder disse ufravikelige kravene og Stortingets vedtak knyttet til tredje energimarkedspakke i sin tid – ja til ACER, for å si det på et litt mer folkelig vis – har jo allerede Høyre og Nikolai Astrup sagt at det ikke var verdt noe som helst. Vi vet for så vidt fra før av og fra innføringen av den markedspakken at vi allerede har fått begrensninger på bruken av flaskehalsinntektene. Vi kan ikke bruke flaskehalsinntektene fra EU-kabler akkurat sånn som vi vil, selv om vi bruker flaskehalsinntektene fra innenlands handel og englandskabelen til å redusere nettleien. Det er jo denne utviklingen som vil forsterkes med nettpakken. Vi vil få enda mindre makt og myndighet over dette, sånn som forslaget fra Kommisjonen ser ut.

Det er jo ikke bare det som er problemet, som jeg også har understreket i denne debatten. Det er et vel så stort problem at det legges opp til å flytte makt og myndighet. Det er å flytte makt og myndighet når ACER får initiere bygging av nett. Det er jo hele hensikten. Dette er også det uttalte målet med hele energiunionen. Det er ikke noe rart, noe irrasjonelt eller en hemmelig plan fra EU – dette har vært planen hele veien – men med denne pakken nå vil det også få helt reelle juridiske konsekvenser for Norge, hvis vi ikke klarer å argumentere for at det ikke er EØS-relevant, eller faktisk bruker reservasjonsretten.

Statsråd Terje Aasland [14:52:21]: Den skal ha god tro, den som klarer å tro før en interpellasjon at en skal få bort bekymringen til Rødt. Det lar seg ikke gjøre, og det tror jeg vi kan erkjenne.

La meg understreke at betydningen av nasjonal kontroll og nasjonal suverenitet i bestemmelser som er helt vesentlige for norsk energiforsyning, er viktig for regjeringen og en selvfølge for regjeringen. La det ikke være noen tvil om det. Det håper jeg egentlig hele Stortinget har en mulighet til å stille seg bak, for det er ganske vesentlig. Det var vesentlig ved innføringen av tredje energimarkedspakke, og det er vesentlig nå. Jeg har prøvd gjennom interpellasjonen og mitt innlegg å understreke hvor vi er, hva vi har gjort, og hvordan vi tenker rundt det.

Det er helt opplagt at å bestemme selv, som en nasjonalstat, om en skal bygge flere utenlandsforbindelser eller ikke, må ligge til nasjonalstaten. En sentralisering av vedtak som påvirker f.eks. arealplanlegging, godkjennelsesordninger osv., vil ikke bli akseptert fordi det griper inn i vårt demokrati, som det er påpekt. Da må vi eventuelt ha tilpasningsordninger, hvis det skulle bli en del av det og dette skulle være EØS-relevant.

Flaskehalsinntektene har jeg utdypet godt nok.

Så til Fremskrittspartiets representant: Han brukte uttrykket «tvinne tommeltotter». Jeg har lyst til å understreke at mens representanten Sivertsen satt og tvinnet tommeltotter, hadde vi allerede sendt brevet til EU, tatt opp dialogen og påpekt norske posisjoner i tråd med det jeg har sagt. Det er kanskje forskjellen på Arbeiderpartiet og Fremskrittspartiet.

Representanten fra Senterpartiet, Sveian, nevnte NorthConnect, og da har jeg på vegne av Arbeiderpartiet lyst til å ta litt av æren for at vi i dag ikke har NorthConnect. Det var jo en energiminister fra Fremskrittspartiet som la grunnlaget for at private kunne søke utbygging av utenlandsforbindelser, og det var et stort halleluja til at private skulle kunne gjøre akkurat det. Det var i min tid som energiminister at NorthConnect ble forhindret fra å få konsesjon. Hadde ikke vi gått inn i den tredje energimarkedspakken og fått til de ultimatumene vi stilte den gangen, hadde NorthConnect mest sannsynlig vært under bygging eller i drift nå. Det er realite-

ten. Det skjedde ikke etter påtrykk fra Senterpartiet, men i overensstemmelse med Senterpartiet.

Når det gjelder definisjonen av Skagerrak 1 og 2, har jeg ikke sagt at det skal tjene norske samfunnsinteresser. Jeg har sagt at det skal tjene norske strømkunder og det norske kraftsystemet, og det er en vesentlig forskjell.

Presidenten [14:55:27]: Sak nr. 10 er dermed ferdigbehandlet.

Sak nr. 11 [14:55:37]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Sofie Marhaug, Siren Julianne Jensen, Frøya Skjold Sjursæther og Marit Vea om tilbaketrekning av utslippstillatelsen for gruveavfall i Repparfjorden (Innst. 187 S (2025–2026), jf. Dokument 8:92 S (2025–2026))

Presidenten [14:55:59]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Hagenborg (A) [14:56:39] (ordfører for saken): Saken vi nå skal debattere, gjelder et representantforslag om å trekke tilbake igjen utslippstillatelsen for gruveavfall i Repparfjorden. Komiteen har bedt Klima- og miljødepartementet, ved statsråd Andreas Bjelland Eriksen, om vurdering av forslaget, og vi har avholdt skriftlig høring om saken og fått inn 17 høringsinnspill innen fristen.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener at Klima- og miljødepartementet må trekke tilbake igjen utslippstillatelsen Nussir fikk til å deponere avgangsmasser fra drift i fjorden. Forslagsstillerne påpeker at opprinnelig tillatelse ble gitt i 2016, og at miljøkunnskap, teknologi og vurderinger av natur har utviklet seg siden opprinnelig godkjenning ble gitt.

Statsråden påpeker i sitt svarbrev at tillatelsen ble gitt i desember 2016, men ble revidert i november 2021, for å ta høyde for planlagt bruk av prosesskjemikalier i utvinningsprosessen. Så ble dette videre påklagd, men Klima- og miljødepartementet besluttet å opprettholde Miljødirektoratets revidering i januar 2024.

Så langt er vi alle enige, men her deler partiene seg i synet på saken. Jeg vil nå si litt om Arbeiderpartiets syn på saken.

Arbeiderpartiet forstår at det vil få noen uheldige konsekvenser, men vi stoler på fagfolkene, som så sent som i 2024 vurderte dette og valgte å opprettholde utslippstillatelsen. I Norge har vi strenge utslippsregler. Det er viktig at vi også bidrar til å utvinne mineraler her i Norge. Dersom de ikke blir utvunnet her, vil de bli utvunnet et annet sted. Det er ikke sikkert det er like strenge regler der.

Næringslivet etterspør først og fremst forutsigbarhet som en av de viktigste rammebetingelsene. Som i andre saker vi har behandlet i denne salen, har dette også vært viktig for Arbeiderpartiet her. Dersom vi trekker tilbake igjen tillatelser som er gitt, mener vi at det sender signaler om at det er usikkert å investere i Norge. Her er det en stor investering i distriktene som gir mange viktige arbeidsplasser i Distrikts-Norge. Det er det vi ønsker oss. Arbeiderpartiet mener derfor det er riktig ikke å trekke tilbake igjen denne tillatelsen.

Kristoffer Sivertsen (FrP) [14:59:34]: I den tiden verden står i, er det ekstremt uklokt og usolidarisk av Rødt, MDG og SV å si at en skal stoppe en gruvevirksomhet. Når i timen er det partiene har sovet når Det internasjonale energibyrået har advart mot å legge alle eggene i kurven til Kina? Hvorfor betyr det ingenting at vi løper en gigantisk geopolitisk risiko hvis vi ikke bidrar til produksjon av helt nødvendige mineraler eller metaller? Betyr det ingenting at til og med EU har klart å se at akkurat denne gruven vi diskuterer i dag, er et strategisk prosjekt i Europa av høy viktighet?

Kobber er en kritisk innsatsfaktor i moderne forsvarsindustri og produksjon av militært utstyr. Dette er ikke dagen for å tabbe seg ut, når vi ser hva som beveger seg i verden, men det vil vi gjøre hvis vi trekker tilbake tillatelsen. Her snakker vi vel om Norges største kobberforekomst. Det er ekstremt ironisk at partiene som ivrer for det grønne skiftet ved enhver anledning, ikke vil anerkjenne at de vil trenge nettopp kobber for å gjennomføre en symbolsk klimasløsing.

I dag handler det om rammebetingelser. Det handler om forutsigbarhet for en viktig næring. Det handler om at investeringer i Norge skal være forutsigbare. Det vil medføre store negative konsekvenser for hvordan Norge oppfattes som vertsnasjon for investeringer i råvareproduksjon, hvis myndighetene nå skulle trekke tilbake en lovlig gitt tillatelse.

Forslaget om å trekke tilbake gruveprosjektets tillatelse har egentlig vært fremmet ved ganske mange anledninger, men heldigvis har det ikke fått flertall i Stortinget. Det ville vært spesielt hvis det skulle komme et vedtak om å trekke tilbake denne tillatelsen på toppen av at Arbeiderparti-regjeringen, med klimapartiene i baksetet, klarte å torpedere utvinning av havbunnsmi-

neraler, som kunne gitt syv av de tolv kritiske mineralene for forsvarsindustrien som NATO peker på.

Utslippstillatelsen til Nussir er gitt i tråd med gjeldende lovverk. Derfor må vi faktisk forholde oss til det vedtaket som er truffet i henhold til lov og forskrift, og at det skal ha forutsigbarhet og rettsvirkning. Her foreligger det ikke noen nye, vesentlige forhold som tilsier at en kan omgjøre det.

Jeg vil også bare si til representanten Lars Haltbrekken fra SV at dobbeltmoral er dobbelt så bra som vanlig moral. Da representanten snakket i saken om Melkøya, sa han at en ikke ville stemme for å stanse kraftranet av Finnmark, begrunnet med at en ikke ville be statsråden om å bryte loven, men er det ikke nettopp det SV gjør i denne saken? I denne saken er det ingen nye omstendigheter, som det var i Melkøya-saken, så hva er egentlig forskjellen? I denne saken har ikke statsråden en juridisk hjemmel til å trekke tilbake tillatelsen, og derfor må denne tillatelsen stå.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [15:02:45]: Høyre viser til at utslippstillatelsen gitt til Nussir ASA i 2016 om å deponere avgangsmasser fra gruvedriften i fjorden var gjenstand for omfattende undersøkelser og vurderinger fra miljømyndighetenes side. Alternative deponiløsninger ble også vurdert, og tillatelsen ble gitt med strenge vilkår knyttet til deponering av avgangsmasser, miljøovervåking, utslippskontroll og rapportering. Tillatelsen ble revidert i 2021 og påklaget, men departementet besluttet i 2024 å opprettholde Miljødirektoratets revidering av tillatelsen.

Vi i Høyre anerkjenner bekymringen for naturverdier, Repparfjorden som nasjonal laksefjord, reindriftsinteresser mv. Dette må vurderes opp mot næringslivets behov for forutsigbarhet, arbeidsplasser, investeringer og betydelig verdiskaping. Prosjektet er tildelt status som strategisk prosjekt i henhold til «Critical Raw Materials Act» av Europakommisjonen, og dette er et hensyn som også må tillegges vekt i en geopolitisk krevende tid. Europas behov for kritiske råvarer må tas på høyeste alvor, og Norge bør bidra til å gjøre Europa mindre avhengig av import av råvarer som bl.a. er viktig for det grønne skiftet.

De vurderingene som skal gjøres ved en eventuell omgjøring av en gitt tillatelse, må veie ulemper og fordeler mot hverandre. Terskelen for å trekke tilbake tillatelser må være høy, særlig for å ivareta hensynet til forutsigbarhet. Miljømyndighetene har foretatt grundige vurderinger, og aktørene må kunne stole på at tillatelser som er gitt, ikke blir trukket tilbake.

Investeringer og verdiskaping er helt avhengig av at man kan stole på lovlige tillatelser som er gitt. Det dreier seg om tillit, troverdighet og forutsigbarhet. En tilbaketrekking av tillatelsene gitt til Nussir ASA vil kunne få store negative konsekvenser ikke bare for dette prosjektet, men også for Norge som et land å investere i generelt.

Høyre er bekymret for at Norge ikke skal oppfattes som et sikkert land å investere i, og vil fortsette å holde en klar og forutsigbar linje. Forslaget om tilbaketrekking av utslippstillatelsen støttes ikke.

Ingrid Fiskaa (SV) [15:05:24]: Det må vera lov til å tenkja seg om både ein og to gonger før ein brukar fjordane våre som avfallsplassar. Det er no over ti år sidan Nussir fekk løyve frå Solberg-regjeringa til å dumpa 30 millionar tonn gruveavfall i Repparfjorden. Repparfjorden er ein nasjonal laksefjord med viktige gytefelt for kysttorsk. Området rundt gruva er viktig for den samiske reindrifta i området.

Det er ein grunn til at lova opnar for at utsleppsløyve kan trekkjast tilbake etter ti år. Situasjonen i dag er ikkje den same som for ti år sidan. Naturkrisa har forverra seg, fiskebestandane i nord har blitt kraftig reduserte, og Nussir er blitt selt til eit kanadisk gruveselskap.

Det går no føre seg ei sak i rettssystemet om ei liknande sak, om løyvet som blei gjeve til Nordic Mining i Førdefjorden. Miljøorganisasjonane vann den saka i tingretten. Det er ikkje usannsynleg at òg løyvet til Nussir er ugyldig.

Nussir ASA bekreftar at selskapet i 2025 starta opp aktivitet i området utan nødvendige løyve. Det viser manglande respekt for norsk lov, noko som òg taler for å trekkja tilbake utsleppsløyvet.

Det er eit grunnleggande problem når omfattande inngrep og forureinande verksemd får fortsetja på grunnlag av gamle og utdaterte løyve. Slike løyve er ofte utforma etter andre føresetnader enn dei ein står overfor i dag. Både miljøkunnskap, teknologi og vurderingar av naturverdiar har utvikla seg ein heil del sidan den opphavlege godkjenninga blei gjeven.

La oss ikkje gjera den same feilen fleire gonger. Det er på tide å gjera det som er rett.

Med det har eg gleda av å ta opp forslaget frå SV, Raudt, MDG og Venstre, om å trekkja tilbake utsleppsløyvet for gruveavfall i Repparfjorden, som blei gjeve til Nussir ASA i 2016.

Presidenten [15:07:39]: Representanten Ingrid Fiskaa har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ole Herman Sveian (Sp) [15:08:00]: Senterpartiet mener at en av de viktigste rammebetingelsene for utvikling og investering i Norge er forutsigbarhet. Vi tror at en tilbaketrekking vil bli svært negativt oppfattet av investormiljøer som skal velge å investere i Norge for bl.a. råvareproduksjon, en produksjon vi kommer til å

være avhengig av i årene som kommer, for å få samfunnet til å fungere. Dette signalet er ikke vi i Senterpartiet villig til å være med på å sende. Prosjektet vi snakker om nå, er for øvrig også blitt klassifisert som et strategisk viktig prosjekt for hele Europa.

Utslippstillatelsen fra 2016 er revidert i 2021, og sånn sett er den oppdatert underveis og mer tilpasset dagens krav enn da den ble innvilget i 2016. Tillatelsen stiller strenge vilkår knyttet til deponering av avgangsmasser, miljøovervåking, utslippskontroll og rapportering. Vi skjønner også at denne tillatelsen vil påvirke miljøet, men fagmiljøene i Miljødirektoratet og departementet har vurdert at dette er innenfor tålegrensene, og at fordelene veier opp for ulempene i dette prosjektet.

Etter en totalvurdering av sakens mange elementer, behovet for tilgang på kritiske mineraler og råvarer i Europa og ønsket om å framstå forutsigbar som nasjon overfor dem som skal investere for å få nyttiggjort oss disse mineralene, velger Senterpartiet å stemme mot forslaget, og inngår derfor i komiteens flertallstilråding om ikke å vedta forslaget.

Sofie Marhaug (R) [15:10:09]: Det har gått over ti år siden Nussir ASA, som siden er kjøpt opp av det kanadiske gruveselskapet Blue Moon Metals, fikk tillatelse til å dumpe 30 millioner tonn gruveavfall i Repparfjorden. I henhold til forurensningsloven kan norske myndigheter etter ti år trekke tilbake en slik tillatelse. Det er forutsigbart, det er kjent – ikke minst for utbygger har det vært kjent hele veien. Fremskrittspartiet sier at det er ulovlig. Det stemmer altså ikke, og det vitner om at partiet ikke har satt seg inn i forurensningsloven. Det vitner også om at partiet, i stedet for å bruke politiske argumenter, tyr til juridisk skyggeboksing, og det er uredelig. La nå det ligge, for det finnes andre partier på Stortinget som burde være i stand til å støtte forslaget fra bl.a. Rødt. Det er nemlig gode og svært vektige grunner til å trekke tillatelsen tilbake.

Mye har endret seg siden 2016. Ikke bare har Nussir gått fra å være et nordnorsk selskap til å bli kjøpt opp av kanadisk gigantkapital – vi har også fått enda mer kunnskap og innspill om de katastrofale følgene av sjødeponiet. Repparfjorden er sentral som en nasjonal laksefjord, og den påvirker også Repparfjordelva. Som Forum for natur og friluftsliv i Finnmark har pekt på, var konsekvensene store forrige gang det var sjødeponi i Repparfjorden, både for torskestammen i fjorden og laksen i elven, og det tok mange år å gjenopprette laksestammen. Villaksen er stadig mer truet – det har også skjedd siden 2016 – og Norge har et nasjonalt, for ikke å si internasjonalt, ansvar for å ta vare på denne bestanden. Rødt vil også understreke at Vest-Finnmark Kystfiskarlag trekker fram situasjonen for fiskerne i nord som kritisk. Det har også skjedd siden sist. At vi med viten og vilje tillater forurensning som forverrer deres situasjon, er alarmerende.

Reinbeitedistrikt 22 peker på at Repparfjorden og tilgrensende landområder er viktige for den samiske reindriften. Jeg vet at de snakker sant, for jeg har vært på besøk i Repparfjorden og sett reinsdyr på sommerbeite med egne øyne. Nussir ASA har bekreftet at selskapet i 2025 startet opp aktivitet i området uten nødvendige tillatelser. Også dette er et argument for å trekke tilbake tillatelsen. Vi snakker om et selskap som viser liten respekt for norsk lov.

Rødt vil appellere til partier som i mange sammenhenger er opptatt av natur og menneskerettigheter. At FrP ikke vil støtte forslagene våre, er ikke så overraskende, men at Arbeiderpartiet også avviser dem, skuffer meg. Jeg vil på det sterkeste råde partiet til å snu.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [15:13:25]: Det er over ti år siden tillatelsen til å dumpe 30 millioner tonn giftig gruveavfall i Repparfjorden ble gitt, og siden den gang har det bare blitt tydeligere at dette er en tillatelse som aldri burde vært gitt i utgangspunktet, og som vi nå har muligheten til å trekke tilbake. Denne saken handler i bunn og grunn om hva slags forvaltere vi har lyst til å være, av naturen, av fellesskapets naturressurser og av framtiden vår.

Forslaget vi behandler i dag, er fremmet av Miljøpartiet De Grønne, SV, Rødt og Venstre, og det er helt tydelig: Utslippstillatelsen for gruveavfall i Repparfjorden må trekkes tilbake. Alle er enige om at vi ikke skal ha som vane å trekke tilbake gitte tillatelser, men det som nå planlegges, er ikke et vanlig inngrep. Dette er en varslet katastrofe. Det vi snakker om her, er dumping av titalls millioner tonn gruveavfall i en nasjonal laksefjord, et område med viktig gytefelt for kysttorsk og med økosystemer som allerede er under sterkt press. Vi vet hva slike inngrep gjør. Vi vet at det legger lokk over livet i fjorden. Vi vet at det sprer tungmetaller og finpartikler. Vi vet at det rammer fiskebestandene, og derfor også kystkulturen og næringsgrunnlaget langs fjorden, og vi vet at det heller ikke stopper der. Rundt fjorden lever også reindriften, som allerede er presset fra mange kanter. Dette tiltaket legger enda en belastning på et område som er avgjørende for reindriftsframtiden.

Forurensningsloven gir oss en klar adgang: Etter ti år kan utslippstillatelsen trekkes tilbake. Den adgangen finnes nettopp for situasjoner som dette, når kunnskapen har utviklet seg, når konsekvensene er tydeligere, og når risikoen for naturen er uakseptabel. Spørsmålet er ikke om vi kan gripe inn, som Fremskrittspartiet påstår, men om vi vil. Jeg mener at ethvert parti som er

opptatt av levende fjorder og fiskebestander, av å respektere reindriften, og som omtaler seg selv som et naturvennlig parti, bør tenke seg veldig nøye om før man stemmer ned dette forslaget. Vi kan nå vise at dette stortinget bryr seg om naturkrisen og tar den på alvor. Derfor oppfordrer jeg Stortinget til å støtte forslagene som MDG er med på.

Grunde Almeland (V) [15:15:56]: Det meste har blitt sagt om de ulike synene i denne saken allerede, men jeg vil likevel vektlegge noen poenger. For meg framstår det litt som at det er to diskusjoner her i salen. Det ene handler om en uenighet om tålegrensen, for hvor mye vi skal tåle rett og slett for å si at det er ok at man gjør denne type inngrep som det er gitt tillatelse til, som for så vidt er en avklart uenighet mellom en rekke ulike partier. Det andre er hvorvidt det i det hele tatt er mulig å gjøre det forslaget legger opp til. Den sistnevnte diskusjonen synes jeg det er noe spesielt at en del partier velger å gjemme seg bak og derfor ikke gå inn i saken i det hele tatt. Det er helt tydelig i lovverket at det er mulig å ta opp denne diskusjonen på nytt, nettopp fordi de har gått, de årene som har gått. Loven er klar og tydelig på at man også skal ta innover seg at verden endrer seg, og at man da muligens har fått ny kunnskap.

Det kan ikke være et prinsipp at ny kunnskap aldri skal bety noe, så lenge tillatelsen en gang i tiden ble gitt, selv om forutsetningene for den tillatelsen har endret seg. Hele poenget med at Stortinget i sin tid vedtok denne åpningen, var at man skulle kunne ta en fot i bakken. Jeg tror det er avgjørende at vi har evnen til å ta innover oss ny kunnskap. Mye kan ha endret seg betydelig på ti år, både når det gjelder kunnskap om selve teknologien og øvrige forhold. Som flere talere har vært inne på, vet vi om naturkrisen og hvor stor påvirkning denne typen inngrep har. Da bør det være verdt å sette en fot i bakken og spørre seg om dette er riktig å gjøre.

Enkelte talere har fra denne talerstolen også sagt at skjer det ikke her, skjer det et annet sted. Det er en litt farlig argumentasjon å bruke, for da kan man i veldig mange sammenhenger lett si at vi kan gjøre alt mulig og overse de forholdsreglene vi har satt for oss selv i denne salen, bare fordi man ser at det vil være verre et annet sted. Jeg tror vi må behandle de reglene vi har, på en seriøs og god måte, og vi må ta innover oss den kunnskapen som er kommet. Derfor er det alle gode grunner til å vurdere denne saken på nytt og trekke tilbake tillatelsen nå.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:19:04]: I 2016 ble det gitt tillatelse etter forurensningsloven til sjødeponi i Repparfjorden. Tildelingen skjedde etter grundig utredning og vurdering av konsekvensene sjødeponiet ville innebære, bl.a. for samiske interesser i området og for villaksen.

Det stemmer at forurensningsloven § 18 tredje ledd i prinsippet gir myndighetene adgang til å trekke tilbake en utslippstillatelse når det har gått ti år siden tillatelsen ble gitt. Når man vurderer om denne adgangen skal brukes, skal man vurdere både fordeler og ulemper ved tilbaketrekking, inkludert kostnadene det vil påføre bedriften å trekke tilbake tillatelsen. Jeg mener at det ikke er grunnlag for å trekke tilbake tillatelsen i denne saken.

Det er ikke, slik forslagsstillerne hevder, i seg selv problematisk at forurensende virksomhet skjer på bakgrunn av tillatelser som ble gitt for flere år siden. Tvert imot – for meg er det viktig at bedrifter kan forholde seg til tillatelser som er gitt, og de bør kunne regne med at tillatelser skal gjelde over tid og kunne innrette driften sin etter det. Dette er spesielt viktig for denne type prosjekter, gruveprosjekter, der prosjekteringen tar lang tid og tidshorisonten for drift i tillegg er lang. Hvis driften ikke har andre konsekvenser enn da tillatelsen ble gitt, kan tilbaketrekking av tillatelse etter ti år framstå både vilkårlig og urimelig, særlig når dette kan medføre betydelige tap for innehaveren.

Dersom vi får ny kunnskap om miljøkonsekvensene som tilsier at bedriftene bør få strengere vilkår, gir forurensningsloven oss samtidig mulighet til det. I den gjeldende tillatelsen, som vi nå snakker om, stilles det strenge krav til miljøovervåking, utslippskontroll og rapportering. Miljødirektoratet vil følge driften nøye og justere vilkårene dersom det er grunnlag for det, slik de også gjør i andre saker.

Spørsmålet om stans eller tilbaketrekking av tillatelse til sjødeponi i Repparfjorden har vært tema for flere representantforslag tidligere, både i 2018, 2019 og 2022. Alle gangene har forslaget blitt nedstemt. Jeg mener vi bør ha tillit til at forurensningsmyndighetene følger opp tillatelsen på en god måte, og at de vil justere vilkårene underveis hvis det er slik at de skal gjøre det, og at utfallet av denne saken derfor bør bli det samme i Stortinget som i de foregående sakene.

Presidenten [15:22:02]: Det blir replikkordskifte.

Sofie Marhaug (R) [15:22:15]: Det var snakk om ny kunnskap, om det har det skjedd noe de siste ti årene, og jeg vil peke på særlig én ting som har skjedd. Vi har fått en villaksbestand som for første gang ble listet som «nær truet» i 2021. Vi vet fra 1970- og 1980-tallet, da det var sjødeponi innerst i Repparfjorden – og de fikk tillatelse til å slippe ut 3 millioner tonn, altså mye mindre enn det de har tillatelse til nå, 30 millioner tonn – at det påvirket livet i fjorden. Det påvirket ikke minst laksebestanden i Repparfjordelva, og det tok mange år før den bestanden kom tilbake til normalen. Når vi da har en

naturkrise der mange arter er truet, rødlistet, og kan forsvinne for godt – også arter som vi ikke bare har et nasjonalt, men et internasjonalt ansvar for å ta vare på – lurer jeg på hva statsråden tenker om villaksen og endringene som har skjedd der siden 2016.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:23:20]: Innledningsvis: Jeg er svært bekymret for tilstanden til villaksen, og det er ingen tvil om at vi må ta grep på flere områder for å klare å ta tak i den alvorlige situasjonen som er for laksen.

Samtidig er det sånn at klagen i 2016 bl.a. også gjaldt deponiets påvirkning på villaks i Repparfjorden. Det ble vurdert grundig den gangen, og det står seg også i dag at laksen ikke blir påvirket i stor grad av deponiet. Laksesmolten oppholder seg kort tid i fjorden og beveger seg i de øverste vannlagene, hvor det på grunn av strenge vilkår i tillatelsen ikke skal være noen påvirkning på deponiet. Det er de faktaene jeg legger til grunn, og som gjør at jeg mener at det argumentet ikke er et gyldig argument for at man eventuelt skal komme til konklusjonen om å trekke tilbake denne tillatelsen.

Sofie Marhaug (R) [15:24:14]: Det er jo ting som har endret seg siden 2016, som jeg også nevnte i det forrige spørsmålet. Villaksbestanden i Norge er mye mer truet nå enn den var i 2016. Det startet særlig med at den ble listet som «nær truet» i 2021. Det er en helt konkret forandring fra den gang til nå. Vi vet også – av kunnskap fra forrige gang det var sjødeponi – at villaksbestanden i Repparfjordelva ble påvirket. Derfor vil jeg gjenta spørsmålet mitt, om ikke statsråden er bekymret for det.

Det andre, som jeg vil stille et slags oppfølgingsspørsmål om, som også er nytt siden 2016, er at vi siden den gang har signert en internasjonal naturavtale, som forplikter oss på en helt annen måte til å ta vare på ikke minst de nasjonale ansvarsartene, som kan forsvinne hvis ikke Norge tar vare på dem. Er ikke statsråden mer bekymret for at vi nå tillater et prosjekt som truer villaksen vår?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:25:18]: Da får jeg gjenta det jeg sa, at jeg er svært bekymret for villaksen og mener at vi må gjøre de tiltakene som sikrer at vi tar vare på villaksen på en god måte. Men som jeg nevnte til representanten i stad, ble dette grundig vurdert da man gjennomgikk klagen i sin tid, og man kom til den konklusjonen at man ikke forventer at man kommer til å se nevneverdig påvirkning, på grunn av de vilkårene som allerede stilles i tillatelsen.

Som jeg også nevnte i mitt innlegg: Hvis forurensningsmyndighetene ser at det er grunnlag for å gjøre justeringer underveis, at det skulle være en tilstand som er annerledes nå, og som krever at man strammer ytterligere inn på vilkårene, er jo ikke virkemiddelet å trekke tilbake tillatelsen; det er at de gjør jobben sin som forurensningsmyndighet og setter strengere vilkår i den tillatelsen som er gitt. Det tror jeg vi også skal ha tillit til at de kommer til å gjøre, hvis det blir behov for det.

Sofie Marhaug (R) [15:26:17]: Loven gir oss jo faktisk anledning til å trekke tilbake tillatelsen, og jeg har allerede argumentert her for at jeg mener at det har skjedd endringer i naturmangfoldet vårt som taler for det. Jeg har argumentert for at vi har erfaring fra forrige gang som også tilsier at villaksbestanden vil bli påvirket.

Men jeg vil egentlig gjenta den andre delen av oppfølgingsspørsmålet mitt, som jeg opplever at statsråden ikke svarte på, nemlig det at vi har signert en internasjonal naturavtale, som forplikter oss – det trodde jeg, iallfall – på en helt annen måte enn før til å ta vare på særlig de bestandene som Norge har et særlig internasjonalt ansvar for, de bestandene som kan forsvinne hvis ikke Norge faktisk tar vare på dem. Villaksen er én sånn bestand som Norge har et særlig internasjonalt ansvar for, og da er mitt spørsmål: Kan ikke naturavtalen få konsekvenser for vurderingen av tillatelsen som har blitt gitt til det kanadiskeide selskapet Nussir ASA?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:27:21]: Aller først må jeg si at det jo er en del ting som loven gir oss anledning til å gjøre, men som vi allikevel skal være litt varsomme med å gjøre. Jeg er opptatt av at vi må ha en forvaltning i dette landet som gjør det mulig å drive næringsvirksomhet, som gjør at næringsaktører kan stole på de tillatelsene som er gitt, og som gjør det mulig å skape arbeidsplasser rundt omkring i hele landet vårt. Jeg vil advare veldig sterkt mot at vi skal ta stadige omkamper om tillatelser – som også kan gå motsatt vei, som også f.eks. kan handle om å fjerne miljøkrav som er satt.

Det er absolutt slik at f.eks. naturavtalen er med på å legge rammer for norsk miljøforvaltning, norsk politikk, og vi er opptatt av å følge opp den på en skikkelig måte. Men mitt hovedpoeng er at vilkårene i tillatelsen skal sikre at villaksen ikke blir betydelig negativt påvirket. Det er godt ivaretatt i dag, og det vil kunne strammes inn over tid hvis forurensningsmyndighetene finner ut at det er behov for å sette strengere vilkår.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [15:28:35]: Det har gått ti år siden Nussir fikk tillatelse til å dumpe giftig gruveslam i Repparfjorden. Allerede da var det klart at dette var hinsides sunn fornuft, men la det ligge.

Staten tapte nylig i Borgarting lagmannsrett i en ganske lignende sak som denne, om lovligheten av å

dumpe gruveslam i Førdefjorden. Dommen hviler på en uttalelse fra EFTA-domstolen, som slår fast at EUs vanndirektiv må tolkes mye strengere enn slik det har blitt tolket av regjeringen tidligere.

Tilstanden for norsk natur har også endret seg. Villaksen har havnet på rødlisten, og norsk laks er så presset at Miljødirektoratet advarer mot å tillate en eneste ytterligere forurensning som skader villaksen. Jeg må bare gjenta: Repparfjorden er en nasjonal laksefjord.

Jeg vil dra en parallell til en sak om Oslofjorden, som Arbeiderpartiet i valgkampen trakk fram som en av sine viktigste saker. Som kjent er det et dyrt og komplisert restaureringsprosjekt. Jeg vil spørre statsråden: Ser regjeringen verdien av å ha levende fjorder og fiskebestander her i Norge? Og hvorfor velger statsråden å tillate ødeleggelse av en fjord som vi kanskje må bruke milliardbeløp på å restaurere i framtiden, sånn som med Oslofjorden?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:29:43]: Innledningsvis: Denne tillatelsen er gitt lenge før min tid, så dette handler om hvorvidt vi skal trekke tilbake en allerede gyldig tillatelse som forvaltningen har gitt.

Jeg vil advare litt mot å bruke språkbruk som «hinsides sunn fornuft». Det er helt fair at det er ulike meninger om hvorvidt man skal bruke og tillate sjødeponi i Norge eller ikke, men det er sånn at alle mineralprosjekter – og mange av dem har vi behov for, også for å gjøre den jobben vi skal gjøre for å omstille oss på klimaområdet – vil ha miljøkonsekvenser. Det er ikke gitt at landdeponi er bedre, etter en total miljømessig vurdering, enn å velge sjødeponi.

Jeg skjønner at de som bor der et sånt sjødeponi blir tillatt, reagerer på det og vil ønske seg andre løsninger. Det har jeg veldig stor respekt for, men ut fra en helhetlig samfunnsmessig vurdering kan det være riktig allikevel. Jeg klarer ikke å se at det er noe i denne saken som sier at det er mindre riktig nå enn da den tillatelsen i sin tid ble gitt.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [15:30:44]: Jeg vil nevne noen eksempler på det jeg mener er noen nye grunner til at denne saken bør vurderes på nytt. Jeg har nevnt EFTA-domstolens avgjørelse om Førdefjorden, som slår fast at man sannsynligvis tolker EUs vanndirektiv for vidt sammenliknet med det som er intensjonen. Vi har også sett at det har blitt en stadig verre situasjon for villaksen – den er mer truet – og vi ser at naturen står under stadig større press. Vi har også signert en naturavtale.

Det har blitt startet opp et prosjekt uten tillatelser, og vi ser også at det har blitt kjøpt opp av kanadiske Blue Moon Metals. Det er ganske mye som har endret seg i denne saken som ikke var på bordet i 2016. Jeg må også bare stille det samme spørsmålet på nytt: Når det har tapt seg og vært dyrt, og man ikke ser godt nok på saken i forkant, som man har sett f.eks. med Oslofjorden, hvorfor mener man at det er lurt å satse på at dette går bra, istedenfor å verne fjordene og fiskebestandene våre mot de store forurensende prosjektene som man har sett at gruvedumping har vært tidligere?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:31:54]: Igjen: Denne saken handler ikke om hvorvidt vi skal tillate et nytt sjødeponi eller ikke. Det handler om hvorvidt vi skal trekke tilbake en allerede gitt tillatelse. Framover i tid er det fullt lov til å ha ulik inngang til om vi skal ha sjødeponi eller ikke i Norge, men for meg handler denne saken om at næringsaktører som har fulgt spillereglene, og som har fått tillatelser, må kunne forholde seg til at de tillatelsene faktisk gjelder, hvis det ikke er helt særskilte ting som har endret seg. Det betyr ikke at jeg ikke er bekymret for naturen, f.eks. Selvfølgelig må vi gjøre mer i årene framover. Det aktualiserer også at det kan bli nødvendig med strengere vilkår i noen saker, fordi det blir mer presserende og mer krevende enn det man hadde sett for seg.

Avslutningsvis er det en annen sak, et annet prosjekt, som nå er oppe for Høyesterett. Vi vil selvfølgelig følge opp det Høyesterett bestemmer seg for. Så får vi også se om det kan ha innvirkning på andre saker.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [15:32:57]: Problemet her er nettopp at Nussir ikke har fulgt spillereglene. Vi har bl.a. sett at de har startet opp uten at de har hatt de nødvendige tillatelsene.

Jeg vil gjenta spørsmålet en gang til: Vi har sett hvordan EFTA-domstolen har reagert på gruvedumpingen i Førdefjorden. Vi har også sett hvor dyrt det har blitt når vi har tenkt at det vil ordne seg, og vi ikke har tatt de nødvendige forbehold på forhånd, f.eks. i saken om Oslofjorden. Det er dyrt og vanskelig å måtte reparere det i etterkant – dyrere enn å unngå å ødelegge en fjord. Jeg vil spørre statsråden en siste gang om hvorfor man er villig til å gamble med at dette skal gå bra, istedenfor å ta de nødvendige forbeholdene på forhånd og avslutte prosjektet, nå som fjorden ennå har tid.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [15:33:43]: For det første opplever ikke jeg at dette er et selskap som driver i strid med gitte tillatelser. Det er rett at de i juni 2025 startet et arbeid med en atkomsttunnel inn til forekomsten, uten at de hadde nødvendig byggetillatelse. Det har de senere fått. Den er riktignok påklaget, men likevel: De har fått en byggetillatelse. For det andre er jeg ikke enig i at vi gambler med noe i denne saken. Det var gjort grundige miljømessige vurderinger den gang, og man landet på at det var en risiko man var vil-

lig til å akseptere for å tillate dette prosjektet. Det handler om – og vi kan like eller mislike det – at vi trenger mineraler inn i det kritiske grønne skiftet, og inn i den kritiske sikkerhetssituasjonen vi er i akkurat nå. Det har miljømessige konsekvenser, og mitt mål er at de skal bli så små som overhodet mulig, men i noen spesifikke saker kan det likevel være riktig å tillate sjødeponi. Dette er et eksempel på en sånn sak.

Presidenten [15:34:42]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Anne Hagenborg (A) [15:35:00]: Arbeiderpartiet mener at denne saken har vært behandlet flere ganger før, og at det sånn sett ikke handler om et ti år gammelt vedtak. Det ble sist sett på i 2024, dermed er det ikke så lenge siden sist det ble vurdert. Vi er glade for å høre at tiltaket vil bli fulgt godt opp, og at det er muligheter for å gå inn og justere og sette strengere vilkår dersom det blir nødvendig. Det er bra.

Det skaper som sagt stor usikkerhet for næringslivet, og dermed kan det fort spre seg en usikkerhet rundt det å investere i Norge. Vi ønsker flere investeringer, ikke minst i Distrikts-Norge, som dette er. Arbeidsplasser er viktig for å sikre bosetting i hele Norge.

Nussir peker selv i sitt høringsinnspill på at de hadde kontakt med både fylkeskommune og kommune før de startet opp, og at de trodde alt var i orden. Så fort de ble gjort oppmerksomme på feilen, stoppet de all aktivitet til det var i orden. Det viser etter min mening at de har respekt for norske regler, men at det er mulig å gjøre feil i god tro.

Til slutt vil jeg få takke kjernekarene fra Fremskrittspartiet for at de er så tydelige i sine merknader på at de ikke vil stemme for forslaget. De framhever i egne merknader at det er «et grunnleggende rettsstatlig prinsipp at vedtak truffet i henhold til lov og forskrift skal ha forutsigbarhet og rettsvirkning, med mindre det foreligger nye, vesentlige forhold som tilsier omgjøring.» Det gleder oss stort, og vi antar at dette også vil slå inn i andre saker. Hadde det vært utgangspunktet i Melkøyasaken, hadde vi kanskje unngått den usikkerheten der også, men vi gleder oss over at dette blir framtiden.

Helt til slutt vil jeg benytte anledningen til å takke for et godt samarbeid i komiteen og for debatten her i dag.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:37:26]: Rødt, MDG, Venstre og SV velger igjen å forsøke å overkjøre lokaldemokratiet. Det var et nær enstemmig kommunestyre i daværende Kvalsund kommune som ønsket Nussir-prosjektet velkomment, med tanke på å skape arbeidsplasser og vekst i deres kommune og region.

Om det grønne skiftet og dobbeltmoral: Vi skal ha det grønne skiftet, med mineraler fra land vi ikke ønsker å sammenligne oss med, hvor sosiale forhold er under enhver kritikk, men vi skal redde klimaet med det grønne skiftet. Ute av syne, ute av sinn.

Utslippstillatelsen til Nussir ASA er gitt i tråd med gjeldende lovverk, etter grundige vurderinger av fagfolk, med strenge krav som blir fulgt opp. Dobbeltmoralen til SV er at de sier det vil være ulovlig å trekke tilbake strømmen fra Melkøya og kraftranet av Finnmark, men de vil trekke lovlige tillatelser fra selskap som er i gang og i drift.

Det nevnes at det er 30 millioner tonn giftig avfall som dumpes i Repparfjorden. Det er minimalt med giftige stoffer i det, det er rene bergarter som blir deponert på havbunnen. I tillatelsen kan de slippe ut ca. 50 kilo kobber i det gruveavfallet. Repparfjordelva tilfører fjorden vel 500 kilo i året, bare for å sette det i perspektiv.

Da mineralvirksomheten i Engebøfjellet ble igangsatt i fjor, var det over 40 år siden sist ny gruvevirksomhet ble etablert og igangsatt i Norge. Kina kontrollerer 98 pst. av sjeldne mineraler. Vi er nødt til å begynne å ta et ansvar her hjemme på berget også. Det hevdes at det ikke lenger er et nordnorsk selskap, men det er fortsatt utrolig mange lokale aksjonærer som har investert sparepengene sine i Blue Moon Metals og ønsker den driften hjertelig velkommen. Det skaper viktige arbeidsplasser i distriktene og vil være viktig for å forsøke å sikre bosetting i nord og snu den negative demografiutviklingen – som veldig mange snakker varmt om, men aldri følger opp.

Det er ikke grunnlag for å trekke tilbake utslippstillatelsen fra Nussir, men heller følge den tett opp. Stabile og langsiktige rammevilkår er avgjørende for investeringsvilje og verdiskaping. Vi må ikke skape politisk usikkerhet for investeringer i lovlige virksomheter i Norge.

Sofie Marhaug (R) [15:40:40]: Jeg ønsker å svare på innlegget til representanten Sivertsen. Han har forlatt salen, men han kan kose seg med stortings-tv i reprise for å høre mitt innlegg. Han påsto at dette er et usolidarisk forslag fra Rødt. Det mener jeg virkelig ikke det er. Det er ikke slik at Rødt er et parti som er for å utarme jordkloden, verken i Norge eller i andre land. Det er heller ingenting ironisk eller dobbeltmoralsk fra Rødts side i vårt forslag i dag. Rødt har aldri vært naiv i møte med såkalt grønne prosjekter, enten det er vindkraft eller andre luftslott. Vi har faktisk vært det partiet, tror jeg, på Stortinget som har vært aller mest kritisk til det. Vi har heller ikke vært dobbeltmoralsk i Melkøyasaken kontra denne saken. Så den kritikken får FrP ta et annet sted.

Jeg registrerer at FrP viser en rørende solidaritet med vindindustri og batterifabrikker som ønsker seg dette kobberet. Det får FrP stå for. Det vises ikke minst en rørende solidaritet med den kanadiske storkapitalen. Jeg tror at Rødt ser i en annen ordbok når vi slår opp begrepet solidaritet.

Så faller Arbeiderpartiet og Høyre veldig ofte tilbake på de samme argumentene. De sier at de er opptatt av natur- og miljøhensyn, men vi må veie ulike hensyn opp mot hverandre. Jeg lurer egentlig på hva som skjer med naturens egenverdi når man gang på gang konkluderer med at det er den som skal settes til side. Det bekymrer meg ikke bare i denne saken, men i mange saker.

Jeg vil også stille spørsmål ved argumentene om arbeidsplasser. Det finnes mange kreative arbeidsplassanslag rundt omkring fra utbyggere i Norge. Jeg vil peke på noe helt reelt, nemlig at når det gjelder påvirkningen på fiskeri, er det også snakk om arbeidsplasser. Hva er det man har levd av i Norge i fortiden? Skal vi ikke leve av det i framtiden også? Det er ulike hensyn å veie opp mot hverandre her: Ja, det handler om naturen, men det handler faktisk også om fiskeri, om villaksen, om fritidslivsinteresser osv. Det handler om reindriften, ikke minst, som flere også har vært inne på. Da velger man egentlig en ganske smal interesse opp mot alle andre interesser når man sier at det kanadiskeide selskapet skal få lov til å dumpe ikke 3 millioner tonn, som på 1970- og 1980-tallet, men 30 millioner tonn gruveavfall. Det har helt enorme konsekvenser – helt åpenbart. Dette er forutsigbart for næringslivet, for vi har en forurensningslov som sier at man kan trekke tilbake igjen tillatelser etter ti år. Dette har definitivt Nussir vært klar over, det er derfor de har satt i gang dette arbeidet – når tiårsfristen nærmer seg, slik at de ikke skal miste tillatelsen umiddelbart, eller må søke på nytt. De er fullt klar over den risikoen de tar – det er ikke synd på dem.

Ole Herman Sveian (Sp) [15:44:09]: Flere har i debatten nevnt at forholdene har endret seg på ti år, og det er det ikke vanskelig å være enig i. Men slik jeg leser papirene, framleggene og høringsuttalelsene, er tillatelsene vurdert underveis. Slik jeg oppfatter det, er de oppdatert i 2021, og de er også vurdert i 2024, da klagen ble avslått av departementet.

En kan vel med rette si at verdenssituasjonen har endret seg de siste årene, på en slik måte at det har blitt tydelig at både vi som nasjon og Europa som region bør sikre oss tilgang på mineraler og råvarer uten å være avhengig av andre land og regioner. Vi i Senterpartiet tror ikke det er mulig å utvinne disse nødvendige råvarene uten at det har noen konsekvenser, men det er opp til oss å sørge for at de blir minst mulig, og at dette skjer på en best mulig måte.

Jeg undrer meg over om de som ønsker å trekke tilbake tillatelsen, har noen som helst bekymringer rundt endringene i de internasjonale forholdene og behovet for økt kontroll med tilgangen på viktige mineraler og råvarer i ulike produksjoner – både for å håndtere det grønne skiftet og for å sikre vår suverenitet og sikkerhet. Hvordan skal vi sikre dette framover, hvis vi ikke kan utvinne dette i våre nærområder?

Jeg legger til grunn at kontrollmyndighetene følger opp de bestemmelsene som er knyttet til tillatelsene som er gitt, og at eventuelle avvik der får konsekvenser. Vi må ikke komme i en situasjon som fører til at aktuelle miljøer ikke tør å investere i viktige prosjekter som vi som nasjon og region trenger, fordi vi er for uforutsigbare.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [15:46:13]: Jeg ønsker rett og slett å kommentere litt på noe av det som er sagt herfra nå, spesielt fra representanten fra Rødt. Det må ikke oppfattes slik at selv om man ikke er enig med forslagsstillerne i denne saken, så bryr man seg ikke om natur. De fleste av oss gjør faktisk det. Vi bryr oss om natur, klima, miljø, energi og grønn omstilling, men for at vi skal få til en grønn omstilling, har vi rett og slett bruk for også å bruke våre naturressurser. Da er det snakk om hvordan vi kan gjøre det på en best mulig måte, og da er det noen avveininger som må gjøres.

Jeg respekterer at vi er uenige om dette er den beste måten eller ikke, men jeg tror også de som har kommet med dette forslaget, kan anerkjenne at vi rett og slett ser på dette forskjellig. Vi tror at for at man skal kunne bruke disse naturressursene, for at vi skal kunne få til en grønn omstilling, må vi også ta i bruk naturen. Da er det om å gjøre å finne ut hvordan man gjør det på en minst mulig skadelig måte, for det vil ha noen konsekvenser. Det tror jeg også alle som har vært her oppe, har påpekt. Da har vi miljømyndigheter, vi har gode vurderinger, og så får man virkelig anstrenge seg for å gjøre det beste man kan gjøre. Som statsråden har påpekt i sitt brev og også i sitt innlegg, er dette under fortløpende vurdering. Hvis det kommer ny teknologi eller bedre metoder som gjør at man kan gjøre dette på en enda bedre måte, skal det tas i bruk.

Jeg synes det er viktig å fastholde at selv om man ikke støtter forslaget, betyr ikke det at man ikke bryr seg om villaks, natur og Repparfjorden. Jeg ville bare ha det sagt, også fra denne talerstolen.

Presidenten [15:48:03]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 11.

Sak nr. 12 [15:48:14]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Frøya Skjold Sjursæther, Arild Hermstad, Ingrid Liland, Oda Indgaard og Julie E. Stuestøl om norsk deltakelse i EUs sosiale klimafond (Innst. 184 S (2025–2026), jf. Dokument 8:101 S (2025–2026))

Presidenten [15:48:36]: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Ole Herman Sveian (Sp) [15:49:23] (ordfører for saken): Som førstereis saksordfører har dette vært en ny erfaring, og først vil jeg takke komiteen for godt arbeid og godt samarbeid i denne saken. Saken vi nå skal debattere, handler om hvorvidt Stortinget skal be regjeringen legge fram forslag om norsk deltakelse i EUs sosiale klimafond. Representantforslaget er fremmet av representanter fra Miljøpartiet De Grønne.

Flertallet i energi- og miljøkomiteen tilrår at representantforslaget ikke vedtas, og ingen av forslagene som er framsatt i komitébehandlingen, har støtte fra et flertall av komiteens medlemmer. Totalt er det framsatt tre mindretallsforslag i innstillingen.

Nå vil jeg gå over til å kommentere Senterpartiets standpunkt. EUs sosiale klimafond er et tiltak som er satt i verk for å dempe de sosiale konsekvensene av EUs nye kvotesystem, kjent som ETS2. ETS2 vil omfatte utslipp fra transportsektoren og oppvarming av bygg m.m. Senterpartiets inngang til dette er at vi ikke støtter innføringen av ETS2 i Norge. Det er fordi vi er imot at EU ilegger avgifter som rammer næringsliv og gjør norsk drivstoff dyrere, og vi er imot at EU får inntektene fra dette systemet.

For Senterpartiet er det tydelig at EU har laget et system som har uheldige sosiale og økonomiske virkninger. Det har også kommet til uttrykk i uenigheter om systemet EU-landene imellom, og innføring av kvotesystemet er nå utsatt til 2028. Om ETS2 innføres i Norge fra 2028, kan det potensielt finnes grunnlag for å delta i det sosiale klimafondet, men Senterpartiet ser ingen grunn til at Stortinget på det nåværende tidspunkt skal be regjeringen ta en beslutning om norsk deltakelse. Jeg registrerer at klima- og miljøministeren selv sier at departementet er i gang med å vurdere regelverket, og Senterpartiet mener det er riktig å avvente en beslutning til man har fått et bedre vurderingsgrunnlag.

Linda Monsen Merkesdal (A) [15:51:38]: Når det gjeld EUs sosiale klimafond, som denne saka handlar om, viser klima- og miljøministeren til det arbeidet som er i gang. Arbeidarpartiet meiner at det er fornuftig å venta med avgjerdene til departementa har kome tilbake med sine vurderingar, slik at me kan ta stilling til moglegheiter og utfordringar i lys av forordninga om klimafondet.

ETS2 handlar i hovudsak om drivstoff og fossilt brensel. Noreg blir ikkje direkte omfatta av alle elementa i dette systemet, men det kan likevel finnast tiltak me kan dra nytte av – tiltak som kan bidra til å avlasta hushalda som opplever auka kostnader som følgje av klimakutt.

Eg trur ikkje befolkninga i Noreg er mindre opptekne av klimakutt enn andre, men når folk må velja mellom å betala for fritidsaktivitetane til barna og å fylla bensin for å køyra dei dit, er det forståeleg at klimaet kjem i bakgrunnen. Samtidig er det mange som nettopp uttrykkjer bekymring for framtida til barn og barnebarn, og for konsekvensane av f.eks. global oppvarming som påverkar oss allereie i dag. Me ser det i jordbruket, og me ser det med auke i flaum, ras og ekstremvêr. Dette er godt dokumentert, og det er noko me må løysa saman.

Difor meiner Arbeidarpartiet at me må klara å ha to tankar i hovudet samtidig. Me må kunna kutta i utslepp, og me må sikra sosial rettferd. Difor ventar me på kva det vidare arbeidet vil visa, og dersom det viser seg at Noreg kan dra nytte av EUs sosiale klimafond, vil dette kunna vera eit viktig bidrag til hushalda som blir ramma hardast, spesielt låginntektsgrupper.

Eg må likevel få lov til å stilla eit spørsmål. Er det sånn at Framstegspartiet får ein allergisk reaksjon kvar gong ordet klima blir nemnt, ein så sterk allergisk reaksjon at dei kjem med heilt elleville merknader, som i denne innstillinga? I merknadene sine hevdar FrP bl.a. at det manglar transparens i kostnadsoverslag. Då tenkjer eg det er viktig å minna representantane på at statsråden har svart ved fleire anledningar, både gjennom skriftlege spørsmål og proposisjonar og i klima- og statusplanen for 2026. I desse dokumenta går det veldig tydeleg fram, både med utgreiingar og ved at kostnadsoverslag blir gjort kjende. Eg oppfordrar FrP til å lesa desse dokumenta på nytt igjen.

Tor Mikkel Wara (FrP) [15:54:53]: Vi har klimapolitikere som konkurrerer om å sette i gang mest mulig og hardest og tøffest klimapolitikk, men som ikke orker konsekvensene av den politikken. Derfor har man lagd et nytt begrep, nemlig kompensasjonspolitikk. Når industrien blir rammet av klimapolitikken, må vi ha en CO_2-kompensasjonsordning for milliarder. Når forbru-

kerne rammes av den, må vi ha norgespris for milliarder. Arbeiderpartiet og Høyre, faktisk, vedtok i fjor at vi skal ha en opptrapping av drivstoffavgiften for å redde klimaet, men når vi får økte drivstoffpriser, må man kompensere for det også. Fiskebåtene må også ha en kompensasjonsordning fordi de må betale CO_2-avgift. Ja, det har også vært forslag om at fylkeskommunene må få en kompensasjonsordning for at de kan kjøpe elektriske busser, og nå har vi altså EU som like godt foreslår å lage et helt fond for å kompensere for denne klimapolitikken.

Det man gjør, er altså å samle inn masse penger, legge dem på politikernes bord og si: Nei, trøste og bære, dere er blitt så fattige at nå må vi dele ut pengene til dere igjen. – Sånn kan vi jo ikke ha det. Man samler inn og deler ut. Hvorfor ikke bare la folk selv få beholde pengene i utgangspunktet? Jo, fordi det man ønsker å skape, er et inntrykk av en slags handlekraft. Først skal man ha handlekraft for å gjøre noe med klimaet, og så samler man inn masse penger. Så skal man ha handlekraft etterpå for å vise at vi skal redde folk fra konsekvensene av klimapolitikken. På den måten har man lagd en evig sirkel, nærmest en slags perpetuum mobile, en evighetsmaskin man kan ta patent på.

Underveis i dette løser man ingen klimaproblemer, men man sysselsetter politikere. Fremskrittspartiet mener at vi skal la være å dra inn disse pengene fra folk, og at det bør være utgangspunktet for en god og ryddig klimapolitikk.

Jeg vil gjerne utfordre Arbeiderpartiet tilbake. Det Arbeiderpartiet sier, her på talerstolen og i merknader, er at de vet kostnadene med de klimamålene som er. Da er mitt spørsmål til representanten fra Arbeiderpartiet, og gjerne også til komitélederen: Hva er kostnadene? Kan man komme og fortelle meg hva de kostnadene er? Jeg har også sett disse redegjørelsene som kommer fra departementet, som ikke forteller hva kostnadene er, og som ikke gir mening. Hvis det er så innlysende for Arbeiderparti-representantene, oppfordrer jeg dem til å komme opp og fortelle hva som er kostnadene med å nå klimamålet på 70 pst.

Kari Sofie Bjørnsen (H) [15:57:52]: Da håper jeg både presidenten og den fulle salen tåler at det blir litt lavere temperatur i dette innlegget enn i forrige innlegg.

Jeg går tilbake til å snakke om det saken dreier seg om, altså Norges deltakelse i EUs klimafond. Vi viser fra Høyres side til at Norge har gjennomført nødvendige lovendringer for å innføre ETS2 i norsk rett. Rettsakten om opprettelsen av EUs sosiale klimafond er vurdert som ikke EØS-relevant, og EU-kommisjonen har invitert Norge og EFTA-landene til frivillig deltakelse. Hvis Norge skulle bli med på dette, forutsetter det at man utarbeider en nasjonal klimaplan, og at hvert land må medfinansiere 25 pst. av beløpet i planen.

Høyre ser at norsk deltakelse i EUs sosiale klimafond kan være bra for Norge, men at vi ikke nå har nok kunnskap til uforbeholdent å gå inn for deltakelse. Det er flere uklare forhold rundt en eventuell deltakelse. Et eksempel vi kan nevne i den sammenheng, er at Norge er et av landene i Europa med høyest velferd og minst forskjeller blant folk, og det vil kunne tilsi at vi da får en relativt liten andel av vårt bidrag tilbake.

Fra vårt ståsted er det en mer hensiktsmessig tilnærming enn å vedta deltakelse nå, å utrede en eventuell deltakelse, og Høyre fremmer derfor følgende forslag, sammen med MDG:

> «Stortinget ber regjeringen utrede norsk deltakelse i EUs sosiale klimafond og komme tilbake til Stortinget senest innen statsbudsjettet for 2027.»

I denne utredningen bør det komme klart fram hva Norge kan forvente å få ut av en deltakelse, og hvor store beløp vi må forvente å bidra med.

Da har jeg tatt opp Høyre og MDGs forslag.

Presidenten [15:59:45]: Da har representanten Kari Sofie Bjørnsen tatt opp det forslaget hun refererte.

Sofie Marhaug (R) [16:00:01]: Klimaomstillingen må gjennomføres på en måte som både er rettferdig og har folkelig støtte. Karbonprising er et effektivt klimapolitisk virkemiddel. Samtidig vet vi at erfaringene så langt viser at avgiftsøkninger uten tilstrekkelig demokratisk forankring kan utløse betydelig motstand og egentlig føre til et tilbakeslag i omstillingsarbeidet.

EUs system for utslippskvotehandel – altså dette ETS2, som det snakkes mye om – kan innebære økte drivstoffpriser, også i Norge, med de negative konsekvensene det kan ha for folks lommebok. I så måte er opprettelsen av det sosiale klimafondet et av de mer positive tiltakene som følger av EUs politikk på dette området. Fondet legger til rette for omfordeling som kan komme vanlige folk til gode og bidra til å styrke den demokratiske legitimiteten rundt den nødvendige klimaomstillingen.

Når Norge har valgt å slutte seg til ETS2, altså systemet for kvotehandel, blir det desto viktigere at Norge ser på det sosiale klimafondet og, for den del, desto viktigere med en sosial og rettferdig klimapolitikk her hjemme – mer gulrot framfor pisk. Dersom norske innbyggere skal bære økte kostnader som følge av ETS2, bør de også få ta del i tilbakeføringen av inntektene fra ordningen. Selv om EU koordinerer ordningen og skal godkjenne Norges gjennomføringsplan, er det norske myndigheter og folkevalgte som har ansvaret for å demokratisk utforme de konkrete tiltakene innenfor rammene av fondet. Derfor er det bra at MDG løfter denne debatten i Stortinget.

Gitt de negative konsekvensene av EUs system for utslippskvotehandel vil Rødt understreke at ETS2-regelverket åpner for å gjøre unntak fra kvoteplikt for brenselsoperatører. Dette handlingsrommet forutsetter at den nasjonale CO_2-avgiften ligger høyere enn kvoteprisen, samt at kravene i regelverket, bl.a. knyttet til overvåking og rapportering av utslipp, er gjennomført og oppfylt innen de fastsatte fristene.

Rødt mener det vil være klokt av Norge å se på mulighetene for unntak, og sørge for at det blir gjennomført på en grundig måte og ferdigstilt i god tid før de relevante fristene i ETS2-regelverket, som vi allerede vet er utsatt, bare for å legge til det. Det er nemlig ikke et mål at prisene skal øke bare for å øke. Klimapolitikken må være rettferdig og treffsikker.

Morten Stordalen hadde her overtatt presidentplassen.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [16:03:09]: Det er ingen nyhet at representanten Wara ikke er interessert i å bruke noen penger på å gjennomføre nødvendige klimatiltak i Norge, men jeg registrerer også at det virker som representanten er mot både kompensasjonsordninger og sosiale klimafond for å dempe belastningen av den klimapolitikken som allerede finnes – og det er jo litt rart.

I 2024 mistet 60 000 mennesker livet i dødelige hetebølger bare i Europa. Klimaendringene er her allerede nå, og de er en trussel mot liv og helse. De som har minst, og som gjerne også har bidratt minst til å skape klimaendringene, er de som rammes hardest. Samtidig vet vi at klimatiltak kan ramme skjevt. De fattigste blir ofte rammet hardest når prisen på energi og transport øker, og det ser vi også nå.

Prinsippet om at forurenser betaler, er nødvendig for en effektiv klimapolitikk, men vi kan heller ikke lukke øynene for at EUs kvotesystem, som gjør det dyrere å forurense, også kan få utilsiktede sosiale konsekvenser. Derfor har EU opprettet et sosialt klimafond, en ordning som demper de uheldige konsekvensene av kvotesystemet, bl.a. gjennom å gi pengestøtte til familier med lav inntekt og til små bedrifter. Fondet skal arbeide mot energifattigdom og for å gi støtte til klimatiltak, som jeg vil minne om er helt nødvendig for å dempe de verste konsekvensene av klimaendringene.

I klimapolitikken snakker vi ofte om pisken og gulroten, og spesielt mitt parti blir ofte møtt med det. Norge har allerede pisken gjennom EUs kvotesystem og ETS2. Spørsmålet er derfor: Hvorfor skal vi si nei til gulroten? Norge er til og med med på å finansiere ordningen med EUs sosiale klimafond, med 5,5 mrd. kr fram mot 2035. Likevel er Norge foreløpig ikke medlem av fondet. Jeg må spørre meg selv hvorfor de andre partiene i denne salen har så god tid på vegne av folk og bedrifter som allerede kjenner konsekvensene av at klimapolitikk kan være vanskelig.

Miljøpartiet De Grønne foreslår at Norge går inn i EUs sosiale klimafond, sånn at også norske familier og bedrifter kan nyte godt av felleseuropeiske klimaløsninger. Vi trenger klimaløsninger som gjør sosiale forskjeller mindre, ikke større. Vi trenger klimaløsninger som gjør klimapolitikk mer populært, ikke mindre. EUs sosiale klimafond er nettopp dette, og jeg synes det er rart at de andre partiene har så innmari god tid.

Jeg vil med det fremme forslagene nr. 1 og 3.

Presidenten [16:05:35]: Representanten Frøya Skjold Sjursæther har tatt opp de forslagene hun refererte til.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:05:51]: Vi skal ha en rettferdig omstilling mot lavutslippssamfunnet, der alle grupper i samfunnet har gode forutsetninger for å delta. Når klimapolitikken gjør at de som slipper ut CO_2, må betale for det, følger politikken et etablert prinsipp om at forurenser betaler. Selv om dette er å anse som rettferdig i seg selv i mange tilfeller, kan det føre med seg uheldige og uønskede konsekvenser for grupper i samfunnet.

Når kvoteplikten i ETS2 trer i kraft, og bl.a. fossile brensler til oppvarming og transport får en kvotepris, aktualiseres problemstillingen ytterligere. EU har opprettet et sosialt klimafond som et svar på dette, og fondet skal avbøte negative konsekvenser for de mest sårbare. Norge er allerede forpliktet til å bidra til å finansiere fondet, og for å få støtte må vi innlemme forordningen om det sosiale klimafondet. Det krever bl.a. at vi er grundige i det juridiske forarbeidet. Vi må utrede behovet for tilpasninger, og i tillegg reiser forordningen konstitusjonelle problemstillinger. Vi blir forpliktet til å bidra med nasjonale midler tilsvarende 25 pst. av det vi får i støtte om vi deltar, og spørsmålet om finansiering må også avklares.

Fordelene ved å delta kan være store. Pengene går til sårbare grupper og kan bygge opp under omstillingen vi er så godt i gang med. For medlemslandene har EU regnet ut hvor mye de kan få i støtte. For Norge mangler vi denne informasjonen. Dersom vi skal få vite det, er det nødvendig å gå i nærmere dialog med Kommisjonen. Deretter må vi utrede hvilke tiltak i Norge slike midler bør og kan gå til. Det er et viktig poeng at den nasjonale finansieringen ikke kan dekkes av eksisterende tiltak. Dessuten har vi i dag få eller potensielt ingen tiltak som følger kravene i forordningen.

På alle disse punktene jobber regjeringen for å få mer informasjon. Jeg mener det er for tidlig nå for både et ja og et nei til å delta i EUs sosiale klimafond. Samtidig

er jeg klar over at det begynner å haste med en avklaring. Fondet er allerede operativt og varer til 2032, og det vil ta tid å få alt på plass dersom Norge skal delta. Jeg forsikrer om at vi gjør det vi kan for å få fortgang i saken, så vi kan få en avklaring så fort som mulig.

Presidenten [16:08:23]: Det blir replikkordskifte.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [16:08:38]: Klimapolitikk skal ikke handle om å gjøre livet til folk vanskeligere. Vi skal gjøre det billigere og enklere å leve et godt, sunt og grønt liv. Vi trenger rimelige, varme og energieffektive hjem, transport som ikke forurenser luften, og arbeidsplasser som ivaretar livsgrunnlaget vårt. MDG mener vi ikke vil lykkes med klimaomstillingen ved bare å bruke skatter og avgifter. Vi må også gi noen gulrøtter, som vi har vært opptatt av tidligere – altså fordeler med det å leve grønt.

Det er det som er formålet med EUs sosiale klimafond. EUs sosiale klimafond vil rette seg mot familier med lav inntekt og familier og bedrifter utenfor de store byene. Jeg har ofte hørt Arbeiderpartiet anklage MDG for ikke å ha en klimapolitikk som i stor nok grad ivaretar sårbare grupper, så jeg lurer litt på hvorfor statsråden ikke kan støtte et tiltak som vil øke legitimiteten til klimapolitikken, utjevne sosiale forskjeller og bidra til å kutte klimagassutslipp.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:09:38]: Jeg er veldig glad i gulrøtter og spiser det ofte, og gulrøtter er helt utmerket også i klimapolitikken. Samtidig er det sånn at man før man spiser gulrøtter, gjerne vil vite hva gulrøttene koster, og hvilke betingelser de eventuelt kommer med. Det er det vi egentlig ikke helt har svar på i denne saken. Det er spørsmål som hvor mye Norge kan få gjennom EUs sosiale klimafond, hva vi kan gi til av tiltak, og hvor mye vi eventuelt må stille opp med av ekstra nasjonal finansiering i tillegg.

Jeg mener at mye av tanken bak EUs sosiale klimafond er god, og jeg støtter helhjertet at vi skal ha en sosialt rettferdig klimapolitikk som skal være med og bidra til at omstillingen skjer på en måte som tar godt vare på folk, men de spørsmålene mener jeg vi må ha avklart før vi kan bestemme oss for å takke ja eller nei til de gulrøttene som her kommer fra EU. Det er også det vi jobber raskt med å få avklart.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [16:10:38]: Jeg liker også gulrøtter, men når jeg har kjøpt og betalt for gulrøttene, liker jeg å få spise dem også. Det er kanskje det som er hovedformålet her. Vi har allerede sagt at vi skal være med og finansiere ordningen med 5,5 mrd. kr fram mot 2035. Likevel skal vi ikke ta del i ordningen. Det er iallfall ikke avklart ennå. Det synes jeg er litt rart, og jeg synes det er dårlig bruk av penger.

I denne salen, og for så vidt ellers i samfunnsdebatten, snakkes det mye om at vi skal unngå sløsing – i alle fall sløsing til EU. Det er det ekstra mange partier her som er begeistret for. Da mener jeg det er viktig at vi ikke sløser bort de pengene, men at vi bruker dem og tar del i fondet, sånn at vi får kommet i gang med å utjevne de sosiale forskjellene, styrke klimapolitikken og styrke legitimiteten til klimapolitikken.

Statsråden sa i sitt innlegg at han kunne garantere at de gjør alt de kan for å undersøke saken og for å gjøre nettopp det. Da lurer jeg på hvorfor man ikke tar del i det fondet man allerede vet at man bruker penger på, men ikke tar ut fortjenesten fra.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:11:42]: Jeg må få lov til å korrigere gulrot-historien bitte litt, for det er sånn at finansieringen av EUs sosiale klimafond er regulert gjennom det forsterkede klimakvotedirektivet. Norge er gjennom deltakelsen i EUs klimakvotedirektiv derfor pliktig til å bidra til finansieringen, i den forstand at det som ville vært en andel av norske kvoter, sånn sett blir holdt tilbake og brukes til å finansiere dette fondet. Det er et annet spørsmål enn hvor mye Norge eventuelt i tillegg selv – over statsbudsjettet – skal være med og bidra til finansieringen, hvor mye vi eventuelt får tilbake fra det fondet dersom vi deltar i det, og også hvilke tiltak vi eventuelt skal være med og betale for.

For å si det på en litt annen måte: Totalregningen er egentlig ikke helt kjent i dag, og hva vi eventuelt får tilbake, er heller ikke kjent. Det har tatt lang tid å avklare det. Jeg håper det kan gå raskere. Vi er i dialog med Kommisjonen om disse spørsmålene, og vi skal i hvert fall bidra så raskt som mulig fra Norge for å få avklart dette.

Frøya Skjold Sjursæther (MDG) [16:12:43]: Det er gledelig å høre positive signaler fra statsråden. Jeg lurer likevel på det med at vi allerede nå vet at vi bruker penger på dette, når vi stadig vekk hører Arbeiderpartiet påstå at det viktigste er å gi folk trygghet i økonomien i den tiden vi står i. Vi har de siste månedene sett hvor store konsekvenser det kan få at vi ikke har tilstrekkelige hjelpemidler for folk og bedrifter som sliter med klimaomstillingen, og hvor uforutsette utgifter det kan gi statsbudsjettene våre.

Jeg lurer igjen på om jeg kan få et siste svar på hvorfor vi har brukt så lang tid på å ta del i det som egentlig er et viktig sosialt klimafond, som vi allerede bruker penger på, og som vil gjøre klimaomstillingen mer rettferdig – og kanskje sikre enda mer ansvarlig pengebruk, vil jeg tørre å påstå, enn det vi iallfall har sett de siste ukene på Stortinget.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:13:35]: Det er fordi det har tatt tid å få avklaringer fra Kommisjonen om på hvilke vilkår Norge eventuelt kan delta i dette fondet. Vi er som sagt forpliktet til å bidra til den finansieringen som skjer gjennom det som ellers ville vært norske kvoteinntekter, men vi er ikke automatisk forpliktet til å delta i selve fondet.

Jeg skulle gjerne ønsket det hadde gått fortere å finne ut av de vilkårene, og at vi kunne få raskere svar fra Kommisjonen i f.eks. de spørsmålene, så vi raskere kunne kommet tilbake til Stortinget med vår anbefaling. Det er det som har tatt tid, men vi jobber i hvert fall for at det skal skje så fort som mulig.

Jeg er enig med representanten i at det er viktig å ha en sosialt rettferdig klimapolitikk. Jeg er enig i at det er viktig at vi sørger for å bidra til omstillingen for folk. Det er klart at jo flere som kan kjøpe seg elbil i Norge, jo mindre eksponert er man for det som skjer i det internasjonale oljemarkedet, f.eks. Det er i utgangspunktet bra for folk i Norge, og vi skal være med og bidra til det på en positiv måte.

Presidenten [16:14:35]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Oda Indgaard (MDG) [16:14:55]: Klimatiltak kommer ikke uten en kostnad for folk og næringsliv. Det må vi ta på alvor. Klimaavgifter er en måte å prissette konsekvensene av forurensning på, og alle konsekvensene av overforbruk havner tross alt hos dem som har minst. Alternativet til å prissette forurensning, er å dele ut ressursene i rasjoner. Under krigen hadde vi et rasjoneringssystem i Norge, men det er sjelden en god løsning i fredstid. Jeg vil også tro at verken FrP eller andre motstandere av CO_2-avgift vil synes at en slik rasjonering er et godt verktøy.

At markedet kan styre prisen, med korrigerende avgifter, når forbruk påvirker andre folk negativt, står igjen som beste løsning – gitt at man akter å begrense klimaendringene, vel å merke. Men når folk opplever at kostnadene øker uten at det finnes gode alternativer, er det ikke rart at oppslutningen om enkelte klimatiltak kan være lav. Med EUs sosiale klimafond illustrerer EU godt hvordan gulrøtter og alternative løsninger må komme samtidig, eller i det minste komme tidsnok, før folk helt mister troen på at vi er på deres side.

Avgiftsdebatten og vedtaket før påske illustrerer også dette godt. Vi, som tross alt representerer majoriteten i Norge, som bryr oss om at våre unger og barnebarn også skal ha en levelig klode, har to valg. Vi kan enten ta grep parallelt, med gradvis opptrapping i klimaavgifter og sikring av omfordelende og kompenserende tiltak, sånn som EUs sosiale klimafond vil gjøre, eller lene oss tilbake og vente til protestene blir så store at hele oppslutningen om klimatiltakene kollapser. Dette er realiteten vi står i. Jeg håper at alle som tross alt stiller seg på samme side som majoriteten av Norges befolkning, tar dette inn over seg og er villig til å ta grep fort for at vi skal klare å ha en rettferdig og omfordelende klimaomstilling i Norge.

Mani Hussaini (A) [16:17:33] (komiteens leder): Jeg tar oppfordringen fra representanten Wara på strak arm. Det var en tirade som kunne vært hentet fra et kommentarfelt – veldig gøy å høre på, men totalt robbet for fakta.

Klimapolitikk er ikke noe nytt, det er ikke noe som er funnet opp i denne stortingsperioden. Det er noe verden har kommet sammen om for å få ned klimagassutslippene, som truer vår eksistens. Det er en rekke virkemidler vi kan ta i bruk, virkemidler som har vært i bruk i lang tid. Forurenser betaler og CO_2-avgift er virkemidler som bidrar til at vi får den nødvendige omstillingen.

For Arbeiderpartiet har det helt fra starten vært viktig å kutte utslipp og skape jobber samtidig – det må gå hånd i hånd. Klimapolitikken må være sosialt rettferdig og aldri ramme folk.

Hvis Fremskrittspartiet hadde hatt rett, hadde Norge vært et helt annet sted. Norsk industri viser hver eneste dag at Fremskrittspartiet tar fullstendig feil. Det er et tall jeg har brukt ofte, og som jeg gjerne gjentar: Siden 1990 har norsk fastlandsindustri kuttet sine utslipp med 45 pst. – uten at det har gått ut over produktiviteten, og samtidig som de har tjent rekordmye penger. Norsk industri, som jeg anbefaler Fremskrittspartiet av og til å høre på, har vist at det er mulig å kutte utslipp og tjene penger. Det er det som skal være klimapolitikken i årene som kommer.

Jeg er samtidig veldig overrasket, for Fremskrittspartiet snakker ofte om at vi må stoppe flyktningstrømmer. Noen av de mest nærliggende og store flyktningstrømmene vi kan stå overfor, er jo de som oppstår på grunn av klimaendringene. De store folkeforflytningene vil skje på grunn av klimaendringene. Jeg hadde trodd at av alle partiene her på Stortinget ville Fremskrittspartiet være en sterk pådriver for å være med og hindre at klimaendringene skjer og mennesker legger ut på flukt. Likevel viser Fremskrittspartiet gjennom utallige forslag at de ikke har et eneste forslag som vil bidra til kutt i klimagassutslippene. De har ikke et eneste forslag som er på lag med norsk industri. Det kom nå nye signaler fra Fremskrittspartiets energipolitiske talsperson om at CO_2-kompensasjonsordningen, som er et viktig bidrag til at norsk industri og store norske bedrifter kutter klimagassutslippene sine samtidig som de skaper jobber, kanskje står i fare. Det er interessant.

Tor Mikkel Wara (FrP) [16:20:43]: Jeg skjønner utmerket godt at man har behov for kompensasjonsordninger. Hvis man først tar fra folk pengene, har de jo ikke noen penger. Da må de ha noe for å klare å kjøpe drivstoff, betale strømregningene eller for å kunne omstille industrien. Det er imidlertid ikke det som er problemet. Problemet er at man av og til må tenke på hvorfor de problemene man nå skal løse, oppsto. Man har lagd de problemene selv, og så kan man etterpå vise handlekraft ved å løse dem.

Svaret på utfordringen jeg ga Arbeiderpartiet, fikk jeg ikke: Hva koster klimakuttene? Man har vedtatt å kutte utslippene med 70 pst. sammenlignet med 1990-nivå, og Arbeiderpartiet sier at det er det redegjort for. Mitt spørsmål henger fortsatt igjen, så fortell hva det koster. Siden 1990 har vi kuttet utslippene med 12 pst., og man skal nå 70 pst. Hva koster det? Det spørsmålet svarer man ikke på, men later som om det finnes et svar et sted i papirene. Jeg har bladd og bladd og lest og lest, men jeg finner det ikke. Representanten Hussaini har funnet det, og da oppfordrer jeg ham til å komme med tallet: Hva koster det å kutte utslippene med 70 pst.?

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:22:08]: Som vi har redegjort for før: Estimatet på forsterkingen av klimapolitikken var i størrelsesordenen 10–21 mrd. kr. Det la vi fram før vi foreslo vårt oppdaterte klimamål. Det underlaget finnes fullt ut tilgjengelig for alle. Den totale regningen for hele klimapolitikken blir preget av de valgene vi gjør underveis. Noen av de valgene vet vi, og noen av de valgene vet vi ikke. For eksempel når det gjelder kostnadene ved å bygge ut en del typer teknologi, er det usikkerhet, fordi teknologien utvikles underveis. Det er noe av det som er vanskelig, ikke bare i klimapolitikken, men også i helsepolitikken, f.eks. Når man skal utvikle et samfunn over tid, er det ikke alt vi vet allerede i dag. Vi må planlegge under usikkerhet.

Det som allikevel er riktig, og som Fremskrittspartiet aldri synes å ville forholde seg til i spørsmålet om klimapolitikken, er at for oss som land og for verden i stort er det mye mer lønnsomt å drive med klimapolitikk enn ikke å drive med klimapolitikk, for kostnadene ved eventuelt å måtte bøte på det hvis vi får store, uhåndterlige klimaendringer, er betydelig større enn alternativet. Dette ser vi resultatet av rundt omkring i Norge allerede i dag. Hvis man ser på de ekstremværhendelsene som påvirker små og store lokalsamfunn i vårt land, er det en kostnad som er i ferd med å vokse, og den vokser betydelig. Jeg møter ikke én kommune, ikke ett forsikringsselskap og ikke én lokal bank som ikke er bekymret for kostnadene forbundet med klima – ikke klimapolitikken med å kutte utslipp, men kostnadene forbundet med at vi ikke klarer å kutte utslippene verken i Norge eller i verden generelt raskt nok.

Jeg må avslutte med å si at det er litt spesielt å lese en av merknadene fra Fremskrittspartiet. De «fremholder at det næringslivet først og fremst etterspør, er stabile, forutsigbare og langsiktige rammevilkår.» Ja, det er helt riktig, men hva er det de langsiktige rammevilkårene handler om? Det er at enten vi liker det eller ikke, har EU vedtatt et klimamål om å kutte utslippene med 90 pst. innen 2040. Vi må omstille industrien vår, enten vi liker det eller ikke, for å klare å være konkurransedyktige på det europeiske markedet i framtiden. Av samme grunn må vi være med og tilrettelegge for at industrien skal kunne kutte sine utslipp på en mest mulig effektiv og lønnsom måte. Det gjør en ikke ved å legge ned Enova, for å si det mildt. Det er oppskriften på at arbeidsplasser rundt omkring i hele Norge blir borte. Det ønsker ikke Arbeiderpartiet, og nettopp derfor ønsker vi både å kutte utslipp og å skape jobber rundt omkring i hele landet.

Presidenten [16:24:54]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 12.

Sak nr. 13 [16:24:55]

Interpellasjon fra representanten Morgan Langfeldt til klima- og miljøministeren:

«Svenske Billerud har trukket seg ut av milliardprosjektet på Follum i Buskerud etter år med uavklart behandling av utslippstillatelsen. Prosjektet hadde bred politisk støtte, støtte fra LO og NHO, Enova-tilsagn, kraftilgang og ferdige planer. Planen var å foredle norsk skog til klimavennlig emballasjefiber. Etter at Billerud Viken påklagde vedtaket fra Miljødirektoratet om utslippstillatelse i 2024, har saken ligget hos Klima- og miljødepartementet siden juni 2025. Resultatet er tapt verdiskaping, færre industriarbeidsplasser, svekket investortillit og et tydelig signal til internasjonale aktører om at Norge ikke gir forutsigbare rammer for industrien.

Hva vil regjeringen konkret gjøre for å sikre raskere og mer forutsigbar behandling av industriprosjekter, for eksempel når det gjelder praktiseringen av vannforskriften, slik at Follum-saken ikke gir presedens for utflytting av skogbasert industri?»

Morgan Langfeldt (FrP) [16:26:12]: Billerud Viken har planlagt en ny fabrikk på Follum for produksjon av en type papirmasse som brukes i produksjon av papir, kartong og hygieneprodukter. Fabrikken skulle bygge på kortreist trevirke og gjenbruk av eksisterende industriarealer. Prosjektet ble omtalt som en av verdens mest klimavennlige fabrikker i sitt slag – og vi har altså ingen allergi. Det skulle brukes 100 pst. fornybar energi, ha fleksibelt kraftforbruk, en løsning for biogass og et potensial for å fange mellom 90 000 og 110 000 tonn biogen CO_2 i året. Ikke minst: Fabrikken skulle bruke mer

enn 700 000 m³ trevirke årlig fordelt på gran og bjørk og bidra til å flytte mer av verdiskapingen fra eksport til trevirke til videreforedling i Norge.

Prosjektet har hatt bred støtte helt fra starten. I notatet fra januar 2026 vises det til støtte fra LO, NHO, Fellesforbundet, Norsk Industri, lokale ordførere og et tydelig flertall på Stortinget. Også i revidert nasjonalbudsjett for 2025 ble det understreket at saken måtte avklares.

For å sette historien i et klarere lys er det kanskje nødvendig å se mer konkret på tidsbruken, og slik ser tidslinjen ut:

– August 2022 – statsminister Jonas Gahr Støre og daværende næringsminister Jan Christian Vestre lover Billerud Viken effektiv saksbehandling, altså for fire år siden.
– Den 17. januar 2024 – søknad om utslippstillatelse er sendt, alt ser lyst ut, men så starter byråkratiet opp sin dieselmotor.
– Den 9. september 2024 – Miljødirektoratet ga avslag.
– Den 31. oktober 2024 – klage ble sendt Miljødirektoratet, altså under to måneder etter sendes klagen på avslaget, tross grundig arbeid med å svare ut Miljødirektoratets grunnlag for avslag.
– Saken ligger der i ni måneder før den den 13. juni 2025 blir oversendt Klima- og miljødepartementet.
– Den 11. juli 2025 – departementet mottok Billerud Vikens kommentar på Miljødirektoratets oversendelse, altså kun en snau måned senere.
– I skriftlig svar 20. august 2025 og 13. februar 2026 opplyste klima- og miljøministeren at saken var prioritert, men at han ikke kunne si når den ville bli ferdigbehandlet. Samtidig ble det vist til at saken var omfattende, og at handlingsrommet er begrenset. Ja, hvis det er å prioritere saken, bør vi være bekymret på næringslivets vegne.

Så til situasjonen per nå. Billerud meldte senere at selskapet trakk seg ut av prosjektet og pekte på lang saksbehandlingstid som en viktig årsak. Viken Skogs datterselskap, Skogindustri Holding AS, overtok deretter 100 pst. av aksjene og har arbeidet videre med prosjektet. Samtidig sier selskapet at med en så lang behandlingstid er det svært krevende å samarbeide med børsnoterte selskaper i store industriprosjekter.

Så kan man lure på om statsråden kan svare konkret på om han erkjenner at den lange saksbehandlingstiden i departementet bidro til at Billerud trakk seg. Statsråden har sikkert allerede merket seg at selskapet viser til manglende avklaringer og usikkerhet rundt rammevilkår som viktige årsaker. Dette spørsmålet kan med fordel følges opp med et enkelt ja eller nei.

Videre er det interessant å vite hva statsråden tenker om sakens tidsbruk. Hvorfor har Klima- og miljødepartementet, som selv sier at saken er høyt prioritert, brukt over åtte måneder uten å gi et endelig svar etter at klagen kom til departementet i 2025? På tross av flere skriftlige svar om at saken er prioritert, kan man altså ikke angi en tidsramme.

Den nye forsterkede utfordringen i offentlig saksbehandling synes å være manglende evne til å forstå og respektere næringslivets behov for avklaringer innenfor det man kan tenke som en rimelig tid. Når saker som dette kan ta lengre tid enn regjeringen bruker på å lage et statsbudsjett, burde man se at dette ikke fungerer for et næringsliv under press.

Spørsmålet Fremskrittspartiet i dag reiser, er mye større enn én fabrikk. Klarer vi å skape industri og jobber i egne fornybare ressurser, eller blir vi igjen stående som eksportør av råvarer og import av foredlingen? Prosjektet er modent – ja, la meg si overmodent – og bredt forankret. Det er ikke et luftslott, men konkret og godt. Det er ferdig utviklet og har kraft. Det har plass, det har støtte fra arbeidslivets parter og stor lokal oppslutning. Hvis Norge ikke klarer å gi raskere og tydeligere avklaringer i en sak som denne, med alle de politiske målene om grønn industri, bioøkonomi og beredskap, vil neste investor velge Sverige eller Finland. Da taper Norge ikke bare et prosjekt, men også nasjonalt omdømme.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:31:27]: La meg starte med å takke interpellanten for spørsmålet. Regjeringen er opptatt av å foredle mer av norske råvarer i Norge. Det gir grunnlag for økt verdiskaping og flere arbeidsplasser i hele landet.

Jeg har stor forståelse for at det er mange som er opptatt av at klagen i denne saken avgjøres raskt. Det er en stor og kompleks sak som regjeringen har prioritert høyt.

Etter at Billerud Viken fikk avslag fra Miljødirektoratet, valgte selskapet å klage. Det er sendt inn omfattende dokumentasjon, også underveis i klagebehandlingen. Klima- og miljødepartementet arbeider så raskt vi kan med å vurdere saken. Grundige vurderinger tar imidlertid tid, og når det kommer ny dokumentasjon etter klagefristen, bidrar det også til at saksbehandlingen forlenges. Det er viktig for meg at vi treffer beslutninger som står seg, både faglig og juridisk.

Saken er omfattet av et europeisk regelverk, som jeg har nevnt før, hvor handlingsrommet er begrenset. Formålet med regelverket er å beskytte vannmiljøet og sikre velfungerende økosystemer, særlig i tilfeller der vannmiljøet allerede er under press. Hvilke begrensninger regelverket innebærer i den enkelte sak, vil bero på påvirkningen fra virksomheten og tilstanden i den aktuelle resipienten.

For å finne løsninger som både ivaretar miljøet og tilrettelegger for treforedlingsindustri i akkurat dette tilfellet, har det vært nødvendig å gå grundig gjennom hvilke muligheter som faktisk finnes innenfor regelverket. Det skal jeg være ærlig og si er et krevende arbeid, men det er også nødvendig for å sikre en forsvarlig og korrekt behandling av saken.

Jeg kan naturligvis ikke si noe mer om det endelige utfallet av klagesaken nå, men regjeringen er opptatt av at saksbehandlingen av tillatelser etter forurensningsloven skal være effektiv, forutsigbar og forsvarlig. For næringslivet er det avgjørende at vi har gode og stabile rammebetingelser, og det inkluderer også en saksbehandling som er til å stole på.

Min vurdering er at systemet for tillatelser etter forurensningsloven i all hovedsak fungerer godt. Forurensningsmyndighetene forvalter et komplekst regelverk og håndterer et stort antall saker hvert eneste år. I de aller fleste tilfeller skjer behandlingen innenfor rimelig tid og i tillegg med god kvalitet.

Samtidig er enkelte saker mer komplekse enn andre. Saker som innebærer nye typer industrivirksomhet, store utslipp eller krevende miljøfaglige vurderinger, vil naturlig nok kunne ta lengre tid.

Vi arbeider kontinuerlig med å forbedre både systemer, veiledning og samhandling med næringslivet. Over tid har det vært et tydelig fokus på å effektivisere disse prosessene. For eksempel har Miljødirektoratet utviklet digitale løsninger, som Tilde, for å effektivisere søknadsprosesser, saksbehandling og rapportering fra virksomhetene. Tilde er Miljødirektoratets løsning for innsending av søknader, behandling av tillatelser og lovpålagt rapportering innen miljø og klima. Tilbakemeldingene fra næringslivet er også positive.

Videre tilbyr Miljødirektoratet nå forhåndskonferanser for å komme tidlig i kontakt med tiltakshavere. Det skal også bidra til at krav til dokumentasjon og kunnskapsgrunnlag blir tydeliggjort før søknader sendes inn. Tidlig og god dialog kan bidra til å redusere saksbehandlingstid.

Regelverket har blitt mer omfattende og detaljert de senere årene. Vi stiller i dag høyere krav til både kunnskapsgrunnlag og vurderinger. Dette er nødvendig for å ta vare på miljøet, men det innebærer også noe mer tidkrevende prosesser.

Regjeringen jobber for at Norge skal være et land hvor vi både utvikler industri og tar vare på naturen vår. Det er nettopp balansen mellom disse hensynene som er grunnlaget for langsiktig tillit fra både industrien, investorer, arbeidstakere og samfunnet som helhet.

Avslutningsvis: Jeg synes den første miljøsaken vi snakket om i salen i dag, viser hvor viktig det er at vi har grundige og gode prosesser. En del av de vurderingene vi gjør nå, som kanskje tar noe mer tid, gjør også at vi kan være helt sikre på det juridiske grunnlaget for den beslutningen vi lander ned på helt til slutt. Det er ingenting jeg er mer bekymret for med tanke på forutsigbarhet for næringslivet enn at man potensielt – eventuelt – får tillatelser det viser seg i ettertid at ikke står seg juridisk. Det bør også bety at det i komplekse saker av og til er grunnlag for å gå ekstra nøye runder for å se på det handlingsrommet som faktisk finnes, sånn at vi er helt trygge på de beslutningene vi som forvaltning gjør.

Morgan Langfeldt (FrP) [16:36:30]: Man kan stille seg følgende spørsmål i denne saken: Hvordan praktiserer staten og byråkratiet vannforskriften? Mener statsråden at Norge i denne saken praktiserer regelverket strengere enn nødvendig og strengere enn i sammenlignbare land, selv om prosjektet bygger på eksisterende industriareal, best tilgjengelige teknologi og dokumentasjon som ifølge klager viser minst like god økologisk tilstand?

Det er med bekymring spørsmålet melder seg, og det handler om presedens. Hvilke signaler mener statsråden at Follum-saken sender til de andre grønne industriprosjektene med utslipp til vann? Hvordan vil regjeringen sikre at ikke lignende investeringer stopper opp eller flyttes ut av landet i framtiden? Man kan spørre seg om statsråden tenker at departementet er framoverlent og effektivt, særlig i denne saken. Mener statsråden det vil være formålstjenlig å gå gjennom hvordan slike saker håndteres, inkludert tidsfrister, koordinering mellom Miljødirektoratet og departementet og bruken av det handlingsrommet som faktisk finnes i regelverket?

Regjeringen har hatt saken lenge nok til å avklare den. Statsråden har i flere skriftlige svar – som vi har vært innom – sagt at den er prioritert. Det hører vi også i dag, men uten at det sies noe om når den blir avgjort. Nå har altså investoren trukket seg. Det er ikke lenger snakk om grundighet, og da må statsråden svare for konsekvensen av tidsbruken.

Dette er en sak som også handler om tillit. Poenget er om regjeringen bruker det handlingsrommet som finnes, raskt nok og tydelig nok til at investorene kan leve med det. Det er ingen som ber om slurv eller omgåelse av regelverk. Vi ber om styring. Når en sak beskrives som høyt prioritert i måneder og år uten avklaring, kan det ikke da heller synes som politisk unnfallenhet? Poenget er ikke svakere krav, men raskere og tydeligere avklaringer.

Billerud Viken har ikke bedt om lavere miljøkrav. De ber om tydelige krav, raske avklaringer og lik praksis. Prosjektet er grundig dokumentert, ligger på et eksisterende industriareal og er ikke et nytt inngrep i urørt natur. Selskapet viser også til at utslippet ikke ville gitt problema-

tiske konsekvenser. Når tilsvarende prosjekter i både Sverige og ved etablerte norske anlegg har fått tillatelse, er det naturlig å spørre hvorfor det stopper opp i akkurat denne saken. Investorene kan leve med strenge krav. De kan ikke leve i årevis med uavklart saksbehandling.

Når staten bruker år, flytter investeringene. Når regjeringen bruker år på å avklare et modent prosjekt med bred politisk støtte, sterk lokal forankring, støtte fra LO og NHO og en tydelig grønn profil, sender det et signal til investorene: Norge er et vanskelig land å investere i. Dette står direkte i strid med regjeringens egne ambisjoner om et grønt industriløft med foredling i Norge og mer bruk av norsk skog.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:39:41]: Igjen takk for gode momenter som interpellanten tar opp. Jeg deler mange av betraktningene knyttet til viktigheten av dette prosjektet spesifikt med tanke på hva man i utgangspunktet har et ønske om å få til, og generelt viktigheten av raske og effektive avklaringer på dette området for næringslivets del.

Jeg kjenner meg ikke igjen i at Norge eventuelt har strengere praktisering av dette regelverket enn andre land, men det er noe av det vi har vært opptatt av å se på når vi har jobbet med denne klagesaken – hvordan eventuelle land det er naturlig å sammenligne oss med, praktiserer dette regelverket – for å sikre at vi har den samme praksisen som det andre land har, og bruke det handlingsrommet som finnes i regelverket. Det gjør vi nettopp fordi lignende investeringer skal oppleve at forholdene er så gode som mulig i Norge, og at vi ønsker å få til mer foredling i Norge og skape arbeidsplasser og verdier hos oss, basert på en tanke om at vi ønsker å utvikle industriaktivitet rundt omkring i hele landet vårt.

Det er samtidig slik at handlingsrommet i dette regelverket er snevert. Det vet vi, og i tillegg vet andre europeiske land det. Det er krevende. Det betyr på en måte at jeg ikke kan finne opp et handlingsrom som ikke er der. Jeg kan maksimalt bruke det handlingsrommet som faktisk finnes i regelverket, og det er det som har vært krevende, og som det tar noe tid å gjennomgå. Det betyr at hvis jeg skal levere på interpellantens bestilling om bare å gi en rask avklaring, ville en rask avklaring i denne saken måttet bli at vi ikke kunne gitt en tillatelse fordi vi ikke hadde undersøkt grundig nok det handlingsrommet som eventuelt kan være der – mulighetene som eventuelt finnes til å kunne imøtekomme søknaden fra bedriften.

Avslutningsvis: Norge har før pekt på at dette regelverket er for snevert og for krevende. Det mener jeg det er på noen punkter. I EU er det nå en frist for å levere høringsinnspill på forenkling av vanndirektivet – fristen er 14. april – og det kommer Norge til å gjøre, for vi mener regelverket ikke treffer oss godt nok på alle punkter. Det er allikevel et regelverk vi er forpliktet av. Det betyr at jeg mener det riktigste og beste vi kan gjøre for næringslivet, er å gå grundig gjennom det potensielle handlingsrommet som finnes, og gjøre alt vi kan for å avdekke hvor stort det eventuelt er. Det er også den beste muligheten for å kunne åpne opp for at gode investeringer i Norge faktisk skal kunne få tillatelse.

Stig Even Lillestøl (FrP) [16:42:49]: Etter planen skulle Billerud Viken AS investere stort i ny fabrikk i Hønefoss til foredling av norsk skog ved å produsere klimavenleg emballasjefiber, men etter avslag frå Miljødirektoratet, som meiner utsleppa vil bryte med vassdirektivet og Noregs EØS-rettslege forpliktingar, har saka lege stille hos Klima- og miljødepartementet sidan juni i fjor sommar. No har Billerud trekt seg ut av milliardprosjektet, og dei peikar på den lange godkjenningsprosessen som årsak.

Statsminister Jonas Gahr Støre og dåverande næringsminister Jan Christian Vestre besøkte Hønefoss sommaren 2022, der dei sa seg einige i problembeskrivinga om lange saksbehandlingstider, og langt på veg lova fortgang. Sidan den gongen er det openbert ikkje gjort nok for å rydde opp. Utan samspel mellom myndigheiter og næringsliv stoppar utviklinga av Noreg heilt opp. Difor er det trist at regjeringa ikkje er meir framoverlent og tydeleg på korleis dei vil løyse problemet og sikre hurtig saksbehandling.

Fordelane med ein fibermassefabrikk i Hønefoss er mange fleire enn ulempene, og Billerud har fått støtte frå ordførarar, lokalt næringsliv, LO og NHO, som har gjeve klar beskjed til regjeringa om at saksbehandlingstida er altfor lang. Her har ei moglegheit dukka opp til å styrkje skognæringa med meir vidareforedling av tømmer i Noreg. Til produksjonen er det anslått omtrent 700 000 m^3med trevirke, og fabrikken skulle gje 70 nye lønsame arbeidsplassar.

Miljødirektoratets avslag på søknaden frå Billerud stoppar ikkje berre ei grøn industrisatsing, men set også spørsmålsteikn ved Noregs vilje og evne til å leggje til rette for nye næringar og ny industri. Signalet vi no sender til andre aktørar som vurderer å investere i Noreg, er tydeleg: ikkje kom hit.

Noreg må ha større ambisjonar enn rett og slett å eksportere råvarene våre til foredling i utlandet. Utan ein fungerande marknad og utan industrielle kundar har skogen lita økonomisk betyding, og det er i foredlingsprosessen det skjer størst verdiskaping.

Tidlegare importerte vi tømmer til Norge som blei nytta til produksjon. No står industriprosjekt i byråkratisk stampe, og Noreg har blitt ein eksportør av tømmer som i staden blir foredla andre stader. Den trenden må snu.

Ole Herman Sveian (Sp) [16:45:32]: For Senterpartiet handler denne saken om noe helt grunnleggende. Det handler om hvem som tar ansvar for norsk næringspolitikk, og om staten faktisk står opp for industrien basert på våre egne ressurser.

Norge er et land rikt på naturressurser. Skogen er en av våre viktigste fornybare ressurser. Likevel ser vi igjen og igjen at verdiskapingen flyttes ut av landet, og at vi blir stående igjen med råvareeksport og tap av arbeidsplasser. Dette mener Senterpartiet er uakseptabelt. Derfor har Senterpartiet over tid presset på for å få en avklaring i Follum-saken.

Billerud Viken på Follum var akkurat den typen prosjekt Norge sier at vi vil ha: foredling av kortreist tømmer, eksisterende industriareal, fornybar energi, høye miljøambisjoner, fleksibelt kraftforbruk og bred støtte fra storsamfunnet, fra lokalsamfunnet og tilsynelatende fra et bredt politisk flertall. Det var heller ikke snakk om et nytt naturinngrep eller noe uprøvd eksperiment. Dette er et område som har hatt industri og utslippstillatelser tidligere, og et prosjekt som bygger på beste tilgjengelige teknologi. Likevel stopper det opp.

År etter år med saksbehandling, måned etter måned med beskjed fra Arbeiderpartiet om at saken er prioritert, framstår ikke i våre øyne som rask saksbehandling, men en behandling uten avklaring, uten tidsfrist og uten at regjeringen faktisk tar politisk styring. Det er ikke bare frustrerende, det er dypt alvorlig, og det er her vi mener at Arbeiderpartiet og statsråden svikter. I stedet for å ta ansvar for helheten, for industri og for viktige framtidsrettede arbeidsplasser og verdiskaping har regjeringen blitt stående igjen på sidelinjen.

Når et prosjekt som er i tråd med regjeringens egne mål om grønn industri og bioøkonomi – et prosjekt på et eksisterende industriareal med dokumentasjon som viser at miljøtilstanden kan ivaretas – likevel ikke får avklaring, da er det vanskelig å se hvordan regjeringen har tenkt at vi skal lykkes med utviklingen av grønn industri. Konsekvensen er helt tydelig: Når staten bruker år på å svare, flytter investeringene ikke ut av Oslo, men ut av landet. Follum-saken er derfor ikke bare en sak, den er en stresstest på norsk industripolitikk.

Senterpartiet vil foredle våre egne ressurser, skape jobber i hele landet og sikre beredskap og verdiskaping hjemme. Da må også staten ta ansvar og slutte å være den største bremseklossen i grønne industriprosjekter.

Morgan Langfeldt (FrP) [16:48:34]: Statsråden sier kanskje alle de riktige tingene han kan si, men det er liten hjelp. Follum er både en viktig lokal sak og en nasjonal stresstest. Follum-saken er blitt en lakmustest på om Norge faktisk mener alvor med grønn industri basert på egne fornybare ressurser.

Hvis statsråden ikke kan forklare hvordan lignende prosjekter skal få raskere, tydeligere og mer forutsigbar behandling framover, er det ikke bare Follum som er et problem. Da er det selve den norske industripolitikken som står til vurdering. Dette er derfor større enn bare én fabrikk. Det handler om tillit, tempo og troverdighet. Follum er prøven på om Norge faktisk vil foredle mer, eller om vi bare vil snakke om det.

Kort sagt: Det handler ikke om å senke miljøkravene, men om å få tydelige krav og raske avklaringer. Når staten bruker år på disse grønne industriprosjektene som Follum, sender landet et signal om at Norge er for tregt og for uforutsigbart. Follum er derfor ikke bare en lokal industrisak, det er en test på om Norge faktisk mener alvor med grønn industri basert på egne ressurser.

FrP satte pris på statsrådens behandling av saken om gruveavfall i Repparfjorden, hvor statsråden faktisk står på næringslivets side, samtidig som han følger opp nødvendige naturverdier. Vi hadde håpet at statsråden i dag kunne komme med en avklaring på når denne saken vil kunne være ferdig behandlet, i det minste en stipulering. Det ville glede næringen, det ville glede Ringerike kommune, det ville glede Buskerud fylkeskommune og alle oss som har engasjert oss sammen med søkerne i denne viktigste saken for så mange, men nå får vi heller kanskje se om det går ytterligere måneder og år. Det er trist for alle, også norsk næringsliv.

Presidenten [16:50:48]: Det svaret får vi kanskje nå – neste taler er statsråd Andreas Bjelland Eriksen.

Statsråd Andreas Bjelland Eriksen [16:51:01]: Det er ikke et mål for meg at sånne saker skal ligge en dag lenger i departementet enn det som er nødvendig, og gitt kompleksiteten og det vi har gått gjennom siden vi fikk denne saken til departementet, synes jeg vi har gjort mye allerede. Jeg skal i hvert fall love interpellanten at vi jobber for å komme med en avklaring i denne saken så fort som mulig. Jeg skjønner at han kunne ønske seg en dato. Det kan jeg ikke gi, men det skal i hvert fall ikke ta en dag lenger enn det som trengs.

Så må jeg bare få kommentere noe av det som ble sagt underveis i debatten. Jeg takker for en god debatt, og jeg er helhjertet enig i at vi må jobbe for å få til mer foredling i Norge. Jeg kan love representanten Lillestøl at denne saken ikke har ligget stille i departementet en eneste dag. Det er komplekse, kompliserte vurderinger som gjøres, og som sagt har det kommet inn tilleggsinformasjon fra bedriften underveis. Det må vi selvfølgelig gå gjennom og vurdere på en skikkelig måte, og det har vi også gjort. Signalet i Norge skal på ingen måte være «ikke kom hit». Signalet skal tvert imot være at når du får en tillatelse i Norge, vet du at den kan stå seg fordi det handlingsrommet man eventuelt har utnyttet, er et re-

elt handlingsrom. Det kan stå seg når det eventuelt blir prøvd etterpå. Vi følger opp det regelverket og de forpliktelsene vi har, og det må næringslivet kunne være trygge på – med henvisning til f.eks. Repparfjord-saken, som vi diskuterte her tidligere i dag.

Derfor mener jeg heller ikke, som Sveian sier, at vi er den største «bremseklossen» i denne saken. En eventuell bremsekloss er et direktiv og et regelverk i Europa som vi også er omfattet av. Der har Norge noen punkter vi mener kunne sett annerledes ut, og det kommer vi til å spille inn, som jeg nevnte. Regelverket er likevel sånn som det er, og det må vi forholde oss til. Det er også grunnen til at det er viktig at vi gjør grundige vurderinger av det handlingsrommet som eventuelt finnes.

Helt til slutt til det som interpellanten var inne på knyttet til det som gjelder framover: Jeg opplever at miljømyndighetene har lært mye av disse komplekse sakene. Jeg opplever at man jobber med tidlig involvering i større grad enn det man gjorde før, sånn at man kan jobbe for å veilede virksomheten i de enkelte sakene. For det er klart at resipientene og vann rundt omkring i ulike deler av Norge er ulikt, så jo tidligere man kommer i dialog, jo mer kan man få gjort, også f.eks. i en designfase av et prosjekt, som legger til rette for at man kan gi tillatelser så raskt som mulig. Der har det skjedd mye godt arbeid allerede, og det pågår mye godt arbeid. Jeg kommer til å være en pådriver for at det skal skje mer av det, sånn at vi kan realisere det fantastiske potensialet som finnes i norsk industri også i årene framover.

Presidenten [16:53:59]: Sak nr. 13 er avsluttet.

Dermed er dagens kart ferdigdebattert. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke, og møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 16.54.

Svanemerket trykksak, 2041 0654